

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stoczek

UCHWAŁA NR XXIII/151/2012

Rady Gminy Stoczek

z dnia 10 września 2012 roku.

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stoczek.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 647) w związku z Uchwałą Nr XXIV/166/2008 Rady Gminy Stoczek z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek, Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Uchwala się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stoczek „ , zwane dalej „studium” zawarte w załącznikach 1-2 niniejszej uchwały:

2. Załączniki do uchwały stanowią:

1) Załącznik nr 1 – część tekstowa ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stoczek obejmująca dwie części:

część I uwarunkowania

część II kierunki zagospodarowania przestrzennego

2) Załącznik nr 2 – część graficzna ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stoczek obejmująca:

rysunek w skali 1: 10 000 pt „Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego”

rysunek w skali 1: 10 000 pt „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”

3) Załącznik nr 3 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag o których mowa w art. 11 pkt.12 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

§ 2.

Studium obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy.

§ 3.

Traci moc Uchwała Nr XXXI/164/1998 Rady Gminy w Stoczku z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ mgr inż. Paweł Stelmach

WÓJT GMINY STOCZEK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STOCZEK

CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA

**Załącznik nr 1
do uchwały Nr XXIII/151/2012
Rady Gminy Stoczek
z dnia 10 września 2012**

WYKONAWCA

Biuro Usługowe „Anihal”

Sp. z o.o. w Siedlcach, ul. Kilińskiego 24

Zespół autorski:

Maria Wróbel – główny projektant

upr urb. 395/88, WA-235

Pelagia Pawlik

Karol Zalewski

Siedlce sierpień 2012 r.

Spis treści

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	4
1. Informacje formalno-prawne	4
2. Obszar opracowania	4
3. Podstawa prawna.....	4
4. Dokumentacja Studium.....	5
I. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE STOCZEK.....	6
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA OBSZARU GMINY	6
1. Dokumenty planistyczne	6
2. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie obszaru gminy określone w dokumentach planistycznych.....	6
3. Stan ładu przestrzennego gminy Stoczek.....	7
III. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LESNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	8
1. Położenie geograficzne i administracyjne.....	10
2. Położenie gminy w Ekologicznym Systemie Obszarów Chronionych	9
3. Położenie gminy w systemie ochrony wód	9
4. Rzeźba terenu	9
5. Budowa geologiczna, surowce mineralne	10
6. Gleby	11
7. Zasoby wodne	12
8. Klimat.....	13
9. Leśna przestrzeń produkcyjna.....	14
10. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	17
11. Ochrona środowiska przyrodniczego	19
12. Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia	24
IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	26
1. Najstarsze ślady osadnictwa - zabytki archeologiczne.....	26
2. Osadnictwo i zabytkowe układy drożne.....	30
3. Układy przestrzenne miejscowości	32
4. Zabytki sakralne	33
5. Budownictwo	34
6. Cmentarze	36
7. Miejsca pamięci poza cmentarzami	37

8.Kapliczki, figury i krzyże przydrożne.....	38
V.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	43
1.Ludność	43
2.Osadnictwo.....	46
3.Aktywność ekonomiczna ludności.....	48
3.Budżet gminy	49
4.Komunikacja zbiorowa	50
5.Zasoby i warunki mieszkaniowe	50
6.Handel i usługi	50
7.Szkoły. Przedszkola	50
8.Zdrowie. Opieka społeczna	51
9.Kultura. Sport. Rekreacja.....	51
10.Bezpieczeństwo ludności	51
11.Problemy do rozwiązania.....	51
VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	52
VII. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	52
1.Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody.....	52
2.Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków.....	53
3.Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych i na podstawie przepisów o lasach	54
4.Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód	54
VIII. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	55
IX.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY ...	55
X.WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	57
XI.WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	57
XII.WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNCYH.....	58
XIII. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	58
1.Komunikacja	58
2.Infrastruktura sanitarna	65
3.Elektroenergetyka.....	66
XIV. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	71

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. Informacje formalno-prawne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek zostało wykonane w Biurze Usługowym "ANIHAL" Sp. z o.o. w Siedlcach na podstawie:

- uchwały Rady Gminy w Stoczku Nr XXIV/166/2009 z dnia 28 sierpnia 2009 r. o przystąpieniu do opracowania "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek",
- umowy o dzieło z dnia 28.04.2010 r. zawartej pomiędzy Gminą Stoczek a Biurem Usługowym " ANIHAL" Sp. z o.o. w Siedlcach.

1. Obszar opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek zostało opracowane w granicach administracyjnych z uwzględnieniem obszarów sąsiednich niezbędnych do analizy powiązań zewnętrznych gminy.

2. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem, w którym określona jest polityka przestrzenna gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Studium nie jest aktem prawa miejscowego ale ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Zakres studium w części tekstowej i graficznej określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

Niniejszy dokument planistyczny stanowi opracowanie ujednolicone, które w stosunku do dokumentu uchwalonego uchwałą XXXI/164/1998 r. Rady Gminy w Stoczku z dnia 15 czerwca 1998 r. uwzględnia:

- zmiany uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, które nastąpiły po uchwaleniu ww. studium, zarówno o charakterze lokalnym, jak i wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego,
- zmiany ustaleń co do kierunków, wskaźników, zasad rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek,
- zmiany zakresu i formy studium wynikające z wejścia w życie ustawy z dnia 27 marca

2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

- przepisów odrębnych, które weszły w życie od czasu uchwalenia Studium tj. od 1998 r., które istotny sposób wpływają na ustalenia studium,
- wniosków, które zostały złożone do studium,
- wniosków, które zostały złożone do planów miejscowych przez przystąpieniem do zmiany studium, w związku z tym, że zmiany wprowadzono w wielu rozdziałach a także dodano rozdziały nowe nie wprowadzono w tekście studium wyróżnienia tych zmian.

3. Dokumentacja Studium

Całość dokumentacji obejmuje:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek-część uchwalana przez Radę Gminy składająca się z:
 - 1) części tekstowej ustaleń studium stanowiącej załącznik nr 1 do uchwały nr XXIII/151/2012 Rady Gminy w Stoczku z dnia .10.09.2012. obejmujący dwie części:
 - część I uwarunkowania,
 - część II kierunki zagospodarowania przestrzennego,
 - 2) części graficznej ustaleń studium stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały nr XXIII/151/2012 Rady Gminy w Stoczku z dnia 12.09.2012 obejmującej:
 - rysunek w skali 1:10000 pt. "Uwarunkowania"
 - rysunek w skali 1:10000 pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”
2. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek nie podlegająca uchwaleniu, składająca się z:
 - 1) części tekstowej,
 - 2) części graficznej – rysunek w skali 1:25000.

I. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE STOCZEK

Gmina Stoczek jest położona we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie węgrowskim. Obszar gminy wynosi 144,31 km². W skład gminy Stoczek wchodzi 26 miejscowości. Liczba ludności gminy, wg stanu na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 5248 osób. Gmina należy do rzadko zaludnionych obszarów wiejskich w województwie mazowieckim. Na 1 km² przypadało zaledwie 36 osób (w województwie mazowieckim 144 osoby). Gmina Stoczek graniczy z sześcioma gminami: Łochów, Sadowne, Kosów Lacki, Miedzna, Liw i Korytnica.

Przez północny fragment gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa Warszawa – Białystok oraz droga krajowa nr 50 Ostrów Mazowiecki – Brok – Łochów.

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA OBSZARU GMINY

1. Dokumenty planistyczne

Gmina Stoczek posiada uchwalone uchwałą nr XXXI/164/1998 r. Rady Gminy w Stoczku z dnia 15 czerwca 1998 r. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące niewielkie fragmenty miejscowości Gajówka Zachodnia i Mrozowa Wola opracowane zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z tym, prawie cały obszar gminy nie posiada obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie obszaru gminy określone w dokumentach planistycznych

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek z 1998 r., zakładało jako cel generalny „osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego rozwoju gminy”, który został rozwinięty w postaci celów szczegółowych: ekonomicznych, społecznych, przyrodniczych, kulturowych i przestrzennych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego wg ww. studium zostały określone wg następujących zasad:

- kształtowanie ekologicznych podstaw rozwoju gminy przez korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem zasad jego ochrony,
- ochrona najcenniejszych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zwiększenie stopnia zalesienia gminy,

- ochrona środowiska kulturowego, dbałość o kształtowanie nowych wartości kulturowych w gminie,
- stworzenie warunków do poprawy i rozwoju zabudowy mieszkaniowej w gminie,
- stworzenie warunków do rozwoju działalności handlowo-produkcyjnej i usługowej inwestorów,
- poprawa wyposażenia sołectw w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej,
- budowa ścieżek rowerowych oraz rozwinięcie informacji turystycznej dla obsługi turystyki i wypoczynku,
- systematyczna poprawa parametrów technicznych sieci dróg gminnych i współpraca z odpowiednimi organami w zakresie realizacji ponadlokalnych celów publicznych w zakresie komunikacji.

Podstawowym ośrodkiem dla obsługi mieszkańców będzie miejscowość Stoczek oraz miasto Węgrów.

W ramach terenów zainwestowanych wyodrębniono obszary:

C ₁	- obszary wielofunkcyjne przeznaczone głównie do lokalizacji usług obsługi ludności i zabudowy mieszkaniowej
M ₁	- obszary zabudowy o przewadze funkcji mieszkaniowej intensywnej i usługowej nieuciążliwej
M ₂	- obszary o przewadze funkcji mieszkaniowej ekstensywne z dopuszczeniem funkcji letniskowej
R	- obszary zabudowy letniskowej
M/G	- obszary o przewadze funkcji mieszkaniowej intensywnej z dopuszczeniem zabudowy przeznaczonej do działalności gospodarczej
U	- obszaru usług publicznych
G	- obszary działalności gospodarczej.

3. Stan ładu przestrzennego gminy Stoczek

Gmina Stoczek jest gminą rolniczą. Dużą rolę zaczyna odgrywać turystyka i rekreacja. Sieć osadniczą gminy tworzy 26 wsi. Główną miejscowością gminy jest Stoczek, posiadający historycznie ukształtowany układ miejski i położenie centralne w stosunku do pozostałych wsi. Pozostałe miejscowości to zabudowa głównie zagrodowa oraz częściowo jednorodzinna, tworząca układy ulicowe wzdłuż dróg: krajowej, powiatowych i gminnych.

Walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy sprawiły, że w gminie powstaje zabudowa letniskowa i gospodarstwa agroturystyczne, głównie w miejscowości Stare Lipki.

Większość wsi jest dobrze powiązana z centralnie położoną miejscowością gminną. Najważniejszą rolę w powiązaniach komunikacyjnych pomiędzy miejscowością Stoczek a pozostałymi wsiami odgrywa droga powiatowa Paplin – Sadowne stanowiąca centralną oś układu komunikacyjnego gminy Stoczek. Wsie położone w południowej części gminy mają dobre powiązania z miastem Węgrów za pośrednictwem drogi krajowej nr 62.

Gmina posiada dwa obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące niewielkie fragmenty wsi Mrozowa Wola i Gajówka Zachodnia są to:

- 1) Teren wysypiska odpadów komunalnych we wsi Gajówka Zachodnia,
- 2) Teren usług we wsi Mrozowa Wola.

Gospodarka przestrzenna jest prowadzona w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i decyzje celu publicznego. Jest to narzędzie, które sprawnie pozwalało, w przypadku braku planu miejscowego, zarządzać przestrzenią gminy. Decyzje te były przestrzennie rozproszone po obszarze całej gminy i dotyczyły między innymi: budowy lub rozbudowy domów jednorodzinnych i letniskowych, budowy budynków mieszkalnych, gospodarczych i inwentarskich w zabudowie zagrodowej oraz w niewielkim stopniu usług i działalności gospodarczej.

Prawie 80 % obszaru gminy znajduje się w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Zasady zagospodarowania ww. obszarów są podporządkowane ustaleniom planu ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego ustanowionego rozporządzeniem nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006 r. – Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2006 r. Nr 172, poz. 6757 oraz rozporządzenia Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniającego ww. rozporządzenie. Położenie gminy na obszarach prawnie chronionych powoduje ograniczenia lokalizacyjne i przesądza o kierunkach zagospodarowania przestrzennego.

III. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LESNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Położenie geograficzne i administracyjne

Pod względem fizyczno–geograficznym (wg J.Kondrackiego) prawie cała gmina położona jest w makroregionie Nizina Środkowomazowiecka w mezoregionach Równina Wołomińska i Dolina Dolnego Bugu. Południowo wschodni skraj gminy położony jest na terenie Wysoczyzny Siedleckiej, należącej do makroregionu Nizina Południowopodlaska.

Pod względem administracyjnym gmina Stoczek położona jest w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego i w północnej części powiatu węgrowskiego około 80 km od Warszawy. W skład gminy Stoczek wchodzi 26 miejscowości. Gmina należy do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, a jej północna i wschodnia część znajduje się w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym.

2. Położenie gminy w Ekologicznym Systemie Obszarów Chronionych

W regionalnym systemie obszarów chronionych województwa mazowieckiego gmina Stoczek odgrywa ważną rolę. Uwzględniając Ekologiczny System Obszarów Chronionych, północna oraz zachodnia część gminy Stoczek znajduje się w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym.

Wyróżniono 10 głównych powiązań przyrodniczych gminy Stoczek z terenami otaczającymi. Są to powiązania dolinne, poprzez rzekę Ugoszcz, która bierze początek poza granicami gminy Stoczek. Poprzez dolinę Ugoszczy obszar gminy Stoczek jest połączony z doliną Bugu, zaliczaną do korytarzy ekologicznych o randze europejskiej. Pozostałe, znacznie mniejsze ciekі biorą początek na terenie gminy, opuszczając jej teren głównie w części zachodniej. Przeważają zatem powiązania równoleżnikowe. Nieco inny jest charakter powiązań środowiska leśnego. Rozległy kompleks leśny położony w części północno–wschodniej gminy, przecina południkowo granica gminy Stoczek z gminami Kosów Lacki i Miedzna. Kompleks leśny, również znaczący powierzchniowo, położony w części południowo–wschodniej gminy, znajduje się w całości na jej terenie, nie wychodząc poza granice gminy.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze gmina Stoczek została zakwalifikowana do obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”.

3. Położenie gminy w systemie ochrony wód

Teren gminy Stoczek położony jest w obrębie występowania głównych zbiorników wód podziemnych w utworach trzeciorzędowych Subniecka warszawska GZWP 215 oraz jego części centralnej Subniecka warszawska (część centralna) GZWP 215A. Zbiorniki te powinny być objęte ochroną aby wody podziemne nie ulegały degradacji ilościowej i jakościowej. GZWP 215 obejmuje rozległy obszar (nieckę mazowiecką), ale charakteryzuje się słabą odnawialnością zasobów wody a więc wysokość eksploatacji jest ograniczona. Warunki występowania wód w zbiorniku GZWP 215A nie wymuszają stosowania specjalnych form ochrony na terenie gminy Stoczek.

4. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy Stoczek jest słabo zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od 103 m npm w północno-zachodniej części gminy okolice wsi Topór do 144 m

npm na północnym-wschodnie okolice wsi Kazimierzów. Jest to wysoczyzna polodowcowa płaska, lokalnie lekko falista, o niewielkich spadkach terenu (poniżej 5%). W zachodniej i północno-zachodniej części gminy wysoczyzna morenowa jest silniej zniszczona, w związku z czym teren jest bardziej płaski. Płaska powierzchnia terenu gminy porozcinana jest dolinami Ugoszczy, Lubieszy oraz licznych bezimiennych cieków. Doliny te nie są głęboko wcięte, brak jest wyraźnych form krawędziowych. Lokalnym urozmaicheniem rzeźby terenu są również pagóry kemów, wydmy oraz zagłębienia i obniżenia bezodpływowe.

W rejonie Starych Lipek i na południowy wschód od Stoczka występują, wyraźnie zaznaczone w terenie, dwa rozległe pagóry kemowe o wysokościach względnych 15-20m. Kemy te porośnięte są lasem.

W okolicach wsi Nowe Lipki, Stare Lipki, Mrozowa Wola, Gajówka Zachodnia, Gruszczyno licznie występują wydmy o wysokościach względnych od 3m do 10m. Większość wydym jest zalesiona.

5. Budowa geologiczna, surowce mineralne

Zasadniczy wpływ na ukształtowanie dzisiejszej rzeźby terenu gminy miał czwartorzęd. Cały obszar gminy znalazł się w zasięgu stadiału Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Z tego okresu pochodzi wysoczyzna polodowcowa pokrywająca obszar gminy oraz kemy okolic Starych Lipek i Stoczka. W czasie następnego stadiału (Wkry) lądolód objął swym zasięgiem zachodnią i północno-zachodnią część gminy. Następstwem tego jest bardziej płaska, zrównana rzeźba terenu tej części gminy.

Podczas ostatniego zlodowacenia (bałtyckiego) gmina znalazła się poza bezpośrednim oddziaływaniem lodowca. W okresie tym miały miejsce silne procesy niszczące powierzchnię wysoczyzny polodowcowej - następowało obniżanie wzniesień, łagodzenie stoków, wypełnianie obniżen. W następnym okresie (holocenie) tworzyły się wydmy oraz następowała akumulacja osadów rzecznych w dolinach i obniżeniach terenu.

Dla określenia możliwości lokalizacji. zabudowy ważna jest budowa przypowierzchniowej warstwy gruntów tj. do głębokości 4,5m pod powierzchnią terenu. Na przeważającej części obszaru gminy występują grunty sypkie (głównie piaski drobne i średnie, miejscami pylaste z domieszką żwiru) o zmiennych miąższościach (od 1,0 do 4,5m), często z wodą gruntową na głębokości do 2m pod poziomem terenu. Na terenach tych warunki budowlane są utrudnione.

Grunty o korzystnych warunkach budowlanych występują na południe od wsi Mrozowa Wola, Polkowo, Topór, Zgrzebichy, na wschód od wsi Wieliczna oraz w rejonie wsi: Grabowiec, Grygów, Gruszczyno, Marianów, Kozołupy, Kazimierzów. Są to gliny piaszczyste i pylaste półzwaite i twardoplastyczne, przeważnie o miąższości ponad 4,5m,

lokalnie przewarstwione piaskami.

Natomiast w dolinach i obniżeniach terenu występują namuły organiczne i piaski rzeczne. Są to grunty nienośne, nawodnione nieodpowiednie dla posadowienia budynków.

Z budową geologiczną związane jest występowanie surowców mineralnych. Na terenie gminy Stoczek występują kruszywa naturalne i surowce ilaste ceramiki budowlanej. W południowej części gminy występuje udokumentowane złożo „Paplin-Borzychy” Są to piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych, o zasobach bilansowych w kategorii C₂ wynoszących 2010 tys. m³. Złożo może stanowić bazę surowcową dla dużego zakładu przemysłowego. Położenie złoża na obszarze otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz rosnący las uniemożliwiają jego eksploatację. Obecnie na terenie złoża zlokalizowane są domki letniskowe, a eksploatacja odbywa się dorywczo dla potrzeb budownictwa indywidualnego.

6.Gleby

Główne typy gleb występujące na terenie gminy Stoczek to: gleby brunatne wyługowane, bielcowe, pseudobielcowe, murszowe, mady i czarne ziemie. Przestrzenne rozmieszczenie różnych typów gleb w gminie Stoczek odpowiada rozkładowi przestrzennemu osadów czwartorzędowych w przypowierzchniowej warstwie gruntu.

Gleby brunatne wyługowane wytworzone na bazie piasków luźnych i słabogliniastych występują głównie w północno-wschodniej, południowej i środkowej części gminy. Gleby pseudobielcowe wytworzone z piasków słabogliniastych lekkich całkowitych dominują w zachodniej części gminy. Gleby murszowe występują w dolinie Lubieszy, w dolinach bezimiennych cieków, w obniżeniach terenu oraz w rejonie wsi: Grabowiec, Błotki i Polkowo. Mady występują głównie w dolinie rzek Ugoszcz oraz we wsiach: Topór, Mrozowa Wola, Polkowo i Grabowiec. Na południe od wsi Mrozowa Wola występują czarne ziemie. Gleby bielcowe występują głównie pod lasami.

Uwzględniając klasyfikację Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w obrębie gruntów ornych największy udział stanowią kompleksy:

- żytni bardzo dobry (5,0 % powierzchni gruntów ornych),
- żytni dobry (11,3 % powierzchni gruntów ornych),
- żytni słaby (38,6 %),
- żytni bardzo słaby (30,5 %),
- zbożowo pastewny mocny (10,2 %).

W obrębie trwałych użytków zielonych dominują użytki średnie stanowiące 71,7 % powierzchni tej kategorii użytków. Użytki zielone słabe stanowią 27,9 % użytków zielonych gminy, a użytki zielone dobre jedynie 0,4 %.

Uwzględniając bonitacje gleb, rozkład udziału procentowego w ogólnej powierzchni gleb gminy Stoczek przedstawia się następująco:

III klasa 1,9 % gruntów ornych i 0,2 % użytków zielonych,

IV klasa 22,3 % gruntów ornych i 12,4 % użytków zielonych,

V klasa 38,2 % gruntów ornych i 73,0 % użytków zielonych,

VI klasa 34,4 % gruntów ornych i 16,3 % użytków zielonych,

VIz klasa 1,4 % gruntów ornych i 0,3 % użytków zielonych.

Na obszarze gminy nie stwierdza się występowania gleb klasy I–III a, a w strukturze bonitacyjnej gleb pod użytkami zielonymi nie występują ponadto gleby w klasie VIz. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Stoczek jest bardzo niski i wynosi 47,6. Użytki rolne na powierzchni 77 % mają odczyn bardzo kwaśny i kwaśny i dlatego gleby wymagają wapnowania.

7. Zasoby wodne

7.1. Wody powierzchniowe

Gmina Stoczek położona jest w zlewni rzek Ugoszcz i Liwiec. Dział wodny pomiędzy tymi zlewniami przebiega pomiędzy wsiami: Zgrzebichy, Miednik, Błotki, Majdan i Kałęczyn. Ugoszcz stanowi lewobrzeżny dopływ Bugu. Płyńie przez północne tereny gminy ze wschodu na północny zachód i odwadnia tę jej część. Południowe tereny gminy są odwadniane przez rzekę Lubieszę i bezimienne dopływy Liwca, płynącego poza gminą. Lubieszka jest prawobrzeżnym dopływem Liwca. Jej źródłiska znajdują się w rejonie wsi Kozołupy. Płyńie ze wschodu na zachód i uchodzi do Liwca w gminie Łochów. Na obszarze gminy występują ponadto liczne bezimienne dopływy Ugoszczy i Lubieszy.

Brak jest naturalnych większych zbiorników wód stojących. Na terenie gminy występują jedynie lokalne obniżenia terenu – płaskie, podmokłe i zatorfione. Bezodpływowe, lokalne obniżenia terenu o genezie deflacyjnej, są wypełnione na skutek akumulacji osadami organogenicznymi, tworzą wspólnie niewielkie torfowiska, lokalne podmokłości a nawet jeziora z utrzymującym się w ciągu całego roku otwartym zwierciadłem wody. Tego typu zbiornikami są tzw. „jeziora kałęczyńskie”.

7.2. Wody podziemne

Gmina Stoczek pod względem hydrogeologicznym położona jest w obrębie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Wody piętra trzeciorzędowego stanowią główny poziom wodonośny tej jednostki, w tym samym gminy. Gmina położona jest na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych „Subniecka warszawska” o zasobach dyspozycyjnych $0,06 \text{ k/s/km}^2$. Jednak wody z tego okresu położone są na dużych głębokościach i odznaczają się podwyższoną zawartością żelaza i manganu,

przez co wymagałyby uzdatnienia w przypadku ich ewentualnego wykorzystania dla celów pitnych. Na terenie gminy brak jest studni ujmujących wody z poziomu trzeciorzędowego. Głównym źródłem zaopatrzenia ludności gminy Stoczek w wodę jest poziom wodonośny zalegający w utworach czwartorzędowych. Czwartorzędowy poziom wodonośny występuje w 3 warstwach: pierwsza warstwa wodonośna występuje na głębokości od kilku do 15 m pod poziomem terenu. Jest mało zasobna w wodę, która jest często zanieczyszczona chemicznie i bakteriologicznie. Druga warstwa wodonośna występuje na głębokości 25–30 m pod poziomem terenu, trzecia warstwa wodonośna występuje na głębokości 40–60 m pod poziomem terenu. Jest to warstwa najbardziej zasobna w wodę.

Z pierwszej warstwy wodonośnej czerpią wodę studnie kopane. Studnie głębinowe ujmujące wody z drugiej i trzeciej warstwy wodonośnej zlokalizowane są we wsiach: Stoczek, Miednik, Huta Gruszczyño i Topór. Wody tych warstw nie budzą zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym. Przeważająca część obszaru gminy charakteryzuje się brakiem trudnoprzepuszczalnej warstwy izolującej wody pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego przed zanieczyszczeniami pochodzącymi np.: z nieszczelnych szamb oraz gnojowicy. Brak tej warstwy występuje w rejonie wsi Grabowiec, Topór, Gajówka Zachodnia oraz we wschodniej części gminy. Pozostałe tereny gminy charakteryzują się dobrą izolacją pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego.

Wody gruntowe na obszarze gminy występują na różnych głębokościach. Poziom ich zalegania uzależniony jest od właściwości gruntu i form ukształtowania terenu. W dolinach rzecznych i zagłębieniach terenu, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje płycej niż 1 m pod poziomem terenu a poziom ten waha się w zależności od poziomu wody w rzekach. W tych miejscach występują złe warunki posadowienia budynków oraz niekorzystne warunki klimatu lokalnego. Obszar ten zajęty jest głównie przez trwałe użytki zielone.

Lepsze warunki zarówno mikroklimatu lokalnego jak i możliwości posadowienia budynków występują na obszarach wysoczyznowych i w obrębie równin erozyjnych, gdzie zwierciadło wód gruntowych układa się na różnej głębokości uzależnionej od wysokości względnych terenu ale niższej niż 1 m pod poziomem terenu. W przeważającej części tych terenów woda występuje głębiej niż 2 m pod poziomem terenu.

8.Klimat

Zgodnie z wykonaną przez R. Gumińskiego regionalizacją klimatyczną Polski dla potrzeb rolnictwa gmina Stoczek położona jest w obrębie klimatycznej „dzielnicy wschodniej (podlaskiej)”. E. Romer zalicza analizowany obszar do Klimatów Wielkich Dolin, do Krainy Chełmsko–Podlaskiej. Zgodnie z najnowszą regionalizacją klimatyczną Polski W.Okołowicza obszar gminy Stoczek znajduje się w granicach Mazowiecko–Podlaskiego regionu

klimatycznego.

Obszar gminy należy do dość chłodnych obszarów Polski. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 7,1°C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca wynosi 18,2°C, natomiast najchłodniejszego –7,7°C. Średnio w roku jest 124 dni z przymrozkiem, 51 dni mroźnych i 15 dni gorących. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi ok. 60 dni w roku. Okres wegetacyjny trwa 205–210 dni.

Największe zróżnicowanie przestrzenne warunków termicznych występuje między dolinami i terenami podmokłymi a obszarami wyniesionymi o głębszym zaleganiu wód gruntowych. Powyższa charakterystyka termiczna odnosi się w zasadzie do terenów wysoczyznowych, gdzie panują dobre warunki termiczne. Podmokłe doliny Ugoszczy, Lubieszy, doliny bezimiennych cieków oraz obniżenia terenu stanowią obszary inwersyjne z tendencją do zalegania chłodnego powietrza i mgieł.

Na obszarze gminy Stoczek wilgotność względna wynosi 81%. Największą wilgotnością względną charakteryzują się tereny położone w obrębie dolin i obniżen. Związane jest to głównie z płytkim zaleganiem wód gruntowych.

Zjawiskiem ściśle związanym z temperaturą powietrza i wilgotnością powietrza jest mgła. Mgły na analizowanym terenie notowane są stosunkowo rzadko. Średnio w roku notuje się 30 dni z mgłą. Mgły najczęściej występują w miesiącach jesienno–zimowych, blisko 10 dni z mgłą przypada na listopad. Najczęściej mgły obserwowane są na terenach wilgotnych, w dolinach i obniżeniach, gdzie często notowane są niskie temperatury i tworzą się zastoiska wilgotnego, chłodnego powietrza.

Średnia roczna wielkość zachmurzenia na terenie gminy wynosi 6,4 stopnia pokrycia nieba w skali 0–10 stopniowej. Maksimum zachmurzenia występuje w czerwcu i sierpniu. Zachmurzenie nie wykazuje zmienności przestrzennej.

Teren gminy charakteryzuje się niewielką ilością opadów. Suma opadów wynosi 550 mm rocznie. Najniższe miesięczne opady notuje się latem, z maksimum w lipcu (88 mm), natomiast najmniejszy opad sezonowy przypada na okres od stycznia do kwietnia z minimum w marcu (26 mm).

Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie. Często też występują wiatry północno–zachodnie i południowo–zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,0 m/sek. Przeważają wiatry słabe i umiarkowane. Wiatry silne i bardzo silne występują bardzo rzadko.

9. Leśna przestrzeń produkcyjna

W podziale Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo–leśne, lasy gminy Stoczek położone są w Krainie Mazowiecko–Podlaskiej, w Dzielnicy 5 – Niziny Podlaskiej i

Wysoczyzny Siedleckiej. Lasy w gminie Stoczek zajmują powierzchnię 5759 ha, co stanowi 40 % ogólnej powierzchni gminy (wg danych statystycznych GUS na rok 2008). Stanowi to wysoki wskaźnik na tle lesistości województwa mazowieckiego. Lasy Skarbu Państwa należące do lasów państwowych zajmują powierzchnię 2706 ha, natomiast lasy stanowiące własność osób fizycznych i prawnych zwane lasami niepaństwowymi zajmują powierzchnię 3053 ha.

Lasy państwowe i niepaństwowe są zarządzane i nadzorowane przez Nadleśnictwo Łochów z siedzibą w Łochowie. Na obszarze gminy znajdują się 2 leśnictwa lasów państwowych: Leśnictwo Miednik i Polkowo oraz obwód nadzorczy lasów niepaństwowych Stoczek.

Lasy gminy Stoczek charakteryzują się dużym zróżnicowaniem siedliskowym. Zarówno w lasach państwowych jak i niepaństwowych występują siedliska żyzne, lasowe jak i uboższe, borowe oraz siedliska wilgotne, olsowe.

W uroczyskach lasów państwowych zdecydowanie dominują siedliska borowe.

Lasy niepaństwowe są uboższe pod względem jakości siedlisk leśnych w porównaniu z lasami państwowymi. W strukturze siedliskowej dominują zdecydowanie siedliska borowe.

W lasach państwowych jakość siedlisk leśnych jest wyraźnie lepsza niż w lasach prywatnych w podobnych warunkach glebowych. Siedlisko glebowe przeważających typów siedliskowych – boru mieszanego świeżego i boru świeżego wytworzone jest z piasków różnoziarnistych głębokich z niewielkimi domieszkami części pylastych (piaski słabo lub średnio gliniaste) i poziom wód gruntowych występuje na głębokości poniżej 2 m p.p.t. Różnica w jakości siedlisk uwarunkowana jest znacznie wyższym poziomem gospodarki leśnej w lasach państwowych. Właściwy dobór gatunków i form zmieszania dostosowany do warunków siedliska, wyższa jakość zabiegów hodowlanych powodują, że w porównywalnych jakościowo warunkach glebowych wykształcają się jakościowo lepsze siedliska i zasobniejsze drzewostany.

Głównym gatunkiem budującym drzewostany zarówno w lasach państwowych jak i niepaństwowych jest sosna. Na słabszych siedliskach – głównie boru świeżego sosna występuje

z niewielką domieszką brzozy. W podszycie występuje głównie jałowiec i jarząb.

W runie występują chrobotki, wrzos pospolity, borówka czarna, borówka brusznica. Na siedliskach żyzniejszych – boru mieszanego świeżego udział gatunków liściastych jest znacznie większy. Gatunkami panującymi jest głównie dąb oraz brzoza i świerk. Podszyt w takich drzewostanach jest bardzo bogaty i urozmaicony. Tworzą go przede wszystkim jałowiec, leszczyna, kruszyna, trzmielina i jarząb. W runie występuje m.in. konwalia majowa,

borówka czarna, konwalia dwulistna, orlica pospolita i poziomka pospolita. Na żyznych siedliskach boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego świeżego tworzą się często drzewostany II piętrowe. Gatunkami głównymi I piętra są sosna i dąb a domieszkowymi: modrzew, brzoza, osika i lipa. Gatunkiem domieszkowym II piętra jest grab. Gatunki podszytowe to: leszczyna, jarząb, trzmielina, kruszyna i inne. W drzewostanach takich wytwarza się bardzo bogate runo leśne z wieloma gatunkami roślin zielonych, turzyc i traw. W obniżeniach terenowych i przy ciekach wodnych występują olsy, z olszą jako gatunek główny i brzozą jako gatunek domieszkowy. W podszycie występuje kruszyna, leszczyna, bez czarny, porzeczek czerwony. W runie leśnym występuje chmiel zwyczajny, knieć błotna, pokrzywa zwyczajna i inne.

Charakterystyka gatunków panujących, podszytu i runa odnosi się zarówno do lasów państwowych jak i niepaństwowych.

W strukturze wiekowej lasów państwowych dominują zdecydowanie drzewostany starszych klas wieku. Drzewostany w IV klasie wieku mające 61–80 lat i w III klasie wieku mające 41–60 lat stanowią łącznie ponad 57,0 % powierzchni leśnej. Drzewostany dojrzałe (81–100 lat) i powyżej 101 lat występują na ponad 20 % powierzchni leśnej. Drzewostany młode w 2 pierwszych klasach wieku (1–20 lat) i (21–40 lat) zajmują tylko 22,4 % powierzchni leśnej.

Struktura wiekowa lasów państwowych jest korzystna i ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie środowiska jako systemu przyrodniczego.

W strukturze wiekowej lasów niepaństwowych dominują zdecydowanie drzewostany młodsze. Drzewostany w wieku 21–40 lat (II klasie wieku) zajmują 32 % powierzchni leśnej, a w wieku 1–20 lat (I klasa wieku) – 19,4 % powierzchni leśnej. Zatem dwie pierwsze klasy wieku zajmują ponad 50 % powierzchni leśnej. Drzewostany dojrzałe w wieku 81–120 lat w lasach niepaństwowych występują tylko na 7,8 % powierzchni i są to na ogół drzewostany przerzedzone. Sytuacja taka jest wynikiem zbyt intensywnej eksploatacji lasów. W lasach niepaństwowych odnotowuje się ponadto kategorię tzw. nieużytków leśnych tj. drzewostanów nadmiernie przerzedzonych (bez zwarcia) i nie odnowionych zrębów zupełnych. Lasy na terenie gminy Stoczek należy uznać jako przydatne do rekreacji. Jednak ich naturalna chłonność jest zróżnicowana. Najmniej przydatne do rekreacji są lasy młode (1–20 lat) a także drzewostany na siedliskach ubogich boru suchego. Swobodna penetracja w tych lasach (uprawa leśna) jest zakazana lub bardzo utrudniona ze względu na silne zagęszczenie. Użytkowanie turystyczne może mieć miejsce jedynie po wyznaczonych szlakach. Siedliska borowe wykazują duże właściwości lecznicze w stosunku do chorób układu oddechowego ze względu na dużą ilość olejków eterycznych. Jednak bory ze względu na specyficzny klimat

nie są korzystne do użytkowania rekreacyjnego, szczególnie dla osób starszych i szczególnie w okresie letnim.

Niekorzystne dla rekreacji są także lasy na siedliskach wilgotnych ze względu na silnie rozwiniętą warstwę podszytu i runa a także niekorzystne cechy klimatu lokalnego (duża wilgotność, wysokie stężenie substancji lotnych) oraz na niską odporność podłoża. Najbardziej przydatnymi do rekreacji są lasy na siedliskach: boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego świeżego. Ich odporność na użytkowanie rekreacyjne jest wysoka. Wykorzystanie rekreacyjne tych lasów może polegać głównie na penetracji połączonej ze zbiorem owoców runa leśnego. Ze względu na położenie lasów gminy w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym ogranicza się możliwość zagospodarowania turystycznego do wyznaczenia szlaków turystycznych i prostych urządzeń takich jak: schrony przeciwdeszczowe, zadaszenia i parkingi leśne.

10. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnictwo w gminie pełni ważną rolę wśród źródeł utrzymania ludności. Powierzchnia użytków rolnych¹ wynosi 7949 ha. W strukturze użytków rolnych 73,6% zajmują grunty orne, 25,5% trwałe użytki zielone i 0,9% sady.

W Powszechnym Spisie Rolniczym z 2002 roku odnotowano w gminie 1366 ha ugorów i odłogów (36,3% gruntów ornych). Również 858 ha łąk i pastwisk (27,6% ogólnej ich ilości) nie było użytkowane. Brak jest aktualnych danych statystycznych w tym zakresie. Można jedynie domniemywać, że po wprowadzeniu systemu dopłat do produkcji rolnej sytuacja uległa pewnej poprawie ale skala problemu pozostaje bardzo duża.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej według IUNG w Puławach wynosi dla gminy 47,6 pkt i należy do najniższych w województwie mazowieckim (66 pkt).

Struktura gruntów według klas bonitacyjnych potwierdza ich bardzo niską jakość. Gleby klas: V, VI i VIz stanowią aż 75,8 % ogólnej powierzchni gruntów ornych i 87,4% użytków zielonych. Niewielkie kompleksy gleb dobrych (kompleksy: pszenney dobry i zbożowo-pastewny mocny) występują we wsiach: Mrozowa Wola, Wieliczna, Topór, Grabowiec i Stoczek².

Gmina posiada niekorzystną strukturę obszarową indywidualnych gospodarstw rolnych. Na ogólną liczbę³ 1344 gospodarstw – 176 stanowiły działki rolne o powierzchni do 1 ha UR, a dalsze 183 gospodarstwa 1-2 ha. W 157 gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej UR koncentrowało się 32,8% ogólnego areału użytków rolnych. Na 1 gospodarstwo (pomijając działki do 1 ha UR) przypadało 5,8 ha użytków rolnych, a łącznie z działkami –

¹ Dane BDR za 2005 rok

² Dane o jakości gleb zaczerpnięto ze *Strategii rozwoju gminy*

³ Według PSR 2002

zaledwie 5,1 ha. Produkcją roślinną zajmowało się 743 gospodarstwa to jest 55,3% ich statystycznej ilości, a produkcją zwierzęcą zaledwie 653 (48,6%).

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż (głównie żyto, owies, mieszanki zbożowe) i ziemniaków. W grupie roślin zbożowych bardzo mało uprawia się zboża intensywnych (pszenica, jęczmień, pszenżyto). Według danych PSR z 2002 r. zboża uprawiane były na powierzchni 1981 ha, co stanowiło 82,6% powierzchni zasiewów, w tym zboża intensywne na powierzchni 132 ha, tj. 6,7% zasiewów zbóż ogółem. Powierzchnia pod ziemniakami wynosiła 372 ha, co stanowiło 15,5% ogólnej powierzchni zasiewów.

Gmina charakteryzuje się⁴ średnią obsadą bydła (36,6 sztuk/100 ha UR) i niską trzody chlewnej (38,9 sztuk/100 ha UR). Na 1344 indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie zaledwie 565 posiadało bydło, 328 trzodę chlewną i aż 691 nie posiadało żadnych zwierząt gospodarskich.

Gmina należy do słabo wyposażonych w ciągniki i maszyny rolnicze. W gminie było między innymi⁵: 495 ciągników rolniczych, 31 samochodów ciężarowych, 22 kombajny zbożowe i 27 kombajnów ziemniaczanych. Na 1 ciągnik przypadało 13,9 ha użytków rolnych.

Opublikowane przez GUS częściowe wyniki Powszechnego Spisu Rolniczego z 2010 r. w odniesieniu do gminy Stoczek wskazują na następujące tendencje w stosunku do spisu z 2002 roku :

1. zmniejszenie ogólnej liczby gospodarstw rolnych z 1344 do 1041,
2. zmniejszenie spisanej powierzchni ogólnej gruntów w gospodarstwach rolnych z 8,8 do 7,4 tys. ha, w tym powierzchni użytków rolnych z 6,9 do 5,4 tys. ha,
3. zwiększenie : pogłowia bydła ogółem z 2,5 do 2,7 tys. sztuk tj. o 6,7, zmniejszenie pogłowia : krów z 1710 do 1523 sztuk tj. o 10,9 % , trzody chlewnej z 2681 do 1058 sztuk tj. o 60,5% i kur z 6,2 do 4,1 tys. sztuk tj. o 34,8 %,
4. obsada bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła w 2010 roku 49 sztuk, a trzody chlewnej zaledwie 19 sztuk,
5. nieznacznie wzrosła liczba ciągników w gospodarstwach rolnych z 495 do 527 sztuk,
6. przytoczone dane wskazują na postępujący proces degradacji rolnictwa w gminie.

⁴ Według PSR 2002

⁵ Według PSR 2002

Reasumując można stwierdzić, że gmina Stoczek charakteryzuje się bardzo niską jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i niskim poziomem produkcji rolnej. W produkcji zwierzęcej występuje relatywnie wyższa obsada bydła. Sprzyja temu wysoki udział trwałych użytków zielonych w strukturze użytków rolnych.

11.Ochrona środowiska przyrodniczego

11.1 Obszary objęte ochroną prawną

Cenne zasoby przyrodnicze występujące na terenie gminy Stoczek objęte zostały formami prawnej ochrony przyrody.

Na terenie gminy Stoczek powołano dotychczas 4 formy prawnej ochrony przyrody:

- 1) rezerwat przyrody,
- 2) park krajobrazowy z otuliną,
- 3) użytki ekologiczne,
- 4) pomniki przyrody.

11.1.1. Rezerваты przyrody

Na terenie gminy Stoczek wydzielono jeden rezerwat przyrody „Moczydło”, który zaliczany jest do rezerwatu faunistycznego. Zajmuję on powierzchnię 58,08 ha. Rezerwat „Moczydło” został utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 9.10.1991 (MP nr 8, poz. 273) w celu ochrony śródlęsnego jeziora zasiedlanego przez szereg gatunków ptaków wodnych oraz płazów. W rezerwacie stwierdzono obecność 66 gatunków ptaków w tym 48 lęgowych, m.in.: perkoza, brodziec samotny, potrzosa, kurkę wodną, bociana czarnego i błotniaka stawowego. Zalutują tu także żurawie, rybitwy rzeczne, cyranki. W środowisku leśnym spotyka się jastrzębia, myszołowa oraz dzięcioła czarnego. Rezerwat Moczydło jest rezerwatem częściowym, czyli dopuszczalne są w nim pewne zabiegi i nie jest całkowicie zamknięty dla człowieka.

11.1.2. Park Krajobrazowy

W obrębie gminy Stoczek zajmuje Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z otuliną zajmuje północną i wschodnią część o powierzchni 12050 ha. Nadbużański Park Krajobrazowy jest utworzony w dolnym biegu rzeki Bug. Jest to jeden z najpiękniejszych i największych parków krajobrazowych w Polsce. Bogata i zróżnicowana flora liczy około 800 gatunków podlegających ochronie częściowej oraz 118 zaliczanych do rzadkich. O bardzo wysokich walorach faunistycznych decydują zespoły lęgowe ptaków zasiedlające tereny zalewowe doliny Bugu. Ten odcinek znajduje się w granicach ostoi ptaków o randze europejskiej. Na terenie NPK ochroną gatunkową objęte są między innymi: widłaki, bluszcze, kalina koralowa, kopytnik, kukułka szerokolistna i krwista, grzybień, a spośród bogatej

fauny: bóbr, wydra, bocian biały i czarny, łabędź, myszołów i inne ptaki drapieżne, sowa, dzięcioł, jerzyk, kraska, żuraw, jaszczurka, zaskroniec, ropucha i rzekotka. Szczególnie cenne miejsca w parku objęte są ochroną rezerwatową. Ok. 80 % powierzchni Gminy Stoczek znajduje się na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Dla Parku i otuliny obowiązują zakazy i nakazy określone w Rozporządzeniu nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006r w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757) oraz Rozporządzeniu nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007r zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698).

11.1.3. Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem nr 75 Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 maja 2000 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 55 z dnia 26 maja 2000 r.) utworzono 2 użytki ekologiczne:

- Polkowo – 3,55 ha,
- Miednik – 16,05 ha.

Rozporządzeniem nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 64, z dnia 10 marca 2002 r.) utworzono 6 użytków:

- Kałęczyn (część) – 2,54ha
- Kałęczyn – 2,55ha,
- Kałęczyn – 0,47ha,
- Kałęczyn – 1,82ha,
- Kazimierzów – 2, 18ha,
- Kazimierzów – 1, 34ha.

Użytki ekologiczne zajmują łączną powierzchnię 30,5ha.

11.1.4. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Na terenie gminy Stoczek utworzono dotychczas 38 pomników przyrody.

Najgrubszym drzewem jest lipa drobnolistna o obwodzie 637 cm w miejscowości Miednik.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Liczba	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Nr ewidencyjny
1.	Miednik	Lipa drobnolistna	Drzewo	637	23	167
2.	Stoczek	Grzyb podziemny		0,13 ha		312
3.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	412	24	389
4.	Gruszczyno	Dąb szypułkowy	Drzewo	315	25	391
5.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	519	24	528
6.	Huta Gruszczyno	Sosna czarna – 3	Grupa 5	195, 235, 175	14, 15, 15	565
		Lipa drobnolistna - 1		265	15	
		Robinia akacyjowa - 1		170	14	
7.	Brzózka	Sosna pospolita	Drzewo	232	28	653
8.	Gajówka Zachodnia	Jałowiec pospolity	Grupa 30	9 – 34	7	654
9.	Gajówka Zachodnia	Dąb szypułkowy	Drzewo	360	20	655
10.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	338	18	656
11.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	530	18	657
12.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	409	28	658
13.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	341	27	659
14.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	320	26	660
15.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	325	21	661
16.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	220	19	662
17.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	215	6,5	663
18.	Gajówka Wschodnia	Sosna wejmutka	Drzewo	180	23	705
19.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	371	27	706
20.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	380	27	707
21.	Miednik	Klon pospolity – 2	Grupa - 3	317, 260	25 - 28	708
		Lipa drobnolistna - 1		377		
22.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	355	26	709
23.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	364	25	710
24.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	545	24	711
25.	Stare Lipki	Jałowiec pospolity	Grupa – 10	19 – 51	6 – 7	713
26.	Stare Lipki	Jałowiec pospolity	Grupa – 10	20 – 50	7	712
27.	Gajówka Zachodnia	Dąb szypułkowy	Drzewo	324	20	714
28.	Kazimierzów	Grab pospolity	Grupa - 2	188,175	16,5	727
29.	Kazimierzów	Dąb szypułkowy	Drzewo	322	28	728
30.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	353	19,5	729
31.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Grupa - 2	238,177	16, 17	730
32.	Stoczek	Dąb szypułkowy	Drzewo	357	18	731
33.	Stoczek	Dąb szypułkowy	Drzewo	301	20	732
34.	Stoczek	Wiąz szypułkowy	Drzewo	278	20	733

35.	Stoczek	Wiąz szypułkowy	Grupa - 2	276,261	25	734
36.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	282	16	748
37.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	270	26	749
38.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	298	26	755

Pomniki przyrody podlegają konserwacji w ramach działań podejmowanych przez

Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

11.2. Zielone Płuca Polski

Podstawą delimitacji obszaru ZPP były jedne z najcenniejszych w kraju i Europie systemy ekologiczne.

Zielone Płuca Polski są unikatowym obszarem. Tę unikatowość tworzą:

- 1) niska gęstość zaludnienia,
- 2) zrównoważona sieć osadnicza,
- 3) spokój i czyste powietrze,
- 4) dobra jakość środowiska przyrodniczego,
- 5) unikatowa różnorodność systemu przyrodniczego,
- 6) atrakcyjne kompleksy lasów, jezior i użytków zielonych,
- 7) możliwość obcowania z przyrodą nie zmienioną przez cywilizację,
- 8) bogactwo oraz różnorodność kultur i obyczajów,
- 9) dobra tradycyjna kuchnia,
- 10) rozwijająca się infrastruktura usługowa,
- 11) potencjał akademicki,
- 12) dobre warunki do produkcji zdrowej żywności i lokalizacji „czystego przemysłu”.

11.3. Projektowane obszary do objęcia ochroną prawną

Na obszarze gminy Stoczek występują obszary o wysokich walorach przyrodniczych, kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną. Należą do nich:

- a) powiększenie rezerwatu „Moczydło,, ,
- b) zbiorniki wodne o randze rezerwatu przyrody we wsiach Kałęczyn i Kazimierzów,
- c) zbiorniki wodne o randze użytku ekologicznego.

Powiększenie rezerwatu „Moczydło”

Obszar objęty projektowanym powiększeniem rezerwatu znajduje się w granicach NPK.

Zbiorniki wodne o randze rezerwatu przyrody

W otoczeniu występujących na obszarze gminy krajobrazów występują też swoiste ekosystemy, które stanowią zbiorniki wodne. Są to wyłącznie sztuczne, poeksploatacyjne „oczka wodne” w bardzo różnym stopniu zarośnięte. Największy „archipelag” takich zróżnicowanych zbiorników wodnych znajduje się we wschodniej części gminy we wsiach Kałęczyn i Kazimierzów. Archipelag zbiorników wodnych jest malowniczo położony w

obrębnie starych borów sosnowych lub na ich skraju. Są to poeksploatacyjne zbiorniki, zarośnięte w bardzo różnym stopniu (1 %–20 %). Największą atrakcją przyrodniczą jest fakt gniazdowania gągoła. Znaczna jest też populacja perkozów, czernic, łysek krzyżówek. Znacząca jest rola wszystkich zbiorników dla reprodukcji płazów. Bory otaczające zbiorniki odznaczają się bardzo dobrym stopniem zachowania – znaczna część drzewostanów pochodzi z samosiewu. Liczny jest np. gil, gatunek związany ze starymi borami. W otoczeniu zbiorników wodnych występują enklawy torfowisk przejściowych i wysokich: z łochynią, bagnem zwyczajnym, wełnianką i mchami torfowcami. Większość zbiorników, zwłaszcza na skraju lasów w sąsiedztwie pól jest silnie zeutrofizowana, o czym świadczą lokalne płyty pałki wodnej. Dwa zbiorniki zachowały dystroficzny charakter. Walory przyrodnicze omawianych zbiorników są tak duże, że jego ranga jest wyraźnie ponadregionalna – ranga rezerwatu przyrody „Kałużczyn”.

Zbiorniki wodne o randze użytku ekologicznego.

W zachodniej części gminy występują zbiorniki wodne o randze użytku ekologicznego:

Bagno „Drgicz”. Znajduje się ono na granicy wsi Drgicz i Zgrzebichy. Powierzchnia wynosi 10 ha. Jest to silnie wypłycony i całkowicie zarośnięty zbiornik poeksploatacyjny. Woda zbiera się tylko okresowo i wyłącznie w najgłębszych miejscach, w południowej i południowo–zachodniej części zbiornika. Dominują wysokie turzyce i tataraki, lokalnie występują kępy pałki wodnej. Gniazduje też 8 chronionych gatunków ptaków. Spore znaczenie ma też dla płazów (kumak nizinny, żaba wodna i jeziorowa) i owadów – np. rusałka żałobnik.

Bagienko „Kolonja Zgrzebichy” to rozległe, ok. 20 ha, silnie podmokłe łąki z 3 lustrami wody, w północno–wschodniej oraz południowej części. Szczególnie cenne jest największe lustro wody –ok. 0,6 ha, w miejscu dawnej eksploatacji torfu – w południowej części projektowanego użytku ekologicznego. Dzięki obecności dużego płatu trzciny występuje tu znaczna liczba gatunków ptaków: błotniak stawowy, wodnik, łyśka, czajka, rokitniczka, pokląskwa, potrzos, łożówka, słowik szary. Bardzo interesujące są otaczające łąki m.in. z lęgowym bekasem kszukiem i stanowiące też bardzo ważne żerowisko kilku par bocianów białych, gniazdujących w pobliżu.

Bagienko „Majdan” o powierz 0,3 ha położone na skraju lasów od wschodu i pól od zachodu. Jest to poeksploatacyjny, całkowicie wypłycony zbiornik, prawie całkowicie porośnięty wysokimi kępami turzyc. Pałka wodna występuje w jednym płacie. Miejsce rozrodu płazów m.in. żab zielonych, kumaków nizinnych i rzekotki drzewnej i gniazdowania kilku przedstawicieli awifauny lęgowej: potrzosa, rokitniczki i pokląskwy. Ponadto gniazduje tu krzyżówka – gatunek łowny. Jest to również miejsce regularnego żerowania błotniaka

stawowego. Projektowane użytki ekologiczne w miejscu występowania bagien i bagienek stanowią istotny element dla turystyki krajoznawczej i ekoturystyki.

12.Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

12.1.Gleby

Na terenie gminy występują gleby średniej przydatności rolniczej, należące głównie do klasy V, VI i VIz. Monitoring gleb na terenie powiatu przeprowadza się tylko w punkcie pomiarowo-kontrolnym w miejscowości Wrotnów, gmina Miedzna. Według ostatnich badań wykonanych w 2007 r. wynika, że uzyskane wyniki pozwalają zakwalifikować badane gleby jako niezanieczyszczone, o naturalnej zawartości metali ciężkich.

Grunty klasy V, VI i VIz nie są odporne na antropopresję i łatwo ulegają procesowi degradacji.

Do podstawowych czynników powodujących zagrożenie dla powierzchni zieleni i gleb należą:

- zanieczyszczanie gleb związkami chemicznymi, w tym metalami ciężkimi w terenach zabudowanych, wzdłuż dróg oraz w obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo (nieprawidłowe dawkowanie nawozów, chemizacja),
- składowanie odpadów w miejscach do tego nie wyznaczonych i nie przygotowanych („dzikie” składowiska odpadów, wylewiska),
- zanieczyszczanie gleb ściekami bytowymi odprowadzanymi do ziemi w obszarach osadnictwa nie posiadających systemów kanalizacyjnych,
- zanieczyszczenie gleb odciekami z obornika lub kiszzonek przyzmowanych na nieuszczelnionym podłożu,
- zanieczyszczenia gleb wodami deszczowymi z koron dróg lub stacji.

12.2.Wody

Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest rzeka Ugoszcz, lewobrzeżny dopływ Bugu. Przepływa przez północne tereny gminy, ze wschodu na północny zachód. Wody rzeki nie są wykorzystywane do celów przemysłowych. Ugoszcz jest częściowo uregulowana w ok. 10 km w górnym i dolnym biegu rzeki. Wpada do niej kilka mniejszych rzek o niewielkiej powierzchni zlewni. Podczas wysokich stanów Bugu zamykane jest ujście rzeki Ugoszcz, co powoduje powstawanie rozległych rozlewisk wzdłuż jej koryta. Natomiast w południowej części gminy płynie rzeka Lubiesza, prawobrzeżny dopływ Liwca. Wody powierzchniowe wykorzystywane są do nawadniania pól i gruntów leśnych, napełniania stawów rybnych, celów rekreacyjnych, przeciwpożarowych, a także jako odbiorniki ścieków komunalnych i przemysłowych. W ramach monitoringu wód powierzchniowych objęta jest tylko jedna rzeka przepływająca przez teren gminy – Ugoszcz. Według ostatniego badania

stan wody w rzece był pozaklasowy. Pozostałe, bezimienne ciekі na terenie gminy Stoczek nie były objęte monitoringiem. Rzeki te ze względu na niewielkie przepływy były przypuszczalnie silnie zeutrofizowane.

Na obszarze gminy podstawowymi źródłami zanieczyszczeń wód są:

- ścieki komunalne,
- spływy powierzchniowe z obszarów rolniczych,
- wycieki z nieszczelnych szamb,
- zanieczyszczenia komunikacyjne wytwarzane przez środki transportu drogowego i kolejowego.

Ze spływem powierzchniowym z obszarów rolniczych do wód dociera głównie materia organiczna, związki azotu i fosforu z nawozów mineralnych (gnojowica i obornik), a także substancje toksyczne pochodzące ze środków ochrony roślin. Wg danych szacunkowych w rzekach z zanieczyszczeń obszarowych pochodzi ponad 50 % ładunku azotu, 40 % związków organicznych i 30 % ładunku fosforu. Szczególne zagrożenie dla płytkich studni indywidualnych, zarówno pod względem bakteriologicznym, jak i chemicznym, stanowią zrzuty nieoczyszczonych ścieków do rowów, stawów lub bezpośrednio do gruntu. Do wód gruntowych i powierzchniowych przenikają zanieczyszczenia komunikacyjne, które spłukiwane są przez opady atmosferyczne.

12.3.Wody podziemne

Teren gminy jest położony w granicach występowania głównych zbiorników wód podziemnych GZWP 215 oraz GZWP 215A. Zbiorniki wód podziemnych powinny być chronione przez degradacją.

W roku 2007 w ramach sieci krajowej wykonawcą pomiarów, dotyczących jakości wód podziemnych, był Państwowy Instytut Geologiczny (PIG).Z badań przeprowadzonych w 2007 r. w punktach pomiarowych w powiecie węgrowskim wynika, że wody podziemne według oceny jakości wód podziemnych zaliczono do klasy III. Świadczy to, że są dobrej jakości

12.4. .Powietrze atmosferyczne

Na terenie gminy brak jest dużych punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Znaczącym źródłem zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w postaci pyłów i gazów są kotłownie lokalne i indywidualne oraz pojazdy samochodowe, których liczba szybko wzrasta.

Na terenie gminy brak jest stacji pomiarowych zanieczyszczeń powietrza.

Aktualnie, na terenie gminy znajduje się tylko jeden obiekt posiadający pozwolenie na emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Jest to Gospodarstwo Ogrodnicze usytuowane w

miejsowości Topór. Źródło zanieczyszczeń stanowi kotłownia uruchomiona w 1990 r., w której znajdują się dwa kotły opalane miałem węglowym, wyposażone w odpylacze cyklonowe. Spaliny z kotłów odprowadzane są do powietrza poprzez emitor ceramiczny o wys. 16 m.

Do podstawowych źródeł zanieczyszczeń powietrza w gminie należą:

- emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych (znaczną uciążliwość w sezonie grzewczym),
- emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- emisja pyłów i gazów ze źródeł punktowych (zakłady produkcyjne, kotłownie osiedlowe),
- emisja zanieczyszczeń powierzchniowych (tereny rolne, wysypiska).

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest linia o napięciu 110 kV, która przebiega przez niewielki fragment gminy.

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. Najstarsze ślady osadnictwa - zabytki archeologiczne

Pierwsze ślady osadnictwa człowieka na obszarze gminy Stoczek pojawiły się już w epoce kamienia. Znaleźiska wytworów krzemiennych zanotowano na stanowiskach nr 152/1796 w Stoczku i 157/1796 w Żulinie (numeracja stanowisk wg gminnej ewidencji zabytków). Ponieważ są to zabytki pojedyncze i mało charakterystyczne, nie wiemy, czy pozostawili je wędrujący za reniferami łowcy schyłku epoki lodowcowej, myśliwi strefy leśnej środkowej epoki kamienia, czy pierwsi rolnicy.

Na przełomie III i II tysiąclecia p. n. e. na ziemiach polskich narzędzia kamienne coraz częściej zastępowane zostają wyrobami z brązu – początkowo wyłącznie importowanymi, potem wytwarzanymi lokalnie. We wczesnej epoce brązu podstawą gospodarki była hodowla. Ludność prowadziła nomadyczny, pasterski tryb życia, często zmieniając miejsce pobytu. Ślady wędrowek ówczesnych pasterzy znaczą pojedyncze znaleźiska toporków czy siekierk kamiennych, fragmenty ceramiki czy pojedyncze groby. W miarę upływu czasu, coraz większego znaczenia nabiera rolnictwo i uprawa ziemi, zatem zmianie uległ też charakter osadnictwa, gdzie krótkotrwałe obozowiska zaczęły nabierać bardziej stałego charakteru. Ślady osadnictwa z tego okresu odkryto w okolicach miejscowości Majdan (stanowiska nr 168/1796 i 169/1796), jednak z uwagi na skąpy materiał zabytkowy pozyskany w trakcie badań, nie jesteśmy w stanie określić czy są to pozostałości obozowiska, czy bardziej zaawansowanej formy osadniczej. Pod koniec epoki brązu i w początkach epoki żelaza

powstawały rozległe osady, niektóre o charakterze obronnym, jak znana obronna osada ludności kultury łużyckiej w Biskupinie.

Kolejnym chronologicznie znaleziskiem z terenu gminy Stoczek jest osada datowana na okres wpływów rzymskich (od początków naszej ery do 2. poł. IV w.) odkryta w miejscowości Huta Gruszczyno (stanowisko nr 172/1796). Dzięki długotrwałym i coraz częstszym kontaktom ludów Europy środkowej i północnej ze światem śródziemnomorskim nastąpił szybki rozwój cywilizacyjny tych obszarów. Na ziemiach polskich do najznacniejszych wówczas należy kultura przeworska, potem wielbarska. Ludność tych kultur doskonale radziła sobie z obróbką żelaza i innych metali, znała koło garncarskie i żarna obrotowe. Prowadziła też ożywione kontakty handlowe z cesarstwem oraz jego prowincjami. Widomym śladem pobytu kupców związanych z Imperium Romanum są znaleziska denarów rzymskich, szklanych paciorków, naczyń, ozdób czy naczyń glinianych wytwarzanych na terenie Imperium jak i w jego prowincjach. Okres wpływów rzymskich na naszych ziemiach kończy się wraz z ogromnymi migracjami ludów barbarzyńskich spowodowaną atakiem Hunów na obszary nadczarnomorskie, potem zaś na ziemie imperium rzymskiego. W końcu IV w. n.e. poważnemu wyludnieniu podlegają także ziemie polskie, które ponownemu zasiedleniu ulegają dopiero z napływem ludności słowiańskiej.

Wczesne średniowiecze na obszarze wschodniego Mazowsza rozpoczyna się w 2. poł. VI wieku. W okresie tym w dorzeczu Liwca dominującą formą osadnictwa były otwarte, pozbawione umocnień osiedla z zabudową typu ziemiankowego lub półziemiankowego. Już w VII w. pojawia się nowy dla tego terenu rodzaj zespołów osadniczych - grody oraz towarzyszące im osady i cmentarzyska. Ślady otwartego osadnictwa wczesnośredniowiecznego odkryto na czterech stanowiskach archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy: stan. 151/1796 w Stoczku, stan. 167/1796 w Gruszczynie, stan. 170/1796 w Hucie Gruszczyno, stan. 173/1796 w Kałęczynie. W okresie pełnego średniowiecza osadnictwo było kontynuowane – tak datowane są zabytki odkryte w Stoczku na stan. 142/1796, w Gruszczynie na stan. 172/1796 i w Kałęczynie na stan. 174/1796 i 175/1796.

Z terenu gminy znanych jest 57 stanowisk archeologicznych wymienionych poniżej w zestawieniu. Do najciekawszych należą skupiska w okolicach Majdanu, Huty Gruszczyno, Kałęczyna i Stoczka.

Wykaz stanowisk archeologicznych Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Stoczek, według nazw miejscowości z określeniem numeru identyfikatora i funkcji stanowiska.

Błotki

- 160. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 161. Stanowisko archeologiczne – 1) osada, 2) osada
- 162. Stanowisko archeologiczne – 1) ślad osadnictwa, 2) ślad osadnictwa
- 164. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Brzózka

- 144. Stanowisko archeologiczne – osada
- 145. Stanowisko archeologiczne – ślady osadnictwa
- 146. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Gruszczyno

- 167. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 172. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Grygrów

- 159. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Huta Gruszczyno

- 165. Stanowisko archeologiczne – osada
- 170. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 171. Stanowisko archeologiczne – punkt osadniczy
- 176. Stanowisko archeologiczne – ślady po hucie szkła

Kalaty

- 158. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Kałęczyn

- 173. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 174. Stanowisko archeologiczne – osada
- 175. Stanowisko archeologiczne – osada

Kierz

- 163. Stanowisko archeologiczne – 1) osada, 2) ślad osadnictwa

Księżyna

- 138. Stanowisko archeologiczne – osada

Lipki Stare

- 147. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 148. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Majdan

- 166. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 168. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 169. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Mrozowa Wola

- 122. Stanowisko archeologiczne – osada
- 123. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 125. Stanowisko archeologiczne – osada
- 126. Stanowisko archeologiczne – osada
- 127. Stanowisko archeologiczne – osada

Mrozowa Wola – Działki

- 120. Stanowisko archeologiczne – osada
- 121. Stanowisko archeologiczne – 1) ślad osadnictwa, 2) osada
- 124. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Polkowo

- 128. Stanowisko archeologiczne – osada
- 129. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 130. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Stoczek

- 149. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 150. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 151. Stanowisko archeologiczne – punkt osadniczy
- 152. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 153. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 154. Stanowisko archeologiczne – znalezisko luźne
- 155. Stanowisko archeologiczne – znalezisko luźne

Wielgie – Topór

- 131. Stanowisko archeologiczne – osada
- 132. Stanowisko archeologiczne – 1) osada, 2) ślad osadnictwa
- 133. Stanowisko archeologiczne – osada
- 134. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 135. Stanowisko archeologiczne – osada
- 136. Stanowisko archeologiczne – osada

- 137. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa
- 139. Stanowisko archeologiczne – osada
- 140. Stanowisko archeologiczne – osada
- 141. Stanowisko archeologiczne – osada
- 142. Stanowisko archeologiczne – osada
- 143. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

Żulin

- 156. Stanowisko archeologiczne – 1) ślad osadnictwa, 2) osada
- 157. Stanowisko archeologiczne – ślad osadnictwa

2. Osadnictwo i zabytkowe układy drożne

Północno-wschodnie Mazowsze i Podlasie było długo terenem typowo puszczańskim. Na wielu mapach historycznych widać, że teren obecnej gminy Stoczek oraz okolice porastały potężne kompleksy leśne. Jeszcze na mapie Kwatermistrzostwa z około 1839 r. widzimy, że poszczególne miejscowości obecnej gminy funkcjonowały jako osady leśne.

Od wieku IX aż po połowę wieku XI rozwijało się na tych ziemiach osadnictwo mazowieckie. Przeludnione szlachtą zaściankową Mazowsze Stare i Polne prędko stało się terenem emigracji ludności na sąsiednie obszary, a przede wszystkim na północno-wschodnie Mazowsze, leżące po prawej stronie Wisły, zwane Mazowszem Leśnym. Rozciągały się tu bezludne puszcze, które stopniowo zostawały zaludniane.

W XI wieku rozpoczęła się również kolonizacja ruska, idąca głównie wzdłuż szlaków wodnych, m.in. od południa wzdłuż Bugu, co potwierdzają liczne wczesnośredniowieczne stanowiska archeologiczne, odkryte m.in. na tym terenie. W okresie, kiedy tereny te są we władaniu Litwy (1323 - 1569) rozwinęło się osadnictwo - zarówno mazowieckie, jak i ruskie, obejmując tereny łączące się z olbrzymimi obszarami leśnymi Puszczy Białej. Mimo panowania litewskiego na tereny te przybywała głównie drobna szlachta z Mazowsza zakładając wiele wsi drobnoszlacheckich, choć tereny te kolonizowała również chłopska ludność ruska. Do najstarszych miejscowości w tym regionie należały Rażny i Łochów.

Kolejna fala kolonizacyjna przyszła z głębi Mazowsza w 2 połowie XIV wieku, nasilając się po podpisaniu unii polsko-litewskiej w Krewie w 1385 r. Kolonizatorami tych terenów było przede wszystkim drobne rycerstwo, stanowiące zaczątek późniejszej szlachty zagrodowej. W XV wieku kolonizacja obejmowała całe połacie ziem wschodniego Mazowsza. W XV i XVI wieku powszechnie występowały folwarki, genetycznie związane z osadami, które w przeważającej liczbie były rycerskimi, drobnymi gospodarstwami rolnymi. Obok pól uprawnych obejmowały ogrody owocowe, warzywne, hodowlę bydła, koni, itp.. Z

chwilą, gdy rozpoczęła się kolonizacja tych terenów, ludność osiadła na obszarze starego osadnictwa opuszczała swe dotychczasowe siedziby i przenosiła się na nowe miejsca, gwarantując tzw. wolniznę, a po jej upływie znacznie niższe czynsze i dziesięcinę pieniężną. Do zakładania nowych, względnie powiększania dotychczasowych folwarków przyczyniało się stale postępujące rozdrobnienie własności szlacheckiej, nieraz podział włości między kilku właścicieli. Masowe powstawanie nowych folwarków czy powiększanie starych, rozpoczęło się po pokoju toruńskim w 1466 r, po otwarciu drogi do Gdańska, kiedy to wzrosły znacznie ceny na zboża.

W XV wieku udokumentowane jest zakładanie nowych osad na prawie niemieckim, o czym świadczy instytucja sołtysów, związana ściśle z osadnictwem na tym prawie. Nowe prawo zmieniało zasadniczo zewnętrzny wygląd wcześniejszych wiosek. Wprowadzało gospodarkę uporządkowaną, trójpółową wraz z nowym podziałem gruntów pod zabudowę i uprawę rolną. W miejsce dotychczasowej chaotycznej zabudowy i pojedynczo uprawnych polan leśnych, wytyczono główną ulicę, a przylegającą do niej z obu stron ziemię dzielono pod sadyby i ogrody. Ożywiony ruch osadniczy rozwinął się w XVI w. za panowania króla Zygmunta Starego i Bony, która miała tutaj wielkie obszary ziemi.

Mimo swego peryferyjnego położenia obszar obecnej gminy nie był całkowicie pozbawiony wielkich szlaków handlowych. Sieć dróg lądowych w owym czasie można podzielić na dwie kategorie: gościńce i drogi lokalne. Drogi lokalne służyły komunikacji w obrębie każdej miejscowości a dalej stanowiły połączenie z młynem i sąsiednimi wsiami, z kościołem, z najbliższą miejscowością. Drogi te bywały ogólnie dostępne, ale też mogły być przez właścicieli dóbr przez które przechodziły zamykane dla obcych. Na gościńcach czyli drogach publicznych dostępnych dla wszystkich odbywał się ruch o szerszym zasięgu. Łączyły one między sobą ośrodki handlu i administracji, a więc miejscowości będące miejscami targów i jarmarków, ośrodkami większych dóbr, stolicami województw, ziem, powiatów, siedzibami biskupstw i archidiakonatów.

Przebieg dróg wszelkiego rodzaju charakteryzuje długotrwała niezmienność, ze względu na fakt iż sieć osadnicza zmienia się bardzo powoli. W rezultacie można przyjąć, że stan dróg z XVI w. w ogromnej mierze odpowiada stanowi z XVIII czy XIX stulecia. Pewne zmiany wprowadzone zostały w sieć dróg publicznych w związku z rozwojem poczty w XVIII i XIX w. Wyodrębniono wtedy osobną kategorię dróg pocztowych, a gdzieś tam zaczęto także prostować niektóre odcinki gościńców.

Wielkie znaczenie dla rozwoju osadnictwa na omawianym terenie posiadał istniejący już w średniowieczu szlak prowadzący nad rzeką Bug. Przebiegał on od Płocka poprzez Zakroczym, Serock, Brańsk, Brok, Zuzele gdzie rozgałęział się do Wizny, Bielska i w

głównym kierunku przez Drohiczyn do Brześcia. Od szlaku tego dochodziły drogi lokalne i gościńce, jak np. z leżącego na szlaku Kamieńca do Łochowa i dalej na południowy-wschód. Zasadnicze i bezpośrednie znaczenie w rozwoju miejscowości na obecnym terenie gminy Stoczek, miała droga istniejąca w XVI w. i wiodąca z Warszawy poprzez Jadów, Łochów, Baczki, Wieliczną, Kosów do Nura i stąd rozchodząca się w różne kierunki. Szlak ten na odcinku Stoczek – Kosów w obecnym układzie drożnym nie ma większego znaczenia może być z powodzeniem uwzględniany w prowadzeniu szlaków turystycznych.

3. Układy przestrzenne miejscowości

Układ przestrzenny Stoczka wyróżnia się od innych miejscowości gminy, ponieważ posiada charakterystyczne rozplanowanie o cechach układu miejskiego. Początki Stoczka nie są dostatecznie rozpoznane, według źródeł historycznych pierwotnie występował pod nazwą Miedniki. Jest to nazwa rodowa od Miedników, tj. mieszkańców zajmujących się pszczelarstwem poprzez utrzymywanie w lasach licznych pasiek. Miedniki więc wywodzą się od miodobrania. Fakt ten potwierdzają również dokumenty znajdujące się w archiwum parafialnym. Nazwa Stoczek pojawia się po raz pierwszy w 1493 roku w rejestrach poborowych obok nazwy Miedniki. Obie te nazwy funkcjonują zamiennie przez wiele lat. Z upływem czasu ustaliła się tylko nazwa Stoczek.

Układ przestrzenny jaki zachował się w Stoczku nie należy do układów bardzo rozwiniętych i zapewne w swej historii nie posiadał obszerniejszego rozplanowania niż obecnie. Zasadniczym elementem układu przestrzennego miejscowości jest prostokątny plac rynkowy, którego wydłużona forma zgodna jest z przebiegiem głównego historycznego traktu. Zabudowa historyczna zasadniczo ogranicza się do najbliższego jego otoczenia. Po stronie południowej zabudowa ukształtowana jest w formie bloku ograniczonego rynkiem i trzema ulicami. Na jego zapleczu usytuowany jest kościół parafialny z lat 1895-1897, którego elewacja boczna stanowi zamknięcie widokowe ulicy wybiegającej z rynku. Rynek posiada wymiary 140 x 50 m i zaliczany jest do mniejszych założeń rynkowych w tym regionie. Układ stosunkowo wąskiego placu rynkowego w Stoczku, należy do rzadziej spotykanych rozwiązań tego typu, uformowanego jakby przez poszerzenie drogi, tj. traktu z Warszawy przez Jadów, Łochów, Wieliczną, Kosów, Ciechanowiec na Litwę. Jako analogię możemy wskazać jedynie sposób rozplanowania rynku w niedalekim Kosowie Lackim, lokowanym w 1723 r., którego ośrodkiem rozplanowania jest wydłużony prostokątny rynek powstały z poszerzenia odcinka, wymienionego wyżej traktu z Warszawy przez Stoczek, Ciechanowiec na Litwę.

Obecnie plac rynkowy został przekształcony w skwer, wytyczono alejki oraz dokonano nasadzeń liściastą roślinnością wysoką i niską. Wprowadzenie na

plac roślinności wysokiej w dużej mierze zatarło pierwotne założenie centrum Stoczka.

Układy przestrzenne pozostałych miejscowości na terenie gminy Stoczek są zróżnicowane, przeważa typ rzędówki, tj. wsi o bardzo regularnej zabudowie, różnej długości, wynoszącej od 0,5 do kilku km. Domy stoją najczęściej po jednej stronie drogi, w pewnej od siebie odległości. Pierwotnie wieś związana z układem łańcuchowym i niwowym, bardzo rozpowszechniona w dawnym Królestwie Kongresowym. Ten typ wsi reprezentują: Błotki, Gruszczyno, Topór, Żulin.

Spotykamy też typ ulicówki. Taka wieś złożona jest z dwu szeregów zwarto stojących domów, tworzących wraz z zabudowaniami i ogrodami regularny prostokąt. Droga będąca główną arterią komunikacyjną przebiega przez środek wsi. Pierwotny układ gruntów był szachownicowy a domy ciągnęły się nie przez cały obszar, lecz skupione były w pobliżu środka wsi. Ten typ wsi reprezentuje Wieliczna.

Istnieją też wsie wielodrożnicówki pochodzenia samorzutnego o nieregularnym układzie zabudowy, dostosowanym do terenu. Pierwotny układ gruntów był niwowy. Zabudowane zazwyczaj wzdłuż kilku różnie usytuowanych względem siebie ulic, np.: Stare Lipki.

Występuje też forma przejściowa między wsią wielodrożną a ulicówką – widlica. Składa się najczęściej z dwóch prawie równoległych ulic połączonych przecznicami w kształcie drabiny, często przybiera kształt wideł. Do tego typu zalicza się również wsie złożone z dwóch przecinających się ulic. Ten typ reprezentuje Majdan.

Odnajdujemy też na terenie gminy – przysiółki. W nich to mała grupa domów położona jest samotnie. Jeżeli budynki nie są ustawione wzdłuż jednej uliczki lub dokoła placu, taki typ nazywamy przysiółkiem bezkształtnym. Przysiółki m.in. reprezentuje Miednik.

Do rzadko spotykanych typów należy wieś – samotnicza. Wieś taka posiada zabudowę bardzo rozluźnioną, usytuowaną w większej odległości od drogi. Ten typ reprezentują: Drgicz i Kozołupy.

4. Zabytki sakralne

Pierwszy kościół w Stoczku został wybudowany w 1518 r. z fundacji Stanisława Wąsowskiego. Był to kościół drewniany, posadowiony na fundamencie z kamieni. Fundator zadbał też o uposażenie dla plebana i wikarego. Pierwszym plebanem był ks. Wawrzyniec Laurenty, który musiał wszystko w parafii organizować od podstaw. Za rządów drugiego proboszcza ks. Stanisława Obryckiego, przeprowadzono remont i rozbudowę kościoła. Słomiany dach zastąpiono dachem z desek, dobudowano zakrystię i odnowiono wnętrze kościoła. Kościół został zniszczony przez Szwedów. Drugi również drewniany kościół w Stoczku wybudowano w latach 1723 - 1724. Konsekracji kościoła dokonał ks. biskup

Marcin Załuski 2 lipca 1739 roku ustanawiając Św. Stanisława bpa patronem kościoła. W roku 1814 przeprowadzono generalny remont mocno już zniszczonego kościoła. Kolejnego remontu i odnowienia kościoła oraz domu parafialnego dokonał proboszcz ks. Jan Lipka z Lipiek, wielce zasłużony dla parafii.

Obecny murowany kościół wzniesiono w latach 1895 - 1897. Powstał on z zapisów miejscowych ziemian, chłopów i drobnej szlachty. Jego budowniczym był ks. Stefan Obłóza, proboszcz parafii Stoczek w latach 1893 - 1900. Zaprojektowany został przez znakomitego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego. Kościół parafialny p.w. św. Stanisława bpa reprezentuje styl neoromański. Usytuowany jest w centrum miejscowości, przy ulicy Węgrowskiej, w pewnym oddaleniu od jezdni. Został wybudowany na miejscu poprzedniego kościoła z 1724 roku, skierowany prezbiterium na wschód z lekkim odchyleniem w stronę południową; fasadą zwrócony do ulicy Węgrowskiej.

Jest to kościół murowany z cegły wypalanej, nie tynkowany. Dwuwieżowy, trójnawowy, bazylikowy, wzniesiony na planie prostokąta z węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego dwie zakrystie. Wieże założone na planie kwadratu nieco występujące poza szerokość naw. Ściany korpusu obiega dokoła dwustopniowy cokół w przyziemiu którego podmurówka z regularnych ciosów granitowych. Fasada dwuwieżowa, trójosiowa o symetrycznym rozmieszczeniu wież względem osi głównej. Ściana frontowa korpusu głównego dwukondygnacyjna, flankowana po bokach wieżami. W dolnej kondygnacji drzwi wejściowe prostokątne, zakończone półkoliście, ujęte portalem o półkolistym schodkowatym gzymsie wspartym na parach kolumn osadzonych na wspólnej bazie. Drzwi płycinowe dekoracyjnie opracowane z krzyżami łańskimi w polach obramowanych ornamentem geometryczno-roślinnym.

5. Budownictwo

Wśród obiektów zainteresowania konserwatorskiego na terenie gminy Stoczek, zdecydowanie przeważają obiekty drewniane. Obiekty murowane stanowią pojedyncze przykłady, np.: dom nr 7 w Nowych Lipkach, domy przy ulicy Kościelnej nr 5 i 6 w Stoczku. Tych najstarszych pochodzących z końca XIX i początku XX wieku zachowało się niewiele. Przeważająca większość budynków zainteresowania konserwatorskiego, datowana jest na lata 20-te i 30-te naszego stulecia.

W zabudowie zagród wiejskich na terenie gminy Stoczek, typowe rozwiązanie sprowadza się do założenia składającego się z trzech podstawowych budynków: domu mieszkalnego, budynku inwentarskiego i stodoły. W obiektach wchodzących w skład siedliska, występuje głównie konstrukcja zrębowa. Podstawę konstrukcji stanowi podwalina zwęgłowana na obłap lub na nakładkę z zamkiem, posadowiona na kamieniach polnych lub

ceglanej podmurówce. Od góry konstrukcję zrębu spinają oczepty związane na nakładkę z zamkiem oraz zacięte w oczepie belki stropowe ułożone w poprzek budynku. Więźba dachowa konstrukcji krokwiowo-jętkowej, krokwie zaczopowane w opasce, oczepie lub belkach stropowych.

W wielu budynkach występuje zewnętrzny szalunek. Deski szalunku z reguły przybijane są w układzie pionowym. Konstrukcja sumikowo-łątkowa do wznoszenia zrębu nie jest spotykana. Ten rodzaj konstrukcji stosowano do osadzenia okien i drzwi, zwłaszcza w okresie międzywojennym.

Na terenie gminy Stoczek, przeważają domy szerokofrontowe, dwutraktowe, w których pomieszczenia tworzą dwa ciągi wewnątrz rozplanowanych równolegle do osi wzdłużnej budynku. Wnętrzami tymi zwykle są dwie lub trzy izby, komora i sień.

Rozplanowanie wewnątrz domów występujących na terenie gminy dzielimy zasadniczo na dwie grupy:

- z dośrodkowym układem pomieszczeń, gdzie urządzenia ogniowo - grzewcze są usytuowane w centrum budynku a pomieszczenia wewnątrz rozmieszczone są wokół tych urządzeń, np.: dom nr 7 w Błotkach, dom nr 26 w Grygowie, dom nr 14 w Kałęczynie, dom nr 22 w Nowych Lipkach, domy nr nr 57 i 120 w Sratrych Lipkach,
- z osiowym układem pomieszczeń, gdzie pomieszczenia usytuowane są symetrycznie po obu stronach budynku, np.: dom nr 43 w Drgiczu, dom nr 17 w Grabowcu, dom przy ul. Kolejowej 5 w Stoczku, dom nr 74 w Wielicznej, dom nr 34 w Żulinie.

Na terenie gminy , zasadniczo spotykamy dwa typy dachów, mianowicie:

- dwuspadowe, najczęściej spotykane, np.: dom nr 38 w Brzózce, dom nr 31 w Grygowie, dom nr 6 w Kałęczynie, dom nr 14 w Majdanie, dom przy ul. Kolejowej 6 w Stoczku, dom przy ul. Węgrowskiej w Stoczku, dom nr 1 w Toporze.
- naczółkowe, np.: dom nr 40 w Grygowie, domy nr nr 11, 35 i 36 w Majdanie, dom nr 7 w Nowych Lipkach, domy nr nr 34,90 i 110 w Starych Lipkach, dom przy ul. Węgrowskiej 20 w Stoczku, dom nr 76 w Wielicznej, dom nr 75 w Żulinie.

Do bardzo rzadko spotykanych typów dachów na terenie gminy Stoczek należy dach czterospadowy, np. dom nr 95 w Starych Lipkach oraz dach przyczółkowy, np. Dom nr 13 w Gajówce Wschodniej.

W wielu domach datowanych od początku XX wieku do lat 40-tych naszego stulecia, występują dekoracyjnie opracowane szczyty, listwy podokapowe, szalunek narożników, nadokienniki, ganki itp. Ten rodzaj budownictwa reprezentują przede wszystkim domy nr nr 33 i 39 w Drgiczu, domy nr nr 11, 17 i 71 w Grabowcu, dom nr 17 w Majdanie, domy nr nr 46, 98 i 99 w Starych Lipkach, dom przy ul. 3-Maja w Stoczku, dom nr 14 w Zgrzebichach.

6. Cmentarze

Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Stoczku położony jest na wschodnim krańcu miejscowości. Od północy graniczy z drogą prowadzącą do Miednika. Z pozostałych stron cmentarz otaczają łąki i pola uprawne. Cmentarz został założony na początku XIX wieku. Najwcześniejsza data świadcząca o istnieniu cmentarza pochodzi z 1838 r. z nagrobka Kacpra Przyszychowskiego, byłego podpułkownika W. P., dziedzica wsi Wieliczna. Kronika parafialna Stoczka podaje: "W 1895 r. rozebrano stary drewniany kościół parafialny z 1724 r., przeniesiono na cmentarz i zbudowano kaplicę cmentarną, którą ukończono w październiku 1895 r.. Od tego czasu nabożeństwa odbywały się w kaplicy cmentarnej z uwagi na budowę kościoła parafialnego. Przy kopaniu fundamentów kościoła wykopywano mnóstwo kości, które wozami przewożono w doły koło krzyża, który stoi za kościołem".

"W latach 1900-1912 obok cmentarza grzebalnego dokupiono część ziemi i całość ogrodzono szerokim kamiennym parkanem. Do tego czasu parkan był drewniany i został zupełnie zniszczony. Ufundowano również bramę i furtki żelazne do wejścia na cmentarz grzebalny". Informacje powyższe dotyczą starego cmentarza o powierzchni 0,92 ha. W 1979 r. powiększono cmentarz w kierunku południowo-wschodnim o 1,31 ha. Otoczono go murem z cegły silikatowej. Bramę usytuowano od drogi do Miednika.

Cmentarz posiada kształt wieloboku zbliżony do prostokąta. Składa się z dwóch części tj. starego i nowego cmentarza. W koncepcji zagospodarowania starego cmentarza uwidaczniają się dwie fazy powstawania. Pierwotnie, zapewne aleja główna przebiegała na osi kaplicy cmentarnej. Po powiększeniu cmentarza w latach 1900-1912 bramę główną przesunięto w kierunku wschodnim i usytuowano w środkowej części ogrodzenia od strony północnej. W osi bramy głównej nie wykształciła się jednak główna aleja. Cmentarz dzielią na kwatery aleje przecinające się pod kątem prostym i obiegające teren przy murze cmentarnym.

Do najcenniejszych nagrobków na cmentarzu należą: Kacpra Przyszychowskiego, zm. 1838 r.; ks. Jana Lipki, zm. 1888 r.; Ewy z Matusiewiczów Butowtowej, zm. 1885 r.; Czesława Ojdana, zm. 1912 r.; Jana Weckiego, zm. 1912 r.; Antoniny z Załuskich Złotkowskiej, zm. 1864 r.; Antoniego Doroszkiewicza, zm. 1906 r.; Ekatariny Iwanowej Sideri, zm. 1913 r.; Jakuba Borkowskiego, zm. 1879 r.; Kazimiery z Rubachów Piotrowskiej, zm. 1897 r.; Antoniego Dobroszkiewicza, zm. 1906 r.

Ponadto do ważnych obiektów na cmentarzu zaliczamy pomnik ku czci żołnierzy Wojska Polskiego, poległych w latach 1939 – 1945. Wykonany jest w postaci ścianki

parawanowej z lastrica, na której umieszczono tablice inskrypcyjne z metalu oraz metalowego orła. Wyższa tablica inskrypcyjna posiada kształt obszaru Polski w obecnych granicach, natomiast niżej zamocowana kształt prostokąta.

Drugą nekropolą w miejscowości Stoczek jest cmentarz żydowski. Został założony prawdopodobnie w drugiej połowie XIX wieku, kiedy to utworzono w Stoczku gminę żydowską. Cmentarz usytuowany jest około 300 m na południowy-zachód od rynku (obecnie Placu Wolności). Od strony południowo-wschodniej granicę jego stanowi ulica Węgrowska, natomiast z pozostałych stron otaczają go posesje prywatne oraz Ośrodek Zdrowia od strony północno-wschodniej. Jego pd. część porastają młode drzewa. Cmentarz został zniszczony przez Niemców w czasie II wojny światowej. Niemcy traktowali macewy żydowskie jako materiał do budowy dróg, krawężników, fundamentów itp. Niemalże wszystkie nagrobki ze stoczkowskiego cmentarza żydowskiego zostały wywiezione i użyte w wyżej wymienionym celu. Z pozostałych resztek ocalonych macew utworzono w 1982 roku lapidarium. Zgromadzono tu cztery duże piaskowcowe obeliski, kilka fragmentów macew opracowanych rzeźbiarsko, kilkadziesiąt nagrobków granitowych i ustawiono pomnik z tablicą inskrypcyjną. Pomnik ma kształt macewy ustawionej na wielostopniowej podstawie. Na płycie pomnika wyryto napis w języku hebrajskim i polskim, zawierającą informację o zamordowanych Żydach ze Stoczka w latach 1941-1944.

7. Miejsca pamięci poza cmentarzami

Szczególną pozycję wśród miejsc pamięci narodowej zajmuje Pomnik Wolności poświęcony Józefowi Piłsudskiemu i Legionom Polskim, ustawiony w 1928 roku, przy szosie Paplin - Stoczek, po wschodniej stronie, w miejscowości Huta Gruszczyño. Ustawiono go na pamiątkę odzyskania niepodległości przez Polskę. Wykonany jest z kamieni polnych w postaci piramidalnego obelisku. Dolna część korpusu pomnika wykonana jest z kamieni polnych spajanych zaprawą cementowo-wapienną, natomiast w zwieńczeniu umieszczono duży granitowy głaz na którym zamocowano popiersie marszałka Józefa Piłsudskiego i wyryto napis: "POMNIK WOLNOŚCI". W dolnej części uformowano wysklepek na płytę inskrypcyjną nad którą znajduje się granitowy krzyż, stylizujący naturalny pień drzewa. W 1989 roku, na miejsce poprzedniej zaginionej, zamontowano nową płytę z odlaną inskrypcją: "11 XI/1918 1989/ KU CHWALE/ MARSZAŁKA/ J-PIŁSUDSKIEGO-I/ LEGIONÓW POLSKICH/ W 71 ROCZNICĘ/ NIEPODLEGŁOŚCI".

Krzyż-pomnik poświęcony żołnierzom WP poległym we wrześniu 1939 r. ustawiono w Żulinie. We wrześniowej bitwie 1939 roku o utrzymanie drogi Stoczek - Paplin poległo w okolicy Huty Gruszczyño około 40 żołnierzy WP w tym najwięcej w pobliżu obecnej murowanej szkoły w Hucie Gruszczyño. Żołnierze ci zostali po bitwie pochowani na

niewielkim wzgórzu pomiędzy Hutą Gruszczyno a miejscowością Żulin. W miejscu tym ustawiono duży drewniany krzyż, który obecnie zastąpiono stalowym z dwuteownika. Wiosną 1940 r. pochowani tu żołnierze zostali ekshumowani na cmentarz parafialny w Starejwsi.

W Miedniku został ustawiony pomnik poświęcony żołnierzom AK batalionu "Poraj". W nocy z 29/30 lipca 1944 r. batalion opuścił swoje dotychczasowe miejsce postoju i bez styczności z nieprzyjacielem prze szedł do lasu Miednik. Przez cały następny dzień tj. 31 lipca, toczyły się potyczki z Niemcami wdzierającymi się do lasu. Do najpoważniejszej doszło wieczorem, kiedy to o godzinie 17.30 z rejonu na płd. od Kałęczyna nadjechało pięć dużych aut ciężarowych z Niemcami w sile około dwóch kompanii. Kpt. Rażmowski "Poraj" postanowił nie przyjmować walki, a wycofać się w głąb lasu w kierunku na Wycech. W czasie marszu szpica batalionu, natknęła się na Niemców. Najpewniej był to oddział współdziałający z obławą posuwającą się od południa od strony Miednika i Stoczka. Tym razem "Poraj" przyjął walkę gdyż w innym wypadku groziłoby okrążeniem. W pierwszej fazie walki Niemcy, zorientowawszy się, że mają do czynienia z większym oddziałem niż sądzili, cofnęli się. Jednak po pewnym czasie, po przegrupowaniu ponownie tyralierą wkroczyli do lasu. Od czoła zaatakował ich pluton z kompanii "Kuleszy" i dwa plutony z cekaemami, wspierając będącą już w boju kompanię "Woli". Walka trwała ponad dwie godziny. Widząc determinację walczących Niemcy wycofali się. Na pamiątkę tej bitwy ustawiono pomnik na skraju lasu w Miedniku. Pomnik wykonano z szarego granitu, posiada kształt wielostopniowego cokołu, na którym osadzono stylizowane inicjały WP. Na cokole umieszczono płytę z inskrypcją: "MIEJSCE WALKI/ 1 BAT. 13-G0 P.P./ AK"PORAJ"/ STOCZONEJ/ Z NIEMCAMI W/ AKCJI "BURZA"/ 31 LIPCA 1944 R."

8. Kapliczki, figury i krzyże przydrożne

Licznie na terenie gminy występują kapliczki, figury i krzyże przydrożne, datowane na wiek XIX i XX. Bardzo często były wznoszone na rozstajach i skrzyżowaniach dróg; przy alejach i drogach dojazdowych do zespołów dworskich i folwarcznych; w przydomowych ogródkach. Niespotykaną formę posiada drewniana kapliczka w Majdanie. Wybudowana na planie prostokąta i zadaszona daszkiem dwuspadowym zwieńczonym krzyżem łacińskim. Od frontu pośrodku okno prostokątne, a po bokach dwa węższe. Wewnątrz ustawiona figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej.

Do okazałych obiektów w tej grupie zabytków, należą trzy kapliczki w Żulinie. Charakteryzują się podobnymi formami oraz rozwiązaniami architektonicznymi. Murowane z cegły i otynkowane w postaci słupów na rzucie kwadratu lub prostokąta. Dwukondygnacyjne, z małymi wnękami w trzech ścianach każdej kondygnacji. We

wnękach umieszczone figury lub obrazy z przedstawieniem postaci boskich lub świętych.

Zdecydowanie najczęściej spotykane są na terenie gminy, krzyże przydrożne na wielostopniowych cokołach. Posiadają one różne formy i przy wznoszeniu ich stosowano różne materiały. Z reguły ich cokoły wykonane są z granitu bądź wymurowane z cegły, a od frontu umieszczane są inskrypcje opatrzone datami. W wielu miejscowościach krzyż osadzane w cokołach zostały wykute z żelaza przez miejscowych rzemieślników i posiadają oryginalne i niepowtarzalne formy. Do ciekawszych przykładów należą krzyże w miejscowościach: Huta Gruszczyño z pocz. XX wieku, Stare Lipki z 1939 roku, Topór z 1904 roku, Błotki z 1932 roku, Grabowiec z 1904 roku, Stoczek przy ul. Wiejskiej z 1900 roku.

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

1. Kościół par. pw. św. Stanisława BM w Stoczku, mur., 1895 – 1897 r., nr rej. zab. 350 z dn. 31.11.1983 r.
2. Dom nr 13 w Gajówce Wschodniej, drewn., 1865 r., nr rej. zab. 393 z dn. 23.07.1987 r.
3. Pomnik upamiętniający odzyskanie niepodległości w Hucie Gruszczyño, kamień, 1928 r., nr rej. zab.669/10 z dn. 12.07.2010 r.

Wykaz obiektów w gminnej ewidencji zabytków

Błotki

1. Dom nr 7, drewn., 1 poł. XX w.
2. Dom nr 9, drewn., l.30-XX w.
3. Krzyż przydrożny, kamień, metal, 1932 r.

Brzóška

4. Dom nr 38, drewn., 1 poł. XX w.
5. Dom nr 50, drewn., l. 20–XX w.

Drgicz

6. Dom nr 28, drewn., 1 poł. XX w.
7. Dom nr 33, drewn., l.30-XX w.
8. Dom nr 39, drewn., l.30-XX w.
9. Dom nr 43, drewn., 1 poł. XX w.
10. Dom nr 61, drewn., l.30-XX w.
11. Dom nr 61a, drewn., 1 poł. XX w.
12. Krzyż przydrożny, przy skrzyżowaniu dróg, kamień, metal, pocz. XX w.
13. Krzyż przydrożny, przy posesji nr 50, mur., metal, pocz. XX w.
14. Krzyż przydrożny, na końcu wsi, mur., metal, pocz. XX w.

Grabowiec

- 15. Dom nr 8, drewn., 1 poł. XX w.
- 16. Dom nr 11, drewn., 1 poł. XX w.
- 17. Dom nr 17, drewn., l. 20-XX w.
- 18. Dom nr 71, drewn., 1 poł. XX w.
- 19. Krzyż przydrożny, przy posesji nr 20, kamień, metal, 1904 r.

Gruszczyno

- 20. Dom nr 39, drewn., 1 poł. XX w.

Grygów

- 21. Dom nr 1, drewn., l. 30-XX w.
- 22. Dom nr 24, drewn., 1 poł. XX w.
- 23. Dom nr 26, drewn., l. 30-XX w.
- 24. Dom nr 31, drewn., 1 poł. XX w.
- 25. Dom nr 40, drewn., 1 poł. XX w.
- 26. Krzyż przydrożny, przy rozwidleniu dróg, kam., metal, pocz. XX w.

Kałęczyn

- 27. Dom nr 6, drewn., 1 poł. XX w.
- 28. Dom nr 14, drewn., 1 poł. XX w.
- 29. Dom nr 20, drewn., 1 poł. XX w.

Kozołupy

- 30. Dom nr 23, drewn., l. 30-XX w.

Majdan

- 31. Dom nr 11, drewn., l. 30-XX w.
- 32. Dom nr 14, drewn., 1 poł. XX w.
- 33. Dom nr 16, drewn., 1 poł. XX w.
- 34. Dom nr 17, drewn., 1 poł. XX w.
- 35. Dom nr 35, drewn., l. 30-XX w.
- 36. Dom nr 36, drewn., l. 30-XX w.
- 37. Kapliczka przydrożna, na skrzyżowaniu dróg, drewn., 1 poł. XX w.

Miednik

- 38. Pomnik poświęcony żołnierzom AK poległym w 1944 r., kamień, l. 70-XX w.

Mrozowa Wola

- 39. Krzyż przydrożny przy skrzyżowaniu dróg, mur., metal, l. 30-XX w.

Nowe Lipki

- 40. Dom nr 7, mur., 1 poł. XX w.
- 41. Dom nr 16, drewn., l. 30-XX w.

- 42. Dom nr 22, drewn., 1 poł. XX w.
- 43. Kuźnia nr 31, drewn., 1 poł. XX w.
- 44. Krzyż przydrożny, kam., metal, pocz. XX w.

Stare Lipki

- 45. Układ przestrzenny miejscowości, XV – XIX w.
- 46. Obora I z zagrody nr 29, drewn., l. 20-XX w.
- 47. Obora II z zagrody nr 29, drewn., l. 20-XX w.
- 48. Stodoła z zagrody nr 29, drewn., l. 20-XX w.
- 49. Dom w zagrodzie nr 31, drewn., l. 20-XX w.
- 50. Piwnica z zagrody nr 31, mur., l. 20-XX w.
- 51. Dom nr 34, drewn., l. 20-XX w.
- 52. Dom nr 40, drewn., l. 20-XX w.
- 53. Dom nr 42, drewn., pocz. XX w.
- 54. Dom nr 46, drewn., l. 30-XX w.
- 55. Dom nr 53, drewn., l. 20-XX w.
- 56. Dom nr 58, drewn., l. 20-XX w.
- 57. Dom nr 95, drewn., l. 20-XX w.
- 58. Dom nr 83, drewn., l. 20-XX w.
- 59. Dom nr 90, drewn., 1 poł. XX w.
- 60. Dom nr 98, drewn., l. 30-XX w.
- 61. Dom nr 99, drewn., pocz. XX w.
- 62. Dom nr 110, drewn., pocz. XX w.
- 63. Dom nr 112, drewn., l. 30-XX w.
- 64. Dom nr 113, drewn., 1 poł. XX w.
- 65. Dom nr 120, drewn., l. 30-XX w.
- 66. Dom nr 119, drewn., 1 poł. XX w.
- 67. Dom nr 121, drewn., l. 30-XX w.
- 68. Kapliczka z figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, mur., 1 poł. XX w.
- 69. Krzyż przydrożny, na pd. skraju miejscowości, kam., metal, 1939 r.

Stoczek

- 70. Układ przestrzenny miejscowości, XV – XIX w.
- 71. Budynek gospodarczy w zespole plebani, mur., 1924 r.
- 72. Stodoła w zespole plebani, drewn., mur., l. 20-XX w.
- 73. Cmentarz parafialny, 1 poł. XIX w.
- 74. Pomnik na cmentarzu parafialnym, mur., l. 70-XX w.

75. Cmentarz żydowski, XIX w.

76. Pomnik na cmentarzu żydowskim, mur. l. 80-XX w.

ul. Kolejowa

77. Dom nr 5, drewn., XIX/XX w.

78. Dom nr 5B (Dawny Urząd Gminy), drewn., XIX/XX w.

79. Dom nr 6, drewn., l. 30-XX w.

80. Dom nr 10, drewn., l. 30-XX w.

ul. Kościelna

81. Dom nr 5 (dawne przedszkole), mur., l. 30-XX w.

82. Dom parafialny nr 6, mur., l. 30-XX w.

ul. 3 – Maja

83. Dom nr 14, mur., l. 20-XX w.

84. Krzyż przydrożny przy skrzyżowaniu z drogą do miejscowości Topór,
kam., metal, 1905 r.

Plac Wolności

85. Dom nr 1, drewn., XIX/XX w.

86. Dom nr 8, drewn., 1 poł. XX w.

ul. Węgrowska

87. Dom nr 9, drewn., l. 30-XX w.

88. Dom nr 11, drewn., 1 poł. XX w.

89. Dom nr 13, drewn., l. 20-XX w.

90. Dom nr 20, drewn., 1 poł. XX w.

ul. Wiejska

91. Dom nr 1, drewn., l. 20-XX w.

92. Krzyż przydrożny przy skrzyżowaniu z drogą nad staw wiejski, kam., metal, 1900 r.

Topór

93. Dom nr 1, drewn., pocz. XX w.

94. Dom nr 19, drewn., l. 30-XX w.

95. Dom nr 66, drewn., 1 poł. XX w.

96. Dom nr 94, drewn., 1 poł. XX w.

97. Krzyż przydrożny, przy posesji nr 4, kam., metal, 1904 r.

98. Krzyż przydrożny, przy posesji nr 46, kam., metal, 1904 r.

Wieliczna

99. Dom nr 38, drewn., l. 20-XX w.

100. Dom nr 43, drewn., l. 20-XX w.

- 101. Dom nr 74, drewn., l. 30-XX w.
- 102. Dom nr 76, drewn., l. 30-XX w.
- 103. Krzyż przydrożny na posesji 65, mur., metal, 1 poł. XX w.

Zgrzebichy

- 104. Dom nr 14, drewn., 1 poł. XX w.
- 105. Dom nr 16, drewn., 1 poł. XX w.
- 106. Dom nr 54, drewn., l. 20-XX w.
- 107. Krzyż przydrożny przy posesji nr 19, metal, pocz. XX w.

Żulin

- 108. Dom nr 14, drewn., l. 30-XX w.
- 109. Dom nr 22, drewn., 1 poł. XX w.
- 110. Dom nr 34, drewn., l. 30-XX w.
- 111. Dom nr 47, drewn., l. 20-XX w.
- 112. Dom nr 75, drewn., pocz. XX w.
- 113. Kapliczka przy posesji nr 9, mur., 1 poł. XX w.
- 114. Kapliczka przy posesji nr 33, mur., 1 poł. XX w.
- 115. Kapliczka przy posesji nr 52, mur., 1 poł. XX w.
- 116. Pomnik - Krzyż upamiętniający pochówek żołnierzy polskich poległych w 1939 r., metal, l. 80-XXw.

V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

1. Ludność

Przez jakość życia rozumie się możliwość zaspokojenia potrzeb ludności na terenie gminy. Zależy ona od stanu i źródeł utrzymania ludności, jej aktywności ekonomicznej, możliwości zarobkowania, infrastruktury społecznej i technicznej, warunków mieszkaniowych, sposobu spędzania wolnego czasu, itp.

Liczba ludności gminy według stanu na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 5271 osób⁶. Gmina należy do rzadko zaludnionych obszarów wiejskich w województwie mazowieckim. Na 1 km² przypadało zaledwie 36 osób.

Ogólnie teren gminy należy uznać za wyludniający się. W dwudziestoleciu 1988-2008 liczba ludności zmniejszyła się o 804 osoby tj. 13,5%. Przyrost ludności odnotowano tylko w miejscowości gminnej Stoczek oraz Grabowcu, Majdanie, Hucie Gruszczyno i Miedniku. Stosunkowo niewielki ubytek ludności (0-10%) miał w tym czasie miejsce w Mrozowej Woli, Toporze, Starych Lipkach, Polkowie i Błotkach. Należy zwrócić uwagę, że Mrozowa

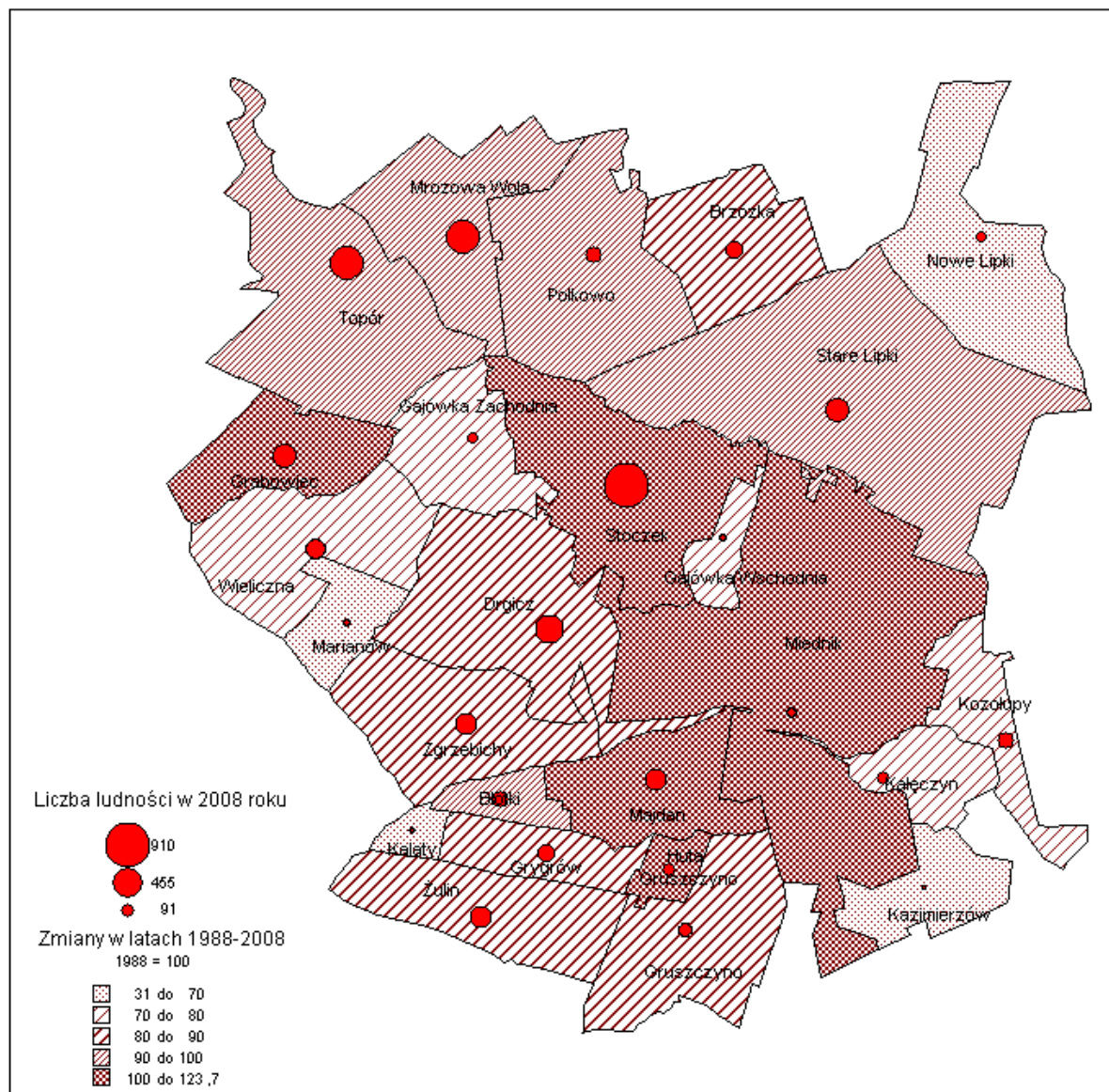
⁶ Według BDR GUS

Wola i Topór to, poza Stoczkiem, największe wsie w gminie, położone w strefie największego oddziaływania linii kolejowej Warszawa – Białystok, która umożliwia dojazdy do pracy. Ubytek ludności w przedziale 10-20% występował we wsiach: Brzózka, Drgicz, Zgrzebichy, Gruszczyno, Grygrów i Żulin. W pozostałych miejscowościach ubytek ludności przekraczał 20%. Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach i zmiany tej liczby w latach 1988-2008 ilustruje mapa 1.

Ubytek ludności jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji stałych. W latach 2000-2011 ubytek ludności spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym wyniósł 139 osób, a ujemnym saldem migracji 274 osób.

Następstwem ubytku ludności jest zazwyczaj deformacja struktury według płci i wieku. W gminie Stoczek procesy te, aczkolwiek zachodzą, to w umiarkowanej skali. W strukturze według płci w ostatnich latach utrzymywała się niewielka przewaga kobiet (101-102 kobiet na 100 mężczyzn). W 2011 wystąpiła przewaga mężczyzn - w liczbach bezwzględnych o 62 osoby, a wskaźnik wyniósł 98. Można więc już mówić o procesie defeminizacji. W strukturze ludności według wieku w latach 2002-2008 zmniejszył się udział osób w wieku przedprodukcyjnym z 25,1% do 21,1% i osób w wieku poprodukcyjnym z 21,1% do 19,8%, zwiększył się natomiast udział osób w wieku produkcyjnym z 53,8% do 59,1%. Na koniec 2010 roku w gminie Stoczek udział osób w wieku przedprodukcyjnym był zbliżony do odpowiedniego wskaźnika w powiecie węgrowskim (20,6%) i znacznie wyższy od średniego w województwie mazowieckim (18,6%), natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym był znacznie wyższy niż w powiecie węgrowskim (17,9%) i województwie mazowieckim (17,8%) i oznacza zaawansowany proces starzenia się ludności w gminie.

Mapa 1. Liczba ludności w 2008 roku i dynamika w latach 1988-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Analizując strukturę wiekową ludności trzeba zwrócić uwagę na zróżnicowaną liczebność poszczególnych roczników, która wpłynie na zasadnicze zmiany liczebności niektórych grup wieku w przyszłości. Bazując na rocznikach już urodzonych można z dużym prawdopodobieństwem oszacować, że liczebność roczników w wieku szkoły podstawowej zmniejszy się z 315 osób na koniec 2010 roku do około 300 na koniec 2013 roku, a następnie zacznie się stopniowo zwiększać (do około 335 na koniec 2017 roku). Liczebność roczników w wieku gimnazjalnym zmniejszy się z 212 osób na koniec 2010 roku do około 155 na koniec 2014 roku, a następnie zwiększy się do około 165 osób w roku 2017, a licealnym z 230 osób na koniec 2010 roku do około 160 osób na koniec 2017 roku. Z drugiej strony należy liczyć się ze znacznym zwiększeniem liczebności roczników w wieku poprodukcyjnym, gdyż aktualnie wiek emerytalny osiągają bardzo liczne roczniki urodzone w

latach 1945-1955⁷. Spowoduje to zmniejszenie udziału generacji w wieku produkcyjnym.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest stosunkowo niski. Wg NSP 2002 1,8% ogółu ludności posiadało wykształcenie wyższe, 1,4% policealne, 11,2% średnie, 24,0% zasadnicze zawodowe. Podobnie jak w innych gminach wykształcenie wyższe, policealne i średnie posiada znacznie więcej kobiet niż mężczyzn. Mężczyźni dominują natomiast w wykształceniu na poziomie zasadniczym zawodowym. Należy zwrócić uwagę, że w ostatnich latach poziom wykształcenia mieszkańców poprawia się w zasadniczy sposób.

Według danych NSP 2002 65% ludności w gminie Stoczek posiadało własne źródło utrzymania. W tej zbiorowości prawie połowę (47,5%) stanowiły niezarobkowe źródła utrzymania, 31,3% praca poza rolnictwem i zaledwie 20,9% praca w rolnictwie.

2.Osadnictwo

Sieć osadniczą gminy tworzy 26 miejscowości, przy czym miejscowość Księżyzna (31 mieszkańców) nie posiada wydzielonych granic administracyjnych (zawiera się w obrębie geodezyjnym Topór). Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości jest bardzo zróżnicowana; zawiera się w przedziale od 13 do 910 osób⁸. Grupę najmniejszych miejscowości, liczących poniżej 100 mieszkańców, stanowią (w nawiasach liczba mieszkańców): Kazimierzów (13), Kalaty (19), Marianów (27), Księżyzna (31), Gajówka Wschodnia (33), Miednik (47), Gajówka Zachodnia i Nowe Lipki (po 71) i Kałęczyn (96). Na przeciwległym biegunie znajdują się: miejscowość gminna Stoczek (910 osób tj. 16,9% mieszkańców gminy), Mrozowa Wola (570) i Topór (534).

Rozmieszczenie miejscowości na terenie gminy, charakter zabudowy (zwarta, rozproszona) i ich powiązania (kolej, drogi krajowe i powiatowe) ilustruje mapa 1

⁷ Określane przez demografów mianem kompensaty wojennej

⁸ Liczba stałych mieszkańców według ewidencji gminy, która w skali gminy wynosi 5390 osób i jest o 223 osoby wyższa od publikowanej przez GUS.

– większość wsi jest dobrze powiązana z centralnie położoną miejscowością gminną układem dróg powiatowych, wśród których najważniejszą rolę odgrywa droga Paplin-Sadowne, stanowiąca centralną oś układu, spinająca większość pozostałych dróg,

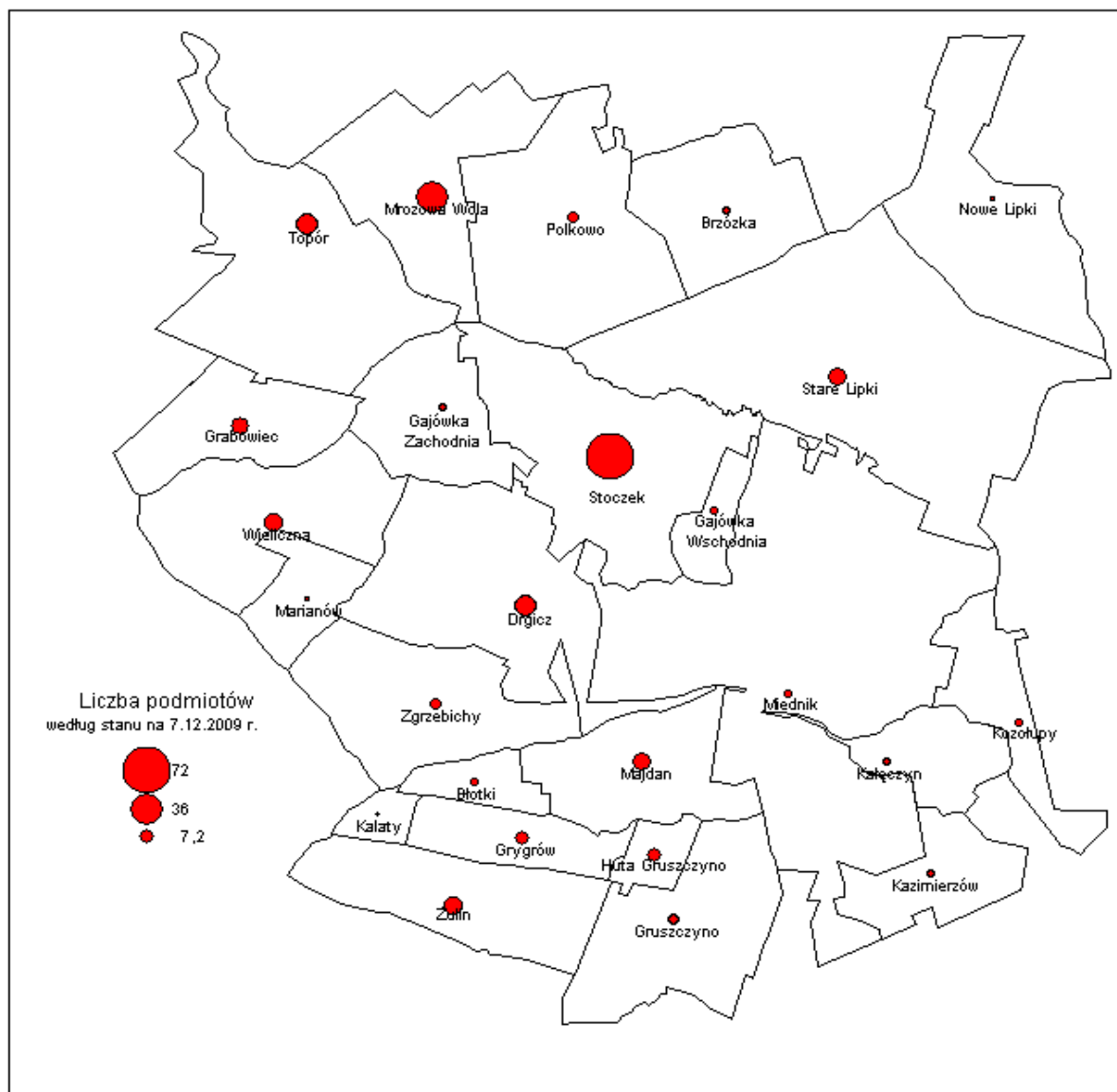
- 47

3. Aktywność ekonomiczna ludności

Według Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku aktywni ekonomicznie stanowili 79,5% ogółu mieszkańców gminy, przy czym aktywni zawodowo pracujący zaledwie 38,5%, bezrobotni 6,3% i bierni zawodowo 34,5%.

Według BDR GUS na koniec 2011 roku na terenie gminy Stoczek było 272 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON. Ich liczba w ostatnich latach ulegała wahaniom; najniższa była w 2005 roku (215).

Mapa 3. Podmioty gospodarcze – stan na 7 grudnia 2009 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Stoczek

W przekroju sekcji PKD najwięcej podmiotów działało w handlu (sekcja G) – 65, następnie w budownictwie (sekcja F) – 60, działalności produkcyjnej (sekcja C) - 37 oraz rolnictwie (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) i leśnictwie (sekcja A) - 34.

W ujęciu przestrzennym największa liczba podmiotów zlokalizowana jest w miejscowości gminnej -84, następnie w Mrozowej Woli – 39 , Toporze – 26 i Drgiczu - 18 (mapa 3).Z ogólnej liczby 272 podmiotów – 12 posiadało zatrudnienie 10 i więcej osób (7 w Stoczku , 2 w Toporze i po 1 w Drgiczu, Grygowie i Majdanie.

Na terenie gminy na koniec 2011 roku pracowało 274 osoby. Według danych z 2006 roku do pracy poza gminę wyjeżdżało 421 osób, a przyjeżdżało na teren gminy 32 osoby.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2011 roku wynosiła w gminie 301 osób tj. 9,9 % ludności w wieku produkcyjnym , co oznacza relatywnie niski poziom bezrobocia. Na koniec 2011 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się do 270 osób.

4.Budżet gminy

Dochody budżetu gminy w poszczególnych latach w okresie 2000-2008 kształtowały się na poziomie od 6,3 mln zł w 2000 roku do 14,9 mln zł w roku 2008. Maksymalną wartość, 17,3 mln zł, dochody ogółem osiągnęły w 2006 roku. Ważną pozycją dochodów są dochody własne, które średnio w latach 2000-2008 stanowiły 22,5% ogólnej kwoty dochodów, a więc ich poziom był niski. Główną pozycję dochodów własnych stanowią udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, zwłaszcza w podatku dochodowym od osób fizycznych. Subwencja ogólna średnio w latach 2000-2008 stanowiła 45,8% dochodów ogółem i była główną częścią dochodów budżetowych gminy. Trzecią pozycją dochodów są dotacje celowe z budżetu państwa, które w omawianym okresie stanowiły 16,1% ogólnej kwoty dochodów. Istotnym uzupełnieniem dochodów budżetowych gminy były środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł, głównie z budżetu Unii Europejskiej, które w omawianym okresie wyniosły 9,8 mln zł tj. 10,3% ogólnej kwoty dochodów. Istotnym uzupełnieniem dochodów budżetowych gminy były środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z budżetu Unii Europejskiej, które w latach 2006 – 2009 wynosiły 7, 3 mln zł.

Poziom wydatków ogółem musi być w skali każdego roku zbliżony do poziomowi dochodów. W strukturze wydatków największą pozycję stanowią wydatki na oświatę. W latach 2000-2010 wyniosły one 46,5 mln złotych, natomiast ich udział w ogólnej kwocie wydatków 34,6%.

Z punktu widzenia rozwoju gminy i poprawy warunków życia mieszkańców – istotne są wydatki inwestycyjne. W latach 2000-2011 wyniosły one 43,2 mln zł i stanowiły 27,9,0% ogólnej kwoty wydatków, co na tle ogółu gmin oznacza wyjątkowo wysoki poziom inwestowania. Był on możliwy dzięki pozyskanym funduszom zewnętrznym. Największe kwoty zostały w tym okresie przeznaczone na gospodarkę komunalną, drogi, rolnictwo, oświatę i opiekę społeczną.

5. Komunikacja zbiorowa

Gmina Stoczek posiada dobry układ komunikacyjny. Tworzą go: linia kolejowa Warszawa-Białystok, droga krajowa nr 50 oraz drogi powiatowe i gminne. Zapewniają one mieszkańcom gminy powiązania międzyregionalne, wewnątrzwojewódzkie i wewnątrzpowiatowe np. z Węgrowem, Łochowem oraz wewnątrzgminne. Mieszkańcy gminy korzystają głównie z komunikacji autobusowej realizowanej przez PKS Sokołów Podlaski. Nie dociera ona jednak do każdej miejscowości ze względu na zły stan dróg. Duże odcinki dróg gminnych mają zbyt małe szerokości pasów drogowych oraz są nieutwardzone. W związku z tym konieczna jest ich przebudowa i modernizacja. Uzupełnieniem komunikacji autobusowej publicznej są prywatne linie autobusowe obsługujące połączenie miejscowości Stoczek z Warszawą, gminą Łochów i gminą Jadów (Darbus połączenie Stoczek – Jadów – Łochów – Warszawa).

6. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności ocenia się jako dobre. Występuje tu głównie zabudowa zagrodowa i jednorodzinna.

Na koniec 2010 roku było 1803 mieszkań. Mieszkania te liczyły 6601 izb zaś ich powierzchnia wynosiła 133525 m². Na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,66 izb, 74,1 m² powierzchni użytkowej. Na 1 osobę przypadało 25,9 m² pow. użytkowej mieszkań.

Należy zaznaczyć, iż sytuacja mieszkaniowa w gminie systematycznie polepsza się. Corocznie w latach 2000-2010 zasoby mieszkaniowe powiększały się średnio o około 12 mieszkań. Polepsza się jakość mieszkań wyrażająca się w wyposażeniu w instalacje. Np. w roku 2003 85,6% mieszkań posiadało wodociąg, 50,2% łazienkę, 36,4% centralne ogrzewanie zaś w roku 20010– 97,6% wodociąg, 58,3% łazienkę i 38,4% centralne ogrzewanie.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 19,2% mieszkańców.

Głównym sposobem ogrzewania mieszkań jest ogrzewanie węglowe i drzewne.

7. Handel i usługi

W gminie jest dość dobrze rozwinięta sieć handlowa. Największym skupiskiem placówek handlowych i usługowych jest miejscowość gminna. Miejscem zakupów dla mieszkańców gminy jest ponadto Węgrów, często Warszawa.

8. Szkoły. Przedszkola

Na terenie gminy Stoczek funkcjonują 4 szkoły podstawowe (w nawiasach liczba uczniów w roku szkolnym 2010/2011): w Stoczku (184), Grygrowie (65), Toporze (59) i Mrozowej Woli (klasy I-III, 17) oraz Gimnazjum w Stoczku (196) i Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Stoczku (63). Liczba szkół oraz ich rozmieszczenie odpowiadają potrzebom mieszkańców gminy.

W gminie Stoczek funkcjonuje Gminne Przedszkole w miejscowości Stoczek, do którego uczęszcza 62 dzieci oraz oddziały przedszkolne we wsi Grygrów do którego uczęszcza 16 dzieci i we wsi Topór do którego uczęszcza 7 dzieci.

9.Zdrowie. Opieka społeczna

W gminie Stoczek funkcjonują dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Ponadto mieszkańcy gminy leczą się w przychodniach i szpitalu w Węgrowie.

W Starych Lipkach funkcjonuje Samorządowy Dom Pomocy Społecznej, który w 2008 roku został przebudowany i rozbudowany. Obecnie jest to nowoczesnie urządzona placówka, posiadająca 23 miejsca.

Osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 7 pracowników. Wydatki pomocy społecznej na świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły w budżecie gminy na 2008 rok 2,4 mln zł.

10.Kultura. Sport. Rekreacja

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Hucie Gruszczyño.

W zakresie sportu od 1993 roku działa Gminny Klub Sportowy „Błękitni” Stoczek, którego wiodącą sekcją jest piłka nożna. Klub posiada dwie pełnowymiarowe płyty boiskowe.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 gospodarstw agroturystycznych, z których trzy świadczą usługi tylko w sezonie letnim, a dwa w ciągu całego roku.

Atrakcją turystyczną na terenie gminy jest urządzona 31-kilometrowa ścieżka rowerowa ze startem i metą w Hucie Gruszczyño. Jest ona jednocześnie etapem szlaku rowerowego prowadzącego z Huty Gruszczyño do Trebłinki.

11.Bezpieczeństwo ludności

Siedziby i zarządy instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludności i mienia znajdując się na terenie gminy. Są to Komenda Policji z siedzibą w Stoczku oraz, z zakresu ochrony przeciwpożarowej, 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej we wsiach: Stoczek, Stare Lipki, Topór, Mrozowa Wola i Grygrów, z których jedna połączona jest z ogólnokrajowym systemem ratowania. Większe jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców tj. Komenda Powiatowa Policji oraz jednostka Państwowej Straży Pożarnej zlokalizowane są w Węgrowie.

Generalnie życie na terenie gminy jest bezpieczne. Nie występują obiekty, które są szkodliwe dla zdrowia ludzi i środowiska.

12.Problemy do rozwiązania

Poprawa jakości życia w gminie Stoczek wymaga rozwiązania wielu problemów. Należą do nich:

- poprawa stanu technicznego dróg gminnych,

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- rozbudowa i modernizacja szkół oraz boisk sportowych,
- rozbudowa infrastruktury kulturowej,
- stworzenie nowych miejsc pracy (likwidacja bezrobocia) poprzez rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,
- stymulowanie rozwoju bazy turystycznej, w tym również rozwoju agroturystyki,
- powiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy,
- unowocześnienie rolnictwa wraz z reformą obsługi rolników,
- pomoc w procesie przekwalifikowania osób utrzymujących się z rolnictwa na zawody pozarolnicze.

VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

W strukturze własnościowej⁹ dominują grunty osób fizycznych (11250 ha tj. 77,8% ogólnej powierzchni gminy). Duży udział posiadają grunty Skarbu Państwa (2840 ha tj. 19,6%), a w nich grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (2675 ha tj. 18,5%). W skład gminnego zasobu nieruchomości (z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd) wchodzi 227 ha, w tym: 26 ha to użytki rolne, 195 ha grunty zabudowane i zurbanizowane (w tym 193 ha pod drogami) i 5 ha lasy. Grunty powiatów (drogi powiatowe) zajmują powierzchnię 68 ha.

VII. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

1.Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Cenne zasoby przyrodnicze występujące na terenie gminy Stoczek objęte zostały formami prawnej ochrony przyrody.

Na terenie gminy Stoczek powołano dotychczas 4 formy prawnej ochrony przyrody:

- 1) rezerwat przyrody,
- 2) park krajobrazowy z otuliną,
- 3) użytki ekologiczne,
- 4) pomniki przyrody.

1.1. Rezerwaty przyrody

Na terenie gminy Stoczek wydzielono jeden rezerwat przyrody „Moczydło”, który zaliczany jest do rezerwatu faunistycznego. Zajmując on powierzchnię 58,08 ha. Rezerwat „Moczydło” został utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 9.10.1991 (MP nr

⁹ Według wykazu gruntów na dzień 01.01.2009 roku

8, poz. 273) w celu ochrony śródlęsnego jeziora zasiedlanego przez szereg gatunków ptaków wodnych oraz płazów.

1.2. Park Krajobrazowy

W obrębie gminy Stoczek Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z otuliną zajmuje północną i wschodnią część o powierzchni 12050 ha tj. około 80 % powierzchni gminy. Nadbużański Park Krajobrazowy jest utworzony w dolnym biegu rzeki Bug. Jest to jeden z najpiękniejszych i największych parków krajobrazowych w Polsce. Bogata i zróżnicowana flora liczy około 800 gatunków podlegających ochronie częściowej oraz 118 zaliczanych do rzadkich. Szczególnie cenne miejsca w parku objęte są ochroną rezerwatową.

Dla Parku i otuliny obowiązują zakazy i nakazy określone w Rozporządzeniu nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006r w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757) oraz Rozporządzeniu nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007r zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698).

1.3. Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem nr 75 Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 maja 2000 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 55 z dnia 26 maja 2000 r.) utworzono 2 użytki ekologiczne we wsiach Polkowo i Miednik.

Rozporządzeniem nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 64, z dnia 10 marca 2002 r.) utworzono 6 użytków – cztery we wsi Kazimierzów i dwa we wsi Kawęczyn.

1.4. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Na terenie gminy Stoczek utworzono dotychczas 38 pomników przyrody.

Wykaz pomników przyrody jest zamieszczony w rozdziale III pkt. 11.1.4.

Pomniki przyrody podlegają konserwacji w ramach działań podejmowanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

2.Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

- 1) Kościół par. pw. św. Stanisława BM w Stoczku, mur., 1895 – 1897 r., nr rej. zab. 350 z

dn. 31.11.1983 r.

- 2) Dom nr 13 w Gajówce Wschodniej, drewn., 1865 r., nr rej. zab. 393 z dn. 23.07.1987 r.
- 3) Pomnik upamiętniający odzyskanie niepodległości w Hucie Gruszczyno, kamień, 1928 r., nr rej. zab.669/10 z dn. 12.07.2010 r.

3.Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych i na podstawie przepisów o lasach

Grunty rolne klas bonitacyjnych od I do III podlegają ochronie przed przeznaczeniem ich na cele nierolnicze. Obszar gminy Stoczek w przeważającej większości pokrywają grunty rolne zaliczane do V, VI, VIz klas bonitacyjnych (około 76% ogólnej powierzchni gruntów rolnych). Grunty klasy III zajmują niewielkie fragmenty terenu gminy.

Gleby organiczne (tzn. gleby mułowe, torfowe, murszowe i niektóre murszowe) są szczególnie chronione. Na terenie gminy Stoczek znajdują się one głównie w dolinie rzeki Ugoszcz.

Na terenie gminy Stoczek występują lasy szczególnie chronione tj. glebochronne i wodochronne. Lasy glebochronne, które chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem znajdują się w północno-wschodniej części gminy na terenie zarządzanym przez PGL Nadleśnictwo Łochów oraz w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Lasy wodochronne znajdują się w północno-wschodniej oraz wschodniej części gminy i chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych.

4.Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód

Wokół ujęć wód podziemnych służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarstw domowych oraz do produkcji artykułów żywnościowych i farmaceutycznych istnieje, zgodnie z Rozporządzeniem MOŚZNiL z 5 listopada 1991 r., obowiązek ustanawiania stref ochronnych. Składają się one z terenów ochrony bezpośredniej (przy studniach wierconych – od 8 do 10 m licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody), oraz terenów ochrony pośredniej. Na terenach ochrony zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenach ochrony pośredniej mogą być zabronione pewne czynności i roboty, powodujące zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub ograniczenie wydajności ujęcia. W przypadkach uzasadnionych warunkami hydrogeologicznymi można odstąpić od wyznaczania terenów ochrony pośredniej.

Wszystkie ujęcia wody, które dostarczają wodę pitną do wodociągów gminnych mają wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej ujęcia.

Na terenie gminy Stoczek żadne z dwóch ujęć wody nie posiada wyznaczonej strefy ochrony pośredniej.

VIII. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Siedziby i zarządy instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludności i mienia znajdują się na terenie gminy. Są to Komenda Policji z siedzibą w Stoczku oraz, z zakresu ochrony przeciwpożarowej, 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których jedna połączona jest z ogólnokrajowym systemem ratowania. Większe jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców tj. Komenda Powiatowa Policji oraz jednostka Państwowej Straży Pożarnej zlokalizowane są w Węgrowie.

Generalnie życie na terenie gminy jest bezpieczne. Nie występują obiekty, które są szkodliwe dla zdrowia ludzi i środowiska.

IX. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy zostały przedstawione w „Planie Rozwoju Lokalnego gminy Stoczek” wykonanego w 2004 r. przez Instytut Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie pod redakcją Krzysztofa S. Cichockiego. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Stoczek został opracowany zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Stoczek, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego, Strategią Rozwoju Powiatu Węgrowskiego oraz Narodowym Planem Rozwoju.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego uchwalony uchwałą Nr 65/2004 sejmiku województwa mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2004 r. nie wskazuje żadnych zadań rządowych na terenie gminy Stoczek.

Powiat węgrowski wraz z powiatami sokołowskim, łosickim, częścią powiatu ostrowskiego i siedleckiego zaliczony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego do obszaru nadbużańskiego – jednego z czterech obszarów o niskiej zdolności wykorzystania endogenicznych (wewnętrznych) czynników rozwoju. Obszary te charakteryzują się kumulacją negatywnych cech przestrzeni geograficzno-ekonomicznej (peryferyjne położenie w stosunku do Warszawy, niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, narastające bezrobocie, niski poziom aktywności gospodarczej poza rolnictwem, bardzo niska opłacalność produkcji rolnej, postępujące ubożenie coraz większej liczby mieszkańców, niskie kwalifikacje mieszkańców i bariery w ich podnoszeniu, ujemne saldo migracji i nadmierne starzenie się ludności).

Głównymi problemami tego obszaru są:

- deformacja struktury demograficznej,
- niski poziom sektora usług rynkowych,

- średni poziom infrastruktury technicznej,
- nie w pełni wykorzystanie, dla potrzeb turystyki, wysokich walorów przyrodniczych.

Korzystnymi cechami obszaru są:

- wysokie walory przyrodnicze,
- dobra lokalnie jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i korzystna struktura agrarna indywidualnych gospodarstw,
- dobrze rozwinięty przemysł spożywczy.

Poszczególne powiaty, a w nich gminy różnią się rodzajem i skalą występujących w nich problemów.

Gmina Stoczek osiąga relatywnie dobrą pozycję w tak określonym obszarze problemowy, ponieważ:

- ma dobre zewnętrzne i wewnętrzne połączenia komunikacyjne,
- średni poziom rozwoju infrastruktury technicznej (za wyjątkiem kanalizacji i zaopatrzenia w gaz),
- dość dobry poziom usług rynkowych i usług publicznych, szczególnie oświaty,
- dobry teren do lokalizacji zabudowy lotniskowej.

Od pozostałych gmin odróżnia gminę Stoczek brak przemysłu i dość niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej – co stanowi podstawowy problem rozwoju gminy.

Główne potrzeby dotyczące rozwoju Gminy to:

- zwiększenie zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego gminy Stoczek posiadającej walory przyrodnicze wyróżniające się na tle województwa mazowieckiego; wśród tych walorów najważniejsze to:
 - położenie znacznej części obszaru gminy w NPK i jego otulinie,
 - duża powierzchnia lasów przydatnych do rekreacji i turystyki,
 - występowanie miejsc historycznych i obiektów zabytkowych podnoszących atrakcyjność turystyczną gminy,
- umożliwienie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw o nieuciążliwej produkcji lub usługach,
- wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych ze względu na słaby poziom gospodarki rolnej wykrajający głównie z niskich klas gleb oraz rozdrobnienia gospodarstw rolnych,
- utworzenie zbiorników wodnych,
- rozbudowa obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, głównie kanalizacji sanitarnej,
- budowa obiektów sportowych i kulturowych.

Ze względu na istniejące uwarunkowania gmina Stoczek posiada możliwości rozwoju, które wynikają z:

1. Dogodnych połączeń komunikacyjnych (drogowe i kolejowe) z regionem i krajem.
2. Dobrze rozwiniętej sieci dróg powiatowych i gminnych.
3. Znacznego udziału ponadlokalnych obszarów o dużych wartościach przyrodniczych, pełniących funkcje ekologiczne, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe oraz występowanie obszarów leśnych i rzadkich gatunków ssaków, ptaków i owadów.
4. Usytuowania gminy na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego warunkujące znaczne możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnych.
5. Wysokiego poziomu ochrony środowiska oraz dobrze funkcjonującej gospodarki odpadami stałymi.
6. Dobrego stopnia zaspokajania potrzeb w zakresie szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego.
7. Zasobów siły roboczej o zróżnicowanych kwalifikacjach.
8. Zasobów atrakcyjnych terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, rekreacyjne oraz bazy dla agroturystyki.
9. Wysokiego wskaźnika wyposażenia w system zbiorowego zaopatrzenia w wodę na obszarze całej gminy.
10. Dobrego poziomu zagospodarowania gruntów rolnych i wspieranie specjalistycznej produkcji rolnej oraz możliwości rozwoju produkcji rolnej metodami ekologicznymi.
11. Dobrej dostępności telekomunikacyjnej.
12. Wolnych terenów pod inwestycje.
13. Zabytków prawnie chronionych.

IX. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Stoczek obszary naturalnych zagrożeń geologicznych nie występują.

XI. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy Stoczek udokumentowanym złożem kopaliny jest złożo piasków kwarcowych „Paplin-Borzychy” o zasobach zbilansowanych wynoszących 2010 tys. m³. Złożo znajduje się w północno-wschodniej części gminy. Położenie złoża w otulinie NPK oraz rosnący las uniemożliwia jego eksploatację.

XII.WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Stoczek tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych nie występują.

XIII.STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

1.Komunikacja

1.1. System transportowy gminy, a w szczególności system drogowy jest podstawowym krwioobiegiem, umożliwiającym jej funkcjonowanie. Transport kolejowy, ze względu na obrzeżny przebieg zelektryfikowanej linii kolejowej Warszawa – Białystok, nie odgrywa dużej roli w obsłudze gminy.

1.2. Powiązania zewnętrzne gminy

Powiązania zewnętrzne gminy realizują drogi powiatowe w powiązaniu z obrzeżnie przebiegającą drogą krajową nr 50 Ostrów Maz. – Brok – Łochów.

Wiodącą funkcję w powiązaniach zewnętrznych pełnią:

- droga powiatowa 4207W Paplin – Stoczek – Sadowne,
- droga powiatowa 4208W Zagrodniki – Topór ,
- droga powiatowa 4211W Majdan – Wieliczna ,
- droga powiatowa 4212W Stoczek – Kołodziej ,
- droga powiatowa 4214W Łochów – Twarogi – Gruszczyno,
- droga powiatowa 4216W Stoczek – Wrotnów.

1.3. Analiza funkcjonalno – techniczna

1.3.1. Układ drogowy

Droga krajowa

- przez pn-zach. fragment gminy przebiega odcinek drogi krajowej nr 50 Ostrów Maz. – Brok – Łochów. Ma nawierzchnię asfaltową. Jej długość na terenie gminy wynosi 1,4 km, mimo obrzeżnego przebiegu w stosunku do obszaru gminy ma dość istotne znaczenie dla powiązań zewnętrznych przez połączenia z drogami powiatowymi.

Drogi powiatowe

- droga powiatowa 4207W Paplin – Stoczek – Sadowne realizująca powiązania z drogą krajową nr 50 Ostrów Maz. – Brok – Łochów (na terenie gminy Sadowne), drogą krajową nr 62 Węgrów – Łochów (na terenie gminy Korytnica), ze stacją PKP Sadowne, z gminami Sadowne i Korytnica oraz powiązania wewnętrzne na kierunku

- północ – południe. Na całej długości (15km) ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5m.
- droga powiatowa 4208W Zagrodniki – Topór – do drogi 36108 realizująca powiązania z drogą krajową nr 50 Ostrów Maz. – Brok – Łochów, z przystankiem osobowym Topór oraz wewnętrzne w pn.-zach. części gminy. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5m na całej długości 5,0km.
 - droga powiatowa 4209W Ogrodniki – Grabowiec realizująca powiązania z północną częścią gminy Łochów oraz wewnętrzne w pn.-zach. części gminy. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5m na całej długości 2,7km.
 - droga powiatowa 4210W Kamionna – Baczki – Stoczek realizująca powiązania wewnętrzne w zachodniej części gminy. Powinna również realizować powiązania ze wschodnim rejonem gm. Łochów, ale na tym odcinku ma nawierzchnię gruntową o długości 0,7km. Na odcinku o długości 6,4km ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5m.
 - droga powiatowa 4211W Majdan – Wieliczna realizująca powiązania z miejscowościami Ostrówek i Majdan na terenie gm. Łochów. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,0m na całej długości 1,1km.
 - droga powiatowa 4212W Stoczek – Kołodziej realizująca powiązania z pd.-wsch. częścią gminy Sadowne oraz wewnętrzne w pn.-wsch. części gminy Stoczek. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,0m na długości 7,5km.
 - droga powiatowa 4213W Baczki – Kamionna – Drgicz realizująca powiązania w pd.-zach. części gminy i z pd.-wsch. częścią gminy Łochów. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości 5,0m na długości 3,6km.
 - droga powiatowa 4214W Łochów – Twarogi - Gruszczyń realizująca powiązania wewnętrzne w południowej części gminy. Powinna również realizować powiązania z południowym rejonem gm. Łochów, ale na tym odcinku ma nawierzchnię żwirową. Ogólna długość drogi 6,8km z czego 2,8 ma nawierzchnię żwirową a 4,0km bitumiczną o szerokości 5,4m.
 - droga powiatowa 4215W Stara Wieś – Huta Gruszczyń realizująca powiązania z południową częścią gminy Liw i powiązania wewnętrzne w południowej części gminy. Ma nawierzchnię żwirową o szerokości 5,0m na długości 0,9km i gruntową na długości 1,9km
 - droga powiatowa 4216W Stoczek – Wrotnów realizująca powiązania z zach. częścią gminy Miedzna i powiązania wewnętrzne we wschodniej i centralnej części gminy. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,0m na długości 6,8km.

Wszystkie w/w drogi powiatowe oprócz wymienionych funkcji prowadzą bezpośrednią obsługę przyległego zagospodarowania. Na terenie większych miejscowości pełnią funkcje uliczne.

Drogi gminne

Zgodnie z Uchwałą nr 1994/306/06 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dn. 12.09.2006 zał. nr 7 na terenie gminy Stoczek nadano numery drogom gminnym – od nr 420701W do nr 420782W. Wykaz dróg gminnych stanowi załącznik nr 1.

Drogi gminne realizują powiązania zewnętrzne bliskiego zasięgu, wewnątrzgminne oraz obsługują przyległe zagospodarowanie.

Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową oraz niewielkie szerokości w liniach rozgraniczających (4-6m). Tylko 15 dróg gminnych posiada nawierzchnię bitumiczną, 2 drogi nawierzchnię z kostki betonowej i 12 nawierzchnię żwirową. Pozostałe drogi mają nawierzchnię gruntową, w związku z czym nie spełniają przypisanej im funkcji.

**Wykaz dróg powiatowych
na terenie gminy Stoczek**

Lp	Gmina (miasto)	Nowy (poprzedni) nr drogi	Klasa drogi	Przebieg	długość w km	w tym o nawierzchni			Szer. w liniach rozgran. w m	Szer. jezdni w m
						twardej	gruntowej			
							ulep- szonej	nieulep- szonej		
1.	Stoczek	4207W (36108)	G	Paplin – Stoczek – Sadowne	14,909	14,909	--	-	15	5,5
		4208W (36109)	Z	Zagrodniki – Topór – do dr.36108	5,000	5,000	--	-	14	5,5
		4209W (36110)	Z	od dr.36103-Ogrodniki – Grabowiec	2,654	2,654	--	-	12	5,5
		4210W (36111)	Z	Kamionna – Baczki – Stoczek	7,068	6,350	--	0,718	15	5,5
		4211W (36112)	Z	Majdan – Wieliczna	1,100	1,100	--	-	7	5,0
		4212W (36113)	Z	Stoczek – Kołodziej	7,475	7,475	--	-	14	5,0
		4213W (36114)	Z	Baczki – Kamionna – Drgicz	3,606	3,606	--	-	9,5	5,0
		4214W (36115)	Z	Łochów – Twarogi – Gruszczyno	6,755	3,901	2,854	-	12	5,4
		4215W (36116)	Z	Stara Wieś – Huta Gruszczyno	2,786	--	0,872	1,914	12	5,0
		4216W (36117)	Z	Stoczek – Wrotnów	6,833	6,833	--	-	14	5,0
Razem :					58,186	51,828	3,727	2,632		

**Wykaz dróg gminnych na terenie gminy
Stoczek w wyszczególnieniu rodzaju
nawierzchni**

nr drogi	lp.	lokalizacja drogi	rodzaj nawierzchni
420701W	1	Wieliczna (223) - Grabowiec (297,533) - Mrozowa Wola (401) - Mrozowa Wola (682)	gruntowa
420702W	2	Wieliczna (764) - Drgicz(547)	asfaltowa
420703W	3	Stoczek (212) - Gajówka Zach. (117) - Topór (2186)	gruntowa
420704W	4	Drgicz (624,635)	gruntowa
420705W	5	Drgicz (743)	gruntowa
420706W	6	Wieliczna (294)	zwirowo - gruntowa
420707W	7	Zgrzebichy (41) Wieliczna (280) - Marianów (149)	zwirowo - gruntowa
420708W	8	Drgicz (553) - Zgrzebichy (460,463,245/1,245/2)	gruntowa
420709W	9	Majdan (138)	asfaltowa
420710W	10	Błotki (131) - Zgrzebichy (350)	asfaltowo - gruntowa
420711W	11	Grygrów (152)	asfaltowa
420712W	12	Kalaty (15,43,97) - Żulin (82,394) ,	gruntowa
420713W	13	Huta Gruszczyño (80)	asfaltowa
420714W	14	Gruszczyño (688)	gruntowa
420715W	15	Majdan (446)	asfaltowo - gruntowa
420716W	16	Majdan (527,526)	gruntowa
420717W	17	Stoczek (536,537)	asfaltowa
420718W	18	Drgicz (347)	zwirowa
420719W	19	Drgicz (1027,875,1044,1046)	gruntowa
420720W	20	Stoczek (1320, 1438)	zwirowa
420721W	21	Stoczek (1321, 1319, 1337/4)	kostka brukowa
420722W	22	Stoczek (1284)	asfaltowa
420723W	23	Stoczek (912)	asfaltowa
420724W	24	Stoczek (313)	asfaltowo - gruntowa
420725W	25	Stoczek (277)	gruntowa
420726W	26	Stoczek (1162,806,446,384)	asfaltowo - zwirowa

420727W	27	Stoczek (493) - Gajówka Zach (97) (59)	żwirowa
420728W	28	Gajówka Zach. (220/1, 220/2, 226) - Wieliczna (903)	gruntowa
420729W	29	Polkowo (275, 272)	gruntowa
420730W	30	Stoczek (11) Polkowo (406, 405, 154)	żwirowo - gruntowa
420731W	31	Stoczek (767)	gruntowa
420732W	32	Stoczek (780, 1135, 1233)	betonowo - gruntowa
420733W	33	Gajówka Wsch. (51, 71)	gruntowa
420734W	34	Stoczek (1119)	gruntowa
420735W	35	Stoczek (613, 914)	gruntowa
420736W	36	Stare Lipki (155)	żwirowo - gruntowa
420737W	37	Stare Lipki (105, 887)	gruntowa
420738W	38	Stare Lipki (1060)	gruntowa
420739W	39	Stare Lipki (1072)	gruntowa
420740W	40	Stare Lipki (48, 598)	gruntowa
420741W	41	Stare Lipki (569)	gruntowa
420742W	42	Stare Lipki (729, 879)	gruntowa
420743W	43	Stare Lipki (669, 668)	gruntowa
420744W	44	Stare Lipki (1118, 1119)	gruntowa
420745W	45	Stare Lipki (1110, 1120, 1139, 880, 1470, 1544, 1545)	gruntowa
420746W	46	Stare Lipki (1189, 1567,)	żwirowo - gruntowa
420747W	47	Stare Lipki (1248, 1591)	żwirowo - gruntowa
420748W	48	Stare Lipki (1636)	gruntowa
420749W	49	Nowe Lipki (667)	gruntowa
420750W	50	Nowe Lipki (334, 612)	gruntowa
420751W	51	Nowe Lipki (475, 420)	gruntowa
420752W	52	Nowe lipki (506,) - Stare Lipki (864)	gruntowa
420753W	53	Nowe Lipki (308, 582)	gruntowa
420754W	54	Nowe Lipki (235, 524)	gruntowa
420755W	55	Nowe Lipki (515)	gruntowa

420756W	56	Stare Lipki (1159, 790,) - Nowe Lipki (351, 160, 51)	gruntowa
420757W	57	Brzózka (633,) Polkowo (116,117), Mrozowa Wola (682)	asfaltowo - gruntowa
420758W	58	Brzózka (1263)	asfaltowo - gruntowa
420759W	59	Brzózka (1007, 160)	gruntowa
420760W	60	Brzózka (992,)	gruntowa
420761W	61	Brzózka (671,431)	gruntowa
420762W	62	Brzózka (158)	gruntowa
420763W	63	Brzózka (389)	gruntowa
420764W	64	Brzózka (330, 1184,)	asfaltowa
420765W	65	Brzózka (398, 399)	gruntowa
420766W	66	Nowe Lipki (636) - Stare Lipki (1469) - Miednik (22,61) - Kałęczyn (134) -	zwirowo - gruntowa
420767W	67	Kałęczyn (160)	zwirowa
420768W	68	Kałęczyn (121,238,336)	gruntowa
420769W	69	Kałęczyn (294,255,27,42)	gruntowa
420770W	70	Kozolupy (69,16,98)	gruntowa
420771W	71	Miednik (75) - Kozolupy (13)	gruntowa
420772W	72	Miednik (87,88,97)	gruntowa
420773W	73	Miednik (29)	gruntowa
420774W	74	Stare Lipki (513,514,481,482)	gruntowa
420775W	75	Stare lipki (888)	gruntowa
420776W	76	Stare Lipki (1284)	gruntowa
420777W	77	Stare Lipki (1340)	gruntowa
420778W	78	Stare Lipki (1376)	gruntowa
420779W	79	Stare Lipki (1031)	gruntowa
420780W	80	Mrozowa Wola (79)	zwirowa
420781W	81	Mrozowa wola (273, 185, 31, 78)	asfaltowo - zwirowa
420782W	82	Mrozowa Wola (663)	gruntowa

1.3.2. Komunikacja publiczna

Ze względu na obrzeżny przebieg linii kolejowej Warszawa – Białystok komunikacja kolejowa nie odgrywa dużej roli w obsłudze gminy. Na pn.-zach. krańcach gminy znajduje się przystanek Topór.

Komunikacja autobusowa realizuje powiązania z sąsiednimi gminami, z najbliższymi miastami (Łochów, Węgrów) a także z ośrodkiem wojewódzkim. Prywatne linie autobusowe realizują powiązania pomiędzy gminą a Warszawą.

1.3.2. Zaplecze techniczne

Na terenie gminy istnieje stacja paliw w miejscowości Stoczek. Usługi w zakresie obsługi pojazdów realizują prywatne warsztaty.

1.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu wyposażenia gminy w infrastrukturę komunikacyjną

Uwarunkowania wynikające ze stanu wyposażenia gminy w infrastrukturę komunikacyjną można określić następująco:

- 1) podstawowy układ dróg krajowych i powiatowych nie wymaga rozbudowy;
- 2) zasadniczym problemem do rozwiązania jest poprawa stanu technicznego poprzez:
 - wybudowanie nawierzchni bitumicznej na drogach o nawierzchni gruntowej i gruntowej ulepszonej;
 - modernizację większości dróg powiatowych obejmującą: wzmocnienie nawierzchni, korektę skrzyżowań i łuków, budowę chodników w terenach zabudowanych, udrożnienie rowów i przepustów;
- 3) sieć dróg gminnych wymaga:
 - przeanalizowania funkcji poszczególnych dróg oraz ich powiązań;
 - wybudowania nawierzchni bitumicznej lub betonowej na drogach o nawierzchni żwirowej i gruntowej;
 - stworzenia możliwości do poszerzenia pasów drogowych do normatywnych;
- 4) komunikacja publiczna (zbiorowa):
 - w miarę rozwoju sieci drogowej rozbudować sieć uzasadnionych ekonomicznie połączeń autobusowych;
- 5) zaplecze techniczne:
 - zakłada się rozwój sieci niewielkich obiektów obsługi technicznej pojazdów.

2. Infrastruktura sanitarna

2.1. Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę gminy Stoczek oparty jest na czterech stacjach ujmowania i uzdatniania wody zlokalizowanych w:

- Stoczku gmina Stoczek – ujęcie z dwóch studni głębinowych,
- Starych Lipkach gmina Stoczek – ujęcie wody z dwóch studni głębinowych,
- Ostrówku gmina Łochów,
- Tończy gmina Liw.

Obecnie prawie 100 % mieszkańców gminy korzysta z wodociągów zbiorowych:

- „Stoczek” obejmujący wsie: Stoczek, Gajówkę Wschodnią i Drgicz, Gajówka Zachodnia,
- „Stare Lipki” obejmujący wsie: Stare Lipki, Brzózka, Mrozowa Wola, Polkowo i Nowe Lipki,
- „Ostrówek” obejmujący wsie: Topór, Grabowiec, Wieliczna, Zgrzebichy i Marianów,
- „Tończa” obejmujący wsie: Gruszczyno, Huta Gruszczyno, Żulin, Grygrów, Kalaty, Majdan, Błotki, Kazimierzów, Kałęczyn, Miednik i Kozołupy.

Długość sieci rozdzielczej według stanu na koniec 2008 roku wynosiła 140,6 km, a liczba przyłączy 1765. Ze zbiorczej sieci wodociągowej korzystało 4580 osób tj. 88,6 % mieszkańców gminy. Zużycie wody z wodociągów w 2008 roku wynosiło 26,1 m³ w przeliczeniu na 1 odbiorcę, a 23,2 m³ w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Na terenach poza zwartą zabudową wsi mieszkańcy korzystają ze studni indywidualnych – głównie kopanych. Ujęcia wód w miejscowości Stoczek i Stare Lipki nie posiadają ustanowionej strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej.

2.2. Odprowadzanie ścieków

W miejscowości Stoczek funkcjonuje gminna oczyszczalnia ścieków. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na koniec 2008 roku wynosiła 18,5 km, liczba połączeń do sieci 273, a liczba korzystających 775 osób tj. 15% mieszkańców gminy. System kanalizacyjny obejmuje wsie: Stoczek, Stare Lipki (w trakcie realizacji) i Gajówkę Wschodnią. W perspektywie planuje się skanalizowanie wsi Drgicz. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Ugoszcz położona w zlewni rzeki Bug.

2.3. Gospodarka odpadami stałymi

Odpady komunalne powstające na terenie gminy są zbierane i wywożone na międzygminne wysypisko odpadów komunalnych w miejscowości Gajówka Zachodnia wspólne z gminą Sadowne. Odpady z gospodarstw domowych gromadzone są w typowych

workach, a z obiektów użyteczności publicznej w kontenerach. Stosowana jest ich częściowa segregacja. Za unieszkodliwianie odpadów przemysłowych odpowiadają ich wytwórcy.

2.4. Zaopatrzenie w ciepło

Ogrzewanie budynków realizowane jest indywidualnie ze źródeł ciepła głównie na paliwo stałe. Ze względu na położenie gminy w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski, którego szczególnym atutem jest czyste powietrze oraz w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym z otuliną istnieje potrzeba stosowania paliw mniej uciążliwych dla środowiska - gazu ziemnego i oleju opałowego.

Teren gminy nie jest jednak zgazyfikowany, mimo że istnieje możliwość doprowadzenia gazociągu wysokiego ciśnienia do Stoczka poprzez przewidywane w koncepcjach gazyfikacji odgałęzienie od magistrali 0700 Kobryń - Warszawa. Warunkiem stawianym przez dystrybutora sieci jest jednak opłacalność ekonomiczna, której osiągnięcie, w chwili obecnej, jest niemożliwe.

3. Elektroenergetyka

3.1. Powiązania zewnętrzne

Przez teren gminy Stoczek przebiega kilka linii elektroenergetycznych realizujących infrastrukturalne połączenia zewnętrzne tej gminy z gminami sąsiednimi. Pracują one w systemie sieci dystrybucyjnych stanowiących własność PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa. Są to:

- a) tranzytowa, jednotorowa linia wysokiego napięcia 110 kV Ostrołęka - Małkinia – Węgrów – Sokołów Podlaski – Siedlce,
- b) sieć czterech dystrybucyjnych, magistralnych linii średniego napięcia 15 kV dostarczających energię elektryczną na teren gminy Stoczek ze stacji 110/15 kV w Węgrowie i Łochowie.

3.1.1 Tranzytowa linia 110 kV

Linia ma bardzo duże znaczenie w systemie zasilania kilku wschodnich powiatów województwa mazowieckiego, dostarcza bowiem energię elektryczną z elektrowni w Ostrołęce do kilku stacji 110/15 kV, między innymi w Węgrowie. W Siedlcach linia łączy się z liniami 110 kV biegnącymi z elektrowni w Kozienicach i stacji 400/220/110 kV w Miłosnej k. Warszawy tworząc pierścieniowy system sieci dystrybucyjnych wysokiego napięcia 110 kV.

Omawiana linia 110 kV jest w dobrym stanie technicznym na odcinku od Węgrowa do Ostrołęki, poddano ją bowiem modernizacji wymieniając przewody na AFL 240 mm² i słupy na podwyższone słupy kratowe, natomiast wymaga modernizacji na odcinku Węgrów-Sokołów Podlaski.

Na terenie gminy Stoczek linia biegnie terenami rolnymi i leśnymi w dużej odległości od obszarów zwartej zabudowy, tym niemniej lokalizacja w jej pobliżu obiektów kubaturowych odpowiadać musi ustaleniom zawartym w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. (Dz. U. Nr 192 poz. 1882 i 1883), które określa dopuszczalne poziomy pól elektrycznych i magnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów pod zabudowę mieszkaniową i dla innych miejsc dostępnych dla ludności. Ze względu na skomplikowany sposób ustalania bezpiecznych odległości od linii 110 kV, budowanych na różnych słupach, według różnych katalogów, przyjmuje się w oparciu o obliczenia, że bezpieczną odległością budynków mieszkalnych od skrajnych przewodów linii napowietrznych jest 14,5 m (ok. 19 m od osi linii).

Lokalizacja obiektów mieszkalnych w odległościach mniejszych niż wyżej podane jest możliwa, jednak każdorazowo musi być poprzedzona procedurą pomiarową określoną w wymienionym na wstępie Rozporządzeniu Ministra Środowiska.

3.1.2 Zasilanie gminy energią elektryczną średniego napięcia 15 kV

Gmina Stoczek nie posiadając na swym terenie źródła energii SN 15 kV, zasilana jest w podstawowym układzie pracy linii SN ze stacji 110/15 kV zlokalizowanych w Baczkach (stacja o nazwie „Łochów”) i w Węgrowie.

W pewnych przypadkach awarii lub konserwacji linii SN 15 kV zasilanych ze stacji zasilania podstawowego, część gminy Stoczek zasilona być może być przejściowo ze stacji 110/15 kV w Małkini.

Stacje w Baczkach i w Węgrowie posiadają po dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 16 MVA, które według informacji PGE Dystrybucja mają jeszcze odpowiednie zapasy mocy, natomiast pewnym problemem jest zbyt duża odległość od stacji 110/15 kV w Małkini – rozwiązaniem będzie w przyszłości budowa nowej stacji w gminie Kosów Lacki.

Największe znaczenie w zasilaniu gminy Stoczek ma obecnie stacja 110/15 kV w Baczkach, która w podstawowym układzie połączeń zasila ok. 80% wiejskich stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Pozostałe 20% przypada na stację 110/15 kV w Węgrowie

3.1.3 System magistralnych linii SN 15 kV

W podstawowym zasilaniu gminy Stoczek udział biorą cztery magistralne linie SN 15 kV, przy czym trzon tylko jednej linii przebiega przez tereny gminy, natomiast pozostałe magistrale zasilają część pracujących w gminie stacji trafo 15/0,4 kV za pomocą promieniowych linii odgałęźnych lub pierścieniowych połączeń międzymagistralnych, a trzony linii głównych biegną przez tereny gmin sąsiednich.

Trzony linii magistralnych i powiązania międzymagistralne wyposażone są w odłączniki realizujące stałe podziały zasilania, które wraz z odłącznikami sekcyjnymi umożliwiają w

stanach awaryjnych i przy czynnościach konserwacyjnych przełączanie zasilania z podstawowego na rezerwowe.

Linia Łochów – Orzełek - Małkinia

Ma największe znaczenie w systemie zasilania gminy Stoczek, bowiem w podstawowym układzie połączeń zasila około 59% pracujących w tej gminie wiejskich stacji 15/0,4 kV. Trzon linii od stacji 110/15 kV do wsi Mrozowa Wola jest w dobrym stanie technicznym, po modernizacji i przebudowie na przewody AFL 70 mm². Modernizacji wymaga odcinek linii wykonany przewodami AFL 35 mm² - od wsi Mrozowa Wola do wsi Sokółka w gminie Sadowne.

Oprócz rezerwowego zasilania ze stacji 110/15 kV w Małkini, linia może być zasilana okrężnie ze stacji w Łochowie za pośrednictwem magistrali Łochów- Łojki.

W podstawowym układzie połączeń linia zasila wsie: Brzózka, Gajówka Zachodnia, Grabowiec, Majdan, Marianów, Miednik, Mrozowa Wola, Nowe Lipki, Stare Lipki, Polkowo, Stoczek, Topór, Drgicz (część), Wieliczna.

Linia Łochów - Stara Wieś

W układzie podstawowym zasila około 22% ogółu zlokalizowanych w omawianej gminie stacji trafo 15/0,4 kV - we wsiach: Zgrzebichy, Drgicz (część), Błotki, Majdan, Huta Gruszczyno, Gruszczyno, Grygów, Kalaty, Żulin. Trzon linii jest w dobrym stanie technicznym, ma ona możliwości awaryjnych przełączeń do zasilania z magistrali Łochów-Orzełek i Węgrów-Stara Wieś.

Linia Węgrów – Wrotnów - Małkinia

Zasila kilka stacji 15/0,4 kV (około 13%) we wsiach Kozołupy, Kałęczyn i Miednik (część). Trzon linii na terenie Rejonu Energetycznego Sokołów jest w dobrym stanie technicznym.

Linia Węgrów - Stara Wieś

Jest przedłużeniem linii Łochów – Stara Wieś, które do podziału zasilania we wsi Kamienna zasilana jest ze stacji 110/15kV w Węgrowie. W układzie podstawowym zasila tylko 4 stacje 15/0,4 kV we wsi Kaziemierzów, co stanowi tylko około 6% ogółu stacji w gminie. Linia jest w dobrym stanie technicznym

Jak wynika z powyższego zestawienia, gmina Stoczek zasilana jest systemem czterech wzajemnie rezerwujących się magistralnych linii SN 15kV, będących ogólnie w dobrym stanie technicznym i mających możliwości połączeń awaryjnych z kilkoma dalszymi liniami magistralnymi.

Dobrze ubezpieczone jest zasilanie gminnej wsi Stoczek, gdyż ma ona połączenie z wszystkimi czterema magistralami biorącymi udział w podstawowym i

rezerwowym zasilaniu gminy, jednak modernizacji wymaga powiązanie z linią Łochów – Orzełek.

W podsumowaniu stwierdzić należy, że większa część gminy Stoczek ma w zasadzie dobre uwarunkowania rozwoju wynikające z dostawy energii elektrycznej SN 15kV za pomocą dobrze rozbudowanego systemu magistralnych linii średniego napięcia.

Niekorzystnie wyróżnia się zasilanie wsi Brzózka, Lipki Stare, Lipki Nowe, Kazimierzów, Kozołupy, Kałęczyn, gdyż dostawa energii SN 15 kV odbywa się tam z pomocą długich, promieniowych, linii średniego napięcia.

3.2 Uwarunkowania wewnętrzne

3.2.1 Lokalne sieci dystrybucyjne

Tworzą je urządzenia (stacje trafo 15/0,4 kV wraz z zasilającymi je odcinkami linii SN 15kV, linie niskiego napięcia nN 0,4 kV), których zadaniem jest zaopatrzenie w energię elektryczną niskiego napięcia odbiorców poszczególnych wsi. W gminie Korytnica urządzenia lokalne to promieniowo zasilane sieci napowietrzne.

W dobrym stanie technicznym są sieci lokalne wybudowane lub całkowicie zmodernizowane od początku lat 80-tych do chwili obecnej, zapewniają bowiem dostawy energii elektrycznej niskiego napięcia o właściwych parametrach technicznych, co stanowi ważne, pozytywne uwarunkowanie społeczno- gospodarczego rozwoju wsi, którymi w gminie Stoczek są: Stoczek, Mrozowa Wola, Kozołupy.

Wymienione wsie posiadają wystarczające ilości stacji trafo 15/0,4 kV z transformatorami o odpowiednich zapasach mocy, linie niskiego napięcia mają w trzonach przewody o odpowiednio dużych przekrojach, odpowiednio dobrano też długości poszczególnych obwodów linii uwzględniając wzrost obciążenia i możliwość perspektywicznego przyłączenia nowych odbiorców.

Następną grupę stanowią wsie posiadające sieci lokalne o zróżnicowanym stanie technicznym, część sieci – zwłaszcza linie SN 15 kV i stacje trafo 15/0,4 kV zostały zmodernizowana, natomiast linie niskiego napięcia wybudowane głównie w latach 60- tych i 70-tych pozostały do późniejszej modernizacji.

Od roku 1999 do chwili obecnej istotne prace modernizacyjne sieci SN przeprowadzono w 9 wsiach, którymi były: Błotki, Brzózka, Gruszczyń, Huta Gruszczyń, Grygrów, Majdan, Nowe Lipki, Stare Lipki, Kalaty. Łącznie zmodernizowano lub wybudowano jako nowe 11 stacji trafo 15/0,4 kV, co istotnie poprawiło ogólny stan techniczny elektroenergetycznych sieci lokalnych gminy.

W 9 wsiach (Grabowiec, Kałęczyn, Kazimierzów, Marianów, Miednik, Polkowo, Topór, Zgrzebichy, Żulin) nie prowadzono dużych prac remontowych, jednak ogólny stan techniczny sieci lokalnych pochodzących głównie z lat 70-tych określić można jako średni.

Ostatnią, niewielką już grupę (Drgicz, Wieliczna) stanowią wsie posiadające lokalne urządzenia elektroenergetyczne w złym stanie technicznym. Zbudowano je przed rokiem 1968 z użyciem stacji ŻH 15 i linii na słupach żelbetowych, ale przewodami o małym przekroju i o zbyt dużych długościach obwodów linii nN. Nie prowadzono w tych wsiach istotnych prac modernizacyjnych, więc sieci są tam już przestarzałe i wyeksploatowane.

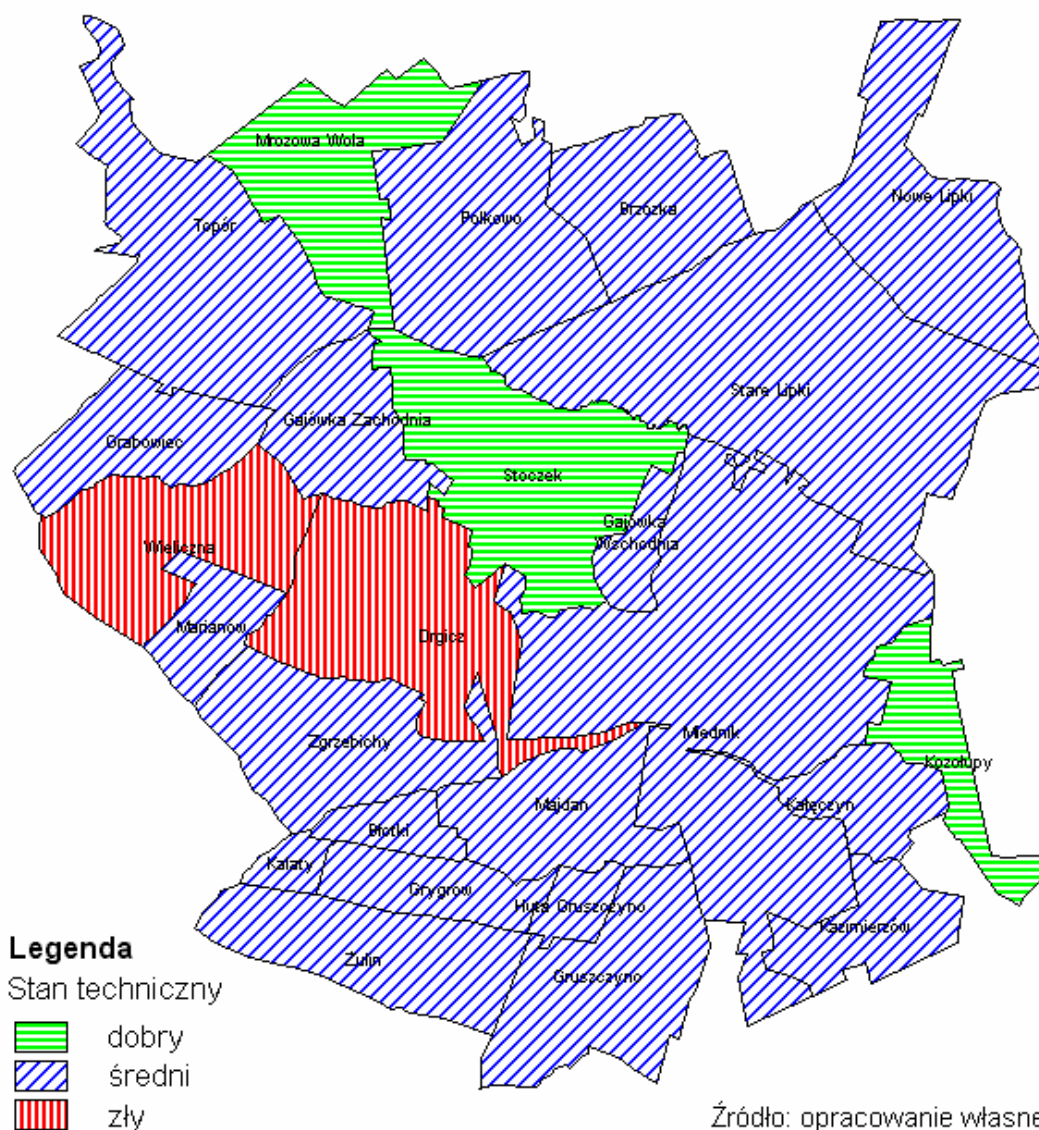
Jest to powodem występowania dużych spadków napięć u odbiorców zlokalizowanych na końcach obwodów, wysoki jest też stopień awaryjności tych linii.

Stacji najstarszych typu ŻH 15 pracuje w gminie Stoczek jeszcze 10 sztuk (13,5%), natomiast stacji nowych typów jest 33 sztuki (44,6%). Pozostałe 41,9% to stacje z przełomu lat 70-tych i 80-tych.

Na tle średnich wskaźników dla terenów wiejskich województwa mazowieckiego obsługiwanych przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa, stan techniczny lokalnych sieci elektroenergetycznych zasilających wsie gminy Stoczek przedstawia się w roku 2010 następująco:

- stan dobry - ok. 16 % wsi, w roku 1998 było ok. 16%,
- stan średni - ok. 76% wsi, w roku 1998 było 40%,
- stan zły - ok. 8% wsi, w roku 1998 było 44%.

Nastąpiła istotna zmiana na lepsze w ostatniej grupie wsi – przeprowadzone prace remontowe spowodowały poprawę parametrów zasilania aż w 36% wsi gminy Stoczek.

XIV.ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego nie przewiduje się zadań dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Przewodniczący Rady Gminy

WÓJT GMINY STOCZEK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STOCZEK

CZĘŚĆ II – KIERUNKI

**Załącznik nr 1
do uchwały Nr XXIII/151/2012
Rady Gminy w Stoczku
z dnia 10.09.2012r.**

WYKONAWCA

Biuro Usługowe „Anihal” Sp.z o.o.

08 – 110 Siedlce, ul. Kilińskiego 24

Zespół autorski:

Maria Wróbel – główny projektant

upr urb. 395/88, nr rej.OIU WA-235

Pelagia Pawlik

Karol Zalewski

Siedlce - Stoczek 2012 r.

Spis treści

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	5
1. Informacje formalnoprawne.....	5
2. Obszar opracowania	5
3. Podstawa prawna	5
4. Dokumentacja Studium	6
I. CELE ROZWOJU GMINY	7
II. FUNKCJE GMINY.....	7
III. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	8
1. Struktura funkcjonalno przestrzenna	8
2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów	8
3. Główne kierunki rozwoju i przekształceń obowiązujące we wszystkich miejscowościach gminy	9
IV. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	10
1. Ogólne zasady udostępniania Parku do zainwestowania	12
2. Ustalenia w zakresie realizacji infrastruktury technicznej	15
3. Szczegółowe zasady udostępniania Parku do zainwestowania	17
4. Zakres i obszary realizacji działań ochronnych na terenie NPK	17
5. Zakres udostępnienia obszaru Parku do celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych oraz amatorskiego połowu ryb	18
OBSZAR II i OBSZAR III – OTULINA NPK I POZOSTAŁY OBSZAR GMINY	20
1. Ustalenia ogólne dla obszaru II – otuliny NPK	20
2. Zasady zagospodarowania dla obszarów II i III	20
V. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	29
1. Obszary i obiekty prawnie chronione	29
2. Obszary i obiekty prognozowane do objęcia ochroną prawną	32
3. Ochrona dolin rzecznych	33
4. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	33

5. Ochrona gruntów leśnych	34
6. Ochrona gruntów rolnych	34
7. Ochrona złóż surowców naturalnych	35
8. Kierunki rozwoju obiektów wodnych służących rekreacji i retencji	35
9. Polityka przestrzenna gminy w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	35
VI. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	36
1. Obszary objęte ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	36
2. Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków	36
3. Obiekty i obszary proponowane do wpisu do rejestru zabytków	37
4. Strefy ochrony konserwatorskiej oraz warunki w poszczególnych strefach	37
VII. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI	39
1. Układ drogowy	39
2. Komunikacja kolejowa	40
3. Komunikacja publiczna	41
4. Transport	41
5. Ścieżki rowerowe	41
6. Zaplecze techniczne	41
VIII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	44
1. Gospodarka wodno-ściekowa	45
2. Gospodarka odpadami stałymi	46
3. Zaopatrzenie w ciepło	48
4. Kierunki rozwoju elektroenergetyki	48
5. Telekomunikacja	52
6. Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki	53
IX. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	54
X. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM..	54
XI. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	54
XII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ	

PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	54
1. Kształtowanie przestrzeni rolniczej	54
2. Zalesienia	56
3. Ochrona terenów leśnych i rolnych	56
4. Gospodarka leśna	56
5. Gospodarka łowiecka	59
XIII. OBSZARY PROBLEMOWE – OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	59
XIV. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	59
XV. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH	60
XVI. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTUWACJI	60
XVII.GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONY	60
XVIII. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM.....	60

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. Informacje formalno-prawne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek zostało wykonane w Biurze Usługowym "ANIHAL" Sp. z o.o. w Siedlcach na podstawie:

- uchwały Rady Gminy w Stoczku Nr XXIV/166/2009 z dnia 28 sierpnia 2009 r. o przystąpieniu do opracowania "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek",
- umowy o dzieło z dnia 28.04.2010 r. zawartej pomiędzy Gminą Stoczek a Biurem Usługowym " ANIHAL" Sp. z o.o. w Siedlcach.

2. Obszar opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek zostało opracowane w granicach administracyjnych z uwzględnieniem obszarów sąsiednich niezbędnych do analizy powiązań zewnętrznych gminy.

3. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem, w którym określona jest polityka przestrzenna gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Studium nie jest aktem prawa miejscowego ale ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Zakres studium w części tekstowej i graficznej określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

Niniejszy dokument planistyczny stanowi opracowanie ujednolicone, które w stosunku do dokumentu uchwalonego uchwałą XXXI/164/1998 r. Rady Gminy w Stoczku z dnia 15 czerwca 1998 r. uwzględnia:

- zmiany uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, które nastąpiły po uchwaleniu ww. studium, zarówno o charakterze lokalnym, jak i wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego,
- zmiany ustaleń co do kierunków, wskaźników, zasad rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek,

- zmiany zakresu i formy studium wynikające z wejścia w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- przepisów odrębnych, które weszły w życie od czasu uchwalenia Studium tj. od 1998 r., które istotny sposób wpływają na ustalenia studium,
- wniosków, które zostały złożone do studium,
- wniosków, które zostały złożone do planów miejscowych przez przystąpieniem do zmiany studium.

W związku z tym, że zmiany wprowadzono w wielu rozdziałach a także dodano rozdziały nowe nie wprowadzono w tekście studium wyróżnienia tych zmian.

Opracowany projekt studium ma formę jednolitego i kompletnego dokumentu.

4. Dokumentacja Studium

Całość dokumentacji obejmuje:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek- część uchwalana przez Radę Gminy składająca się z:
 - 1) części tekstowej ustaleń studium stanowiącej załącznik nr 1 do uchwały nr XXIII/151/2012 Rady Gminy w Stoczku z dnia 10.09.2012r. obejmujący dwie części:
 - część I uwarunkowania,
 - część II kierunki zagospodarowania przestrzennego,
 - 2) części graficznej ustaleń studium stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały nr XXIII/151/2012 Rady Gminy w Stoczku z dnia 10.09.2012r. obejmującej: ,
 - rysunek w skali 1:10000 pt. "Uwarunkowania"
 - rysunek w skali 1:10000 pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”
2. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek nie podlegająca uchwaleniu, składająca się z części tekstowej i części graficznej.

I. CELE ROZWOJU GMINY

Określenie polityki przestrzennej gminy wymaga ścisłego powiązania tej polityki z ekonomicznymi i społecznymi podstawami rozwoju gminy.

Zagadnienia te analizowano w zakresie, w jakim te podstawy i kierunki wynikają z uwarunkowań rozwoju gminy oraz w jakim wpływają na kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z uchwaloną strategią rozwoju gminy Stoczek do 2020 roku określa się następujące cele rozwoju gminy:

- 1. Poprawa jakości życia mieszkańców gminy uwzględniająca możliwości pracy, nauki, wypoczynku i realizacji indywidualnych ambicji.*
- 2. Wzmocnienie trendów rozwoju zrównoważonego gminy we współpracy z NPK i gminami sąsiednimi.*
- 3. Kreowanie nowych szans rozwoju gminy w obszarze usług turystyczno-rekreacyjnych i wykorzystania walorów geograficzno-przyrodniczych.*
- 4. Planowy i szybki rozwój przedsiębiorczości dla kreowania miejsc pracy i dochodów gminy.*
- 5. Unowocześnienie rolnictwa wraz z reformą obsługi rolników.*

W ww. strategii zostały określone działania umożliwiające realizację założonych celów rozwoju gminy.

II. FUNKCJE GMINY

- 1) Funkcja podstawowa: rolnictwo oraz turystyka i rekreacja.
- 2) Funkcje towarzyszące: mieszkalnictwo, usługi.

Rozwój funkcji podstawowej będzie wiązał się z restrukturyzacją rolnictwa i dostosowaniem do wymogów gospodarki rynkowej. O działaniach w tej dziedzinie będą decydować nie tylko władze samorządowe, ale w znacznym stopniu reformy systemowe w skali ogólnokrajowej.

Prawidłowe funkcjonowanie gminy związane będzie z możliwie niekonfliktowym rozwojem funkcji podstawowej i funkcji towarzyszących, nie kolidującym z warunkami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy oraz czyste środowisko pozwalają na znaczny rozwój funkcji rekreacyjnej, turystycznej i wypoczynkowej.

Głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym dla mieszkańców gminy jest miejscowość gminna - Stoczek.

III.KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

1. Struktura funkcjonalno przestrzenna

Dla realizacji celów, na podstawie rozpoznanych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz przyjmując za kryterium zachowania ładu przestrzennego oraz zrównoważony rozwój, gminę podzielono na trzy obszary funkcjonalne o zróżnicowanych kierunkach zagospodarowania oraz ograniczeniach dla zabudowy wynikających przede wszystkim z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przyrody oraz ochrony środowiska.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy określono na podstawie:

- istniejącego zagospodarowania terenu,
- przyrodniczych uwarunkowań wynikających z utworzenia w północnej i wschodniej części gminy Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
- przeznaczenia terenów określonych we wcześniejszych opracowaniach planistycznych,
- tendencji demograficznych,
- potrzeb wynikających z określonych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Wyodrębnia się trzy następujące obszary funkcjonalno-przestrzenne:

OBSZAR I	obszar leśno-rolno-osadniczy z dopuszczeniem rozwoju zabudowy letniskowej z ograniczeniami występowania zakazów, nakazów i ograniczeń dla zabudowy i zagospodarowania terenu wynikających z położenia w granicach obszaru Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz ustaleń planu ochrony Parku.
OBSZAR II	obszar rolno-leśno-osadniczy proponowany do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, letniskowej, turystyki i wypoczynku, obejmujący środkową część gminy położony w granicach otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.
OBSZAR III	obszar rolno-osadniczy z preferowaniem rozwoju rolnictwa i obsługi rolnej oraz zabudowy o różnych funkcjach obejmujący południową i zachodnią część gminy położony poza granicami Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów

Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów oraz sposobie ich zagospodarowania określono na podstawie analiz dotyczących:

- ograniczeń dla zabudowy i zagospodarowania terenu wynikających z wymogów ochrony przyrody – położenia około 80 % obszaru gminy w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, ochrony zabytków, ochrony środowiska i zdrowia ludzi,
- istniejącego wyposażenia gminy w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej oraz możliwości jej rozwoju,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów określonego w dotychczas obowiązującym studium,
- istniejącego zagospodarowania terenów.

W związku z tym wyodrębniono dwa kierunki zmian w przeznaczeniu terenów:

- 1) Tereny przeznaczone pod rozwój funkcji określonych w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania obejmujące tereny o podobnych rodzajach zabudowy i podobnych zasadach zagospodarowania.
- 2) Tereny nowe przeznaczone do zainwestowania, dotychczas użytkowane rolniczo a przeznaczone pod różne rodzaje zabudowy.

Granice terenów przeznaczonych do zabudowy należy traktować jako wytyczne, a ich ostateczny przebieg zostanie ustalony na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3. Główne kierunki rozwoju i przekształceń obowiązujące we wszystkich miejscowościach gminy:

- 1) Stworzenie w miejscowości Stoczek przestrzeni publicznych głównie w zakresie kultury, sportu i rekreacji.
- 2) Odchodzenie od monofunkcyjnego modelu wsi przez dopuszczenie nowych funkcji, głównie rekreacyjnych i turystycznych, pod warunkiem, że zabudowa i zagospodarowanie terenu nie będzie powodować dysharmonii z istniejącym zagospodarowaniem oraz będzie zgodna z przepisami odrębnymi.
- 3) Jako funkcje towarzyszące i uzupełniające dla nowej zabudowy wskazuje się usługi nieuciążliwe.
- 4) Przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów; w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg.
- 5) Zagospodarowanie obecnie planowanych, jak również wcześniej określonych obszarów zabudowy, powinno odbywać się w sposób zapewniający kompleksowość i koordynację działań w zakresie obsługi komunikacyjnej i infrastrukturalnej.
- 6) Przed nową zabudową należy chronić:

- doliny rzek i cieków wodnych wskazane jako lokalne i ponadlokalne połączenia przyrodnicze,
- starorzecza, stawy i okresowo wilgotne zagłębienia bezodpływowe,
- linię brzegową lasów przez wyznaczenie w planie miejscowym strefy wolnej od zabudowy min. 12,0 m od ściany lasu,

7) Zagospodarowanie centralnych części wsi poprzez:

- renowację istniejącej i tworzenie nowej zieleni przyulicznej, w tym szpalerów drzew,
- przebudowę skrzyżowań, a także w miarę potrzeb, wlotów i wylotów dróg poprzez ujednolicenie struktury nawierzchni,
- wprowadzenie urządzeń informacji turystycznej i lokalnej (np. plan wsi z jej historią, z układem szlaków turystycznych, obszarów chronionych i obiektów o wartościach kulturowych, obiektów użyteczności publicznej itp.),
- wprowadzanie urządzonej zieleni towarzyszącej i obiektów małej architektury,
- wprowadzanie nowych obiektów usługowych i użyteczności publicznej.

IV.KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Na terenie gminy Stoczek obszary osadnictwa tworzą – wsie z przewagą zabudowy zagrodowej. We wszystkich wsiach, z różnym nasileniem, występują tendencje do pojawiania się zabudowy o innych funkcjach, głównie zabudowy jednorodzinnej i letniskowej.

W związku z tym, badając procesy dotyczące osadnictwa oraz obserwując w przestrzeni zjawiska dotyczące zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, można wyróżnić **nowe obszary proponowane do zabudowy oraz obszary proponowane do zabudowy stanowiące kontynuację dotychczasowych funkcji.**

Ilekoć w dalszej części tekstu studium będzie mowa o **zabudowie** należy przez to rozumieć taki obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach.

Ilekoć w dalszej części tekstu będzie mowa o zabudowie usługowej, produkcyjnej i przemysłowej uciążliwej należy przez to rozumieć obiekty **zaliczone** do inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określone w przepisach odrębnych.

Ilekoć w dalszej części tekstu będzie mowa o zabudowie nieuciążliwej należy przez to rozumieć obiekty **nie zaliczone** do inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na

środowisko, określonych w przepisach odrębnych.

Zasięg terenów przeznaczonych pod zabudowę został określony orientacyjnie. Dopuszcza się, na etapie opracowywania planów miejscowych korektę terenów przeznaczonych pod zabudowę wynikającą np. z granic własności.

Ustala się, że w przypadku zmiany rozporządzenia Wojewody w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz użytków ekologicznych nie ma obowiązku przeprowadzania zmiany studium.

Ustala się, że w przypadku zmiany zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dotyczącego istniejącego rezerwatu „Moczydło” nie ma obowiązku przeprowadzenia zmiany studium.

Poniżej przedstawiono oznaczenia kategorii wyodrębnionych stref i terenów w trzech obszarach funkcjonalnych, sposób ich zagospodarowania oraz zakres i charakter przekształceń.

OBSZAR I – obszar o najcenniejszych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych objęty Planem Ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, który określa przeznaczenie i zasady zagospodarowania poszczególnych stref.

W planie ochrony NPK wyodrębniono następujące strefy:

A – STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

- AIR 6 – istniejący rezerwat „Moczydło”
- APR 1 – powiększenie rezerwatu „Moczydło”
- AIU – istniejące użytki ekologiczne
- APU 5 – projektowany użytek ekologiczny.

B – STREFY DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

BCK – strefa ochrony czynnej kreatywnej

- BCK I – strefa kształtowania zróżnicowanej struktury wiekowej, gatunkowej i przestrzennej drzewostanu.
- BCK II Strefa poprawy stosunków wodnych ekosystemów hydrogenicznych:
 - tereny rolne i tereny leśne, na których nie dopuszcza się nowych zalesień.
- BCK III Strefa przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentacji terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesienia.
- BCK IV 12 i 13 Strefa przekształceń funkcjonalno-przestrzennych elementów krajobrazu kulturowego:

- zabudowa jednorodzinna intensywna w miejscowości Mrozowa Wola
- tereny zabudowy jednorodzinnej i użyteczności publicznej przeznaczone na potrzeby usług z dopuszczeniem budynków rekreacji indywidualnej w miejscowościach Kałużyn , Kozołupy i Miednik.

BCS – strefa ochrony czynnej stabilizującej

- BCS III – strefa zachowania krajobrazu leśnego, w tym dużych kompleksów leśnych
- BCS I A – strefa produkcji rolnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej
- BCS II A 1 Strefa zachowania cennych wartości kultury:
 - strefa zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania układu przestrzennego miejscowości Stare Lipki.
- BCS II B – strefa osadnictwa wiejskiego.
- BCS II A 7 – strefa zachowania cennych wartości kultury – dom nr 13 w miejscowości Gajówka Wschodnia (zakaz lokalizacji obiektów budowlanych w bezpośrednim sąsiedztwie)

1. Ogólne zasady udostępniania Parku do zainwestowania

1.1. Ogólne zasady udostępniania Parku do zainwestowania

- 1) priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania (w szczególności zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, zalesienia, zamiana użytkowania zielonych na grunty orne) powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku,
- 2) budynki i budowle związane z funkcjami wymagającymi zmiany przeznaczenia gruntów na nierolnicze i nieleśne należy lokalizować wyłącznie w granicach stref wyznaczonych dla tych funkcji w planie ochrony, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się inne funkcje zabudowy jako funkcję uzupełniającą, pod warunkiem, że jej powierzchnia nie przekroczy 20 % powierzchni strefy i jej realizacja nie naruszy ustaleń planu ochrony oraz przepisów szczególnych. Dla zabudowy o funkcji uzupełniającej obowiązują ustalenia właściwe dla tej funkcji określone w planie ochrony,
- 3) w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

jako tereny produkcji rolnej dopuszcza się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi,

- 4) w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 5) dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzeki jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej,
- 6) przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów; w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg,
- 7) zaleca się opracowanie studium architektonicznego dla obszaru Parku określającego katalog postulowanych rozwiązań architektonicznych w odniesieniu do podstawowych rodzajów zabudowy (zagrodowa, mieszkaniowa, budynki rekreacji indywidualnej, budynki użyteczności publicznej) oraz malej architektury,
- 8) postuluje się wzmożenie nadzoru i kontroli w zakresie zachowania lub przywracania ładu przestrzennego w krajobrazie oraz stały nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny budowlanej oraz współpracę Dyrektora Parku z organami nadzoru budowlanego

1.2. Dla wszystkich terenów zabudowy bez względu na rodzaj i funkcję zabudowy oraz dla zabudowy zagrodowej, dla których z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia **brak jest obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**, ustala się następujące warunki architektoniczno-urbanistyczne budowy, rozbudowy, podnoszenia standardu użytkowego i technicznego oraz wymiany zainwestowania:

- 1) zachowanie istniejącej zabudowy realizowanej zgodnie z obowiązującymi przepisami z możliwością jej rozbudowy, podnoszenia standardu użytkowego i technicznego oraz wymiany,
- 2) zachowanie historycznej zabudowy poprzez jej adaptację na cele zgodne z funkcjami Parku (agroturystyczne, rekreacji indywidualnej, muzealne),
- 3) rewaloryzacja historycznej zabudowy drewnianej zgodnie z zalecanym stylem budownictwa regionalnego,
- 4) stopniowa eliminacja substandardowych i dysharmonijnych elementów

zagospodarowania,

5) ustala się nieprzekraczalną linię zabudowy w odległości:

- a) minimalnej 10m od linii rozgraniczającej lasy,
- b) maksymalnej do 100m od osi drogi publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

6) przy wykonywaniu robót budowlanych stosuje się formy brył charakterystyczne dla architektury w określonych rejonach Parku, za wyjątkiem obiektów małej architektury w tym:

- a) preferowana wysokość budynków - dwie kondygnacje naziemne, w tym użytkowe poddasze, posadowione na fundamentach do wysokości 0,8 m,
- b) dachy minimum dwuspadowe, dwuspadowe z naczółkami bądź mansardowe,
- c) dopuszcza się realizację garaży i budynków gospodarczych wolnostojących, z zastrzeżeniem pkt. 7 lit. b,
- d) ogrodzenia ażurowe z wykluczeniem prefabrykatów betonowych,
- e) stosowanie kolorystyki zabudowań nie stanowiącej agresywnej dominanty w krajobrazie,

7) przy wykonywaniu robót budowlanych dotyczących budynków rekreacji indywidualnej ustala się:

- a) preferowanie budynków o drewnianej konstrukcji,
- b) nie dopuszcza się realizacji garaży i budynków gospodarczych wolnostojących,
- c) realizację ogrodzeń o przęsłach uniesionych co najmniej 15 cm nad powierzchnię terenu.

1.3. Ustalenia zawarte w pkt. 1 ppkt. 1.1 i 1.2 odnoszą się odpowiednio do uzupełnienia zainwestowania w istniejących granicach zwartych jednostek osadniczych realizowanego na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obszarów nie wskazanych w studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego.

1.4. Do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku, do których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzania lub zmiany planu oraz zawiadomiono o terminie wyłożenia tych planów do publicznego wglądu, ale postępowanie nie zostało zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Ustalenia w zakresie realizacji infrastruktury technicznej

2.1. Ustala się następujące ogólne zasady w zakresie realizacji infrastruktury technicznej

- 1) działki budowlane oraz tereny, na których przewidywana jest budowa obiektów budowlanych powinny być wyposażone w urządzenia lub systemy odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków bytowych odpowiednio zabezpieczające środowisko gruntowo-wodne przed zanieczyszczeniem zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy.
- 2) należy dążyć do optymalizacji wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków. Osady ściekowe mogą być wykorzystywane w celach rolniczych według odrębnych przepisów.
- 3) liniowe elementy infrastruktury technicznej należy lokalizować w wyznaczonych „korytarzach” infrastrukturalnych.
- 4) istniejące linie i słupy energetyczne linii wysokiego i średniego napięcia zlokalizowane na obszarach otwartych należy wyposażać sukcesywnie, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych, w odpowiednie oznakowania zabezpieczające przed kolizjami i przelatującymi ptaki oraz zabezpieczenia przed wykorzystywaniem ich jako miejsca odpoczynku przez ptaki.
- 5) dla projektowanych, modernizowanych i przebudowywanych sieci elektroenergetycznych zaleca się stosowanie linii izolowanych, a docelowo kablowych linii podziemnych.
- 6) nowe linie przesyłowe przekraczające rzeki zaleca się, w miarę możliwości, realizować w systemie przecisków.
- 7) w ogrzewaniu budynków zaleca się stosować proekologiczne rozwiązania (przede wszystkim wykorzystanie niskoemisyjnych paliw, w szczególności drewna, gazu, oleju lekkiego), w tym niekonwencjonalne (w szczególności w oparciu o energię słoneczną).
- 8) nie dopuszcza się lokalizacji wiatraków i farm wiatrowych
- 9) zaleca się zmniejszenie energochłonności budynków służących realizacji celów publicznych poprzez wykonanie termomodernizacji tych obiektów.
- 10) zaleca się zachowanie istniejącej sieci dróg. Dopuszcza się inwestycje polegające na poprawie stanu technicznego istniejących dróg oraz warunków bezpieczeństwa ruchu.
- 11) umieszczanie reklam poza terenem zwartej zabudowy może następować zgodnie z obowiązującymi przepisami, po uzyskaniu opinii Dyrektora Parku w zakresie kolorystyki i rozmiarów planowanych reklam ustawianych jako odrębne budowle.
- 12) gromadzenie, odprowadzanie i unieszkodliwianie odpadów stałych zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz w sposób określony w planach gospodarki odpadami.
- 13) zaleca się objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów

komunalnych, rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów opakowaniowych, wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych.

- 14) w gospodarstwach domowych na terenach wiejskich zaleca się propagowanie indywidualnych sposobów kompostowania.
- 15) zgodnie z ustaleniami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami - docelową obsługę w zakresie unieszkodliwiania odpadów komunalnych pełnić będą regionalne zakłady gospodarki odpadami:
 - a) siedlecki (dla gmin powiatów: łosickiego, siedleckiego, sokołowskiego, węgrowskiego),
 - b) ciechanowski (dla gmin powiatu pułtuskiego),
 - c) miasto stołeczne Warszawa (dla gmin powiatu wołomińskiego),
 - d) ostrołęcki (dla gmin powiatu ostrowskiego),
- 16) na terenie Parku zaleca się stosowanie mobilnych stacji do zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych.
- 17) zaleca się wyznaczenie naturalnych szlaków migracji ssaków i płazów w przecięciu z drogami publicznymi w granicach Parku, w tym zwłaszcza z drogami krajowymi nr 50, nr 62, nr 63, w celu uwzględnienia tych miejsc do budowy przejść dla zwierząt podczas przebudowy lub remontu drogi.

2.2. Ustala się następująca szczegółowe warunki realizacji infrastruktury technicznej dla obszarów zainwestowanych:

- 1) ustala się wyposażenie budynków w urządzenia do gromadzenia odpadów oraz organizowanie odbioru odpadów.
- 2) zaleca się rozwój selektywnej zbiórki odpadów podlegających obowiązkowi odzysku i recyklingu.
- 3) nie dopuszcza się spalania odpadów podlegających obowiązkowi odzysku i recyklingu oraz odpadów niebezpiecznych poza instalacjami przeznaczanymi do tego celu.
- 4) ustala się likwidację nieszczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków.
- 5) zaleca się realizację zbiorczych systemów odprowadzania ścieków z obszarów zwartej zabudowy.
- 6) w razie braku warunków realizacji sieci kanalizacyjnej w obszarach zwartej zabudowy oraz w zabudowie rozproszonej dopuszcza się indywidualne systemy asenizacyjne (szczelne zbiorniki na ścieki) lub indywidualne oczyszczalnie przydomowe pod warunkiem udokumentowania odpowiednich warunkach gruntowo-wodnych i terenowych.

- 7) ustala się realizację inwestycji ograniczających zanieczyszczenia azotowe pochodzące z rolnictwa (głównie budowa płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę).

3. Szczegółowe zasady udostępniania Parku do zainwestowania

3.1. Ustala się następujące szczegółowe zasady dotyczące zainwestowania terenu

Poz.	Strefa	Ustalenia
1.	AIR 6 istniejący rezerwat „Moczydło”	Zarządzenie MOŚZNiL z dnia 9.10.1991 r. (MP nr 8, poz. 273)
2.	APR 1 powiększenie istniejącego rezerwatu „Moczydło”	Według ustaleń planu ochrony NPK
3.	AIU istniejące użytki ekologiczne we wsi Polkowo i we wsi Miednik	Rozporządzenie Nr 75 Wojewody Mazowieckiego z dnia 22.05.2000r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 55 z dnia 26.05.2000)
4.	AIU istniejący użytk ekologiczny we wsi Kałęczyn	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lutego 2002r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 64 z dnia 10.03.2002)
5.	APU 5 projektowany użytk ekologiczny w miejscowości Miednik	Według ustaleń planu ochrony NPK
6.	BCS IA	Według ustaleń planu ochrony NPK
7.	BCS IB	Według ustaleń planu ochrony NPK
8.	BCS IIA 1	Według ustaleń planu ochrony NPK
9.	BCS IIA 1 – układy przestrzenne w Lipkach Starych	Według ustaleń planu ochrony NPK
10.	BCS IIA7 – dom nr 13 w miejscowości Gajówka Wschodnia	Według ustaleń planu ochrony NPK
11.	BCK I 1	Według ustaleń planu ochrony NPK
12.	BCS II B strefa osadnictwa wiejskiego	Według ustaleń planu ochrony NPK
13.	BCS III	Według ustaleń planu ochrony NPK
14.	BCK II 1	Według ustaleń planu ochrony NPK
15.	BCK III	Według ustaleń planu ochrony NPK
16.	BCK IV 12 – zabudowa jednorodzinna intensywna w miejscowości Mrozowa Wola (gmina Stoczek)	Według ustaleń planu ochrony NPK
17.	BCK IV 13 – zabudowa jednorodzinna i budynki użyteczności publicznej przeznaczone na potrzeby usług z dopuszczeniem budynków rekreacji indywidualnej w miejscowości Kałęczyn (gmina Stoczek)	Według ustaleń planu ochrony NPK

4. Zakres i obszary realizacji działań ochronnych na terenie NPK

Przedmiot działań	Działania ochronne	Obszar objęty działaniami
zachowanie celu ochrony projektowanego rezerwatu przyrody	1. Zaleca się poprawę stosunków wodnych zgodnie z ustaleniami dla stref BCK II. 2. Ustala się przeciwdziałanie zmniejszaniu i fragmentacji terenów otwartych zgodnie z ustaleniami dla stref BCK III. 3. Uznaje się za konieczną przebudowę drzewostanów zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu.	APR 1 – Powiększenie rezerwatu „Moczydło”

	4. Nowy operat urządzania lasu uwzględni przeprowadzenie jedynie niezbędnych zabiegów hodowlanych; ograniczenie cięć trzebieżowych, zmniejszenie rozmiaru pozyskania drzewa, w zależności od warunków stosowanie rębni zupełnej pasowej i o wąskim pasie zrębu bądź rębni przerębowej, unikanie dużych powierzchni zrębowych. 5. W lasach prywatnych wycinkę drzew wykonuje się zgodnie z art. 14a ustawy z dnia 28 września 1991 r. a lasach (Dz. U, z 2005r. Nr 45, poz. 435, Nr 157, poz. 1315, Nr 167, poz. 1399, Nr 175, poz.1460 i 1462). 6. Zaleca się pozostawianie na powierzchni drzew dziuplastych oraz leżaniny. 7. Dopuszcza się prowadzenie prac zrębowych jedynie w okresie zimy. 8. Ochrona przed presją turystyczną po rozpoczęciu funkcjonowania zagospodarowania turystycznego w strefie BCK IV 5 polega na monitorowaniu natężenia tego ruchu w granicach projektowanego powiększenia rezerwatu, a w przypadku nadmiernej presji turystycznej wprowadzeniu ograniczeń w poruszaniu się po terenie – tablice informujące o czasowym (w szczególności okres lęgów ptactwa) lub przestrzennym (najcenniejsze obszary poddane największej penetracji) ograniczeniu wstępu.	
	1. Ograniczenie dostępu do linii brzegowej starorzeczy polega na utrzymaniu lub/i wprowadzaniu zakrzewień i szuwarów (szuwar pałkowy, szuwar trzcinowy) wokół zbiornika.	APU 5 – Użytek ekologiczny – oczko wodne koło miejscowości Miednik
Poprawa stosunków wodnych ekosystemów hydrogeniczných	1. Ustala się obowiązek: 1) wyłączenie z konserwacji brzegów cieków V i wyższych rzędów i dopuszczeniu do ich renaturyzacji, 2) odmulania wszystkich rowów melioracyjnych co 10 lat oraz prowadzeniu odmulania warstwą płytszą od 15-20 cm (optymalnie 5-10 cm). 2. Zadania określone w pkt. 1 nie dotyczą prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej.	BCK II 1-3
Zachowanie cennych wartości kultury	1. Wskazuje się na konieczność wykonania studiów ruralistycznych, z których wynikałyby szczegółowe wytyczne konserwatorskie.	BCS II A 1
Kształtowanie zróżnicowanej struktury wiekowej, gatunkowej i przestrzennej drzewostanów lasów niepaństwowych	1. Zaleca się wykonanie lub uaktualnienie uproszczonych planów urządzania lasów lub inwentaryzacji stanu lasu dla lasów rozdrobnionych uwzględniających przyrodnicze warunki gospodarki leśnej. 2. W lasach prywatnych wycinkę drzew wykonuje się zgodnie z art. 14a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.	Obszar całego Parku w szczególności strefa BCK I

5. Zakres udostępnienia obszaru Parku do celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych oraz amatorskiego połowu ryb

Cel udostępnienia	Obszar udostępnienia	Sposób korzystania
Naukowy	Cały obszar Parku	1. Badania prowadzone na terenach rezerwatów przyrody lub dotyczące gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody wymagają zgody właściwego organu ochrony przyrody.

		2. Badania na terenach Innych obszarów chronionych niż wymienione w pkt. 1 wymagają zgody sprawującego nadzór nad danym obiektem. 3. Badania na terenach lasów państwowych wymagają zgody właściwego nadleśniczego. 4. Badania prowadzone w obrębie obszarów i obiektów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie dóbr Kultury wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. 5. Zaleca się współdziałanie instytucji i osób prowadzących badania naukowe z Dyrektorem Parku w sprawach związanych z planowaniem i prowadzeniem badań naukowych.
Edukacyjny	Obszar Parku z wyjątkiem terenów objętych zakazem wstępu na podstawie przepisów szczególnych	1. Preferuje się prowadzenie edukacji i dydaktyki na terenie ścieżek edukacyjnych i w projektowanych ośrodkach edukacyjnych. 2. Dopuszcza się prowadzenie zajęć dydaktycznych na innych obszarach po uzgodnieniu z władającym obszarem.
Turystyczny, rekreacyjny oraz amatorski połow ryb	Obszar Parku z wyjątkiem terenów objętych zakazem wstępu na podstawie przepisów szczególnych	1. Ruch turystyczny po terenie Parku dozwolony jest całego roku. 2. Na terenie Parku mogą być rozwijane następujące rodzaje turystyki: 1) turystyka krajoznawcza, kwalifikowana (piesza, rowerowa, narciarska, konna), 2) turystyka poznawcza (turystyka przyrodnicza) oraz edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, 3) turystyka pobytowa związana z wypoczynkiem w budynkach rekreacji indywidualnej oraz w gospodarstwach agroturystycznych i na polach namiotowych. 3. Ustala się następujące warunki udostępnienia turystycznego i rekreacyjnego brzegów naturalnych i sztucznych cieków i zbiorników wodnych: 1) udostępnienie do masowego wypoczynku może miejsce tylko w obrębie zagospodarowanych w tym celu stref wskazanych w § 11, 2) udostępnienie odcinków rzek Narew i Bug w granicach Parku do plażowania i kąpeli, rekreacji wodnej oraz wędkowania, 3) udostępnienie pozostałych zbiorników wodnych o powierzchni przekraczającej 1 ha oraz dopływów Bugu i Narwi do wędkowania oraz kąpeli i plażowania pod warunkiem spełnienia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z 'dnia 16 października 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530). 4. użytkowanie wędkarskie z wykorzystaniem istniejących obiektów (w tym pomosty, utwardzone ścieżki) dopuszcza się na starorzeczach o powierzchni ponad 1 ha, przy ograniczeniu powstawania nowych ścieżek, pomostów i rozdeptywania brzegów zbiorników.

OBSZAR II i OBSZAR III – OTULINA NPK I POZOSTAŁY OBSZAR GMINY

1. Ustalenia ogólne dla obszaru II – otuliny NPK.

Ustala się następujące ogólne warunki realizacji zainwestowania w obszarze II - otulinie Parku:

- 1) w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w planach miejscowych, jako tereny produkcji rolnej preferuje się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi.
- 2) przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów; w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg.
- 3) preferuje się budynki w formie architektonicznej nawiązującej do budynków realizowanych w Parku.

2. Zasady zagospodarowania dla obszarów II i III

2.1 Zasady zagospodarowania terenów proponowanych do zabudowy

MW- tereny zabudowy wielorodzinnej

- 1) główna funkcja - zabudowa wielorodzinna,
- 2) uzupełniające funkcje: zabudowa usługowa nieuciążliwa, urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) budowa nowej zabudowy wielorodzinnej – budownictwo komunalne w miejscowości Stoczek lub inne formy zabudowy wielorodzinnej wg potrzeb Gminy,
- b) dopuszczenie usług nieuciążliwych wolnostojących i wbudowanych.

M1 - tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej

- 1) główne funkcje – zabudowa zagrodowa i jednorodzinna,
- 2) uzupełniające funkcje: zabudowa usługowa nieuciążliwa, zabudowa gospodarczo-garażowa oraz urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) istniejąca zabudowa może być rozbudowywana, przebudowywana i nadbudowywana,
- b) ustala się lokalizację nowej zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej,

- c) dopuszcza się zabudowę gospodarczą garażową, zabudowę związaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego t.j. w szczególności budynki inwentarskie, budowle rolnicze, obiekty uznane za dział specjalny itp.
- d) dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej wolnostojącej lub wbudowanej (głównie dla potrzeb obsługi ludności) o charakterze nieuciążliwym,
- e) zaleca się wprowadzanie zieleni urządzonej jako trwałego elementu towarzyszącego zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej,
- f) dopuszcza się, poza orientacyjnymi granicami określonymi na rysunku studium, na terenach rolnych IV, V i VI klasy bonitacyjnej lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług nieuciążliwych oraz zabudowy zagrodowej w tym również budowli rolniczych pod warunkiem dostępu do drogi publicznej lub istniejących dróg wewnętrznych lub dojazdowych,
- g) dopuszcza się lokalizację wydzielonego terenu parkingu pod warunkiem ochrony interesów osób trzecich oraz zgodność z przepisami odrębnymi.

M2 - tereny zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej i letniskowej

- 1) główne funkcje - zabudowa zagrodowa, jednorodzinna i letniskowa,
- 2) uzupełniające funkcje: usługi nieuciążliwe oraz urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) dla zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej - jak dla M1,
- b) dla zabudowy letniskowej:
 - architektura domów letniskowych powinna być dostosowana do architektury regionalnej i otaczającego krajobrazu,
 - ogrodzenie działek letniskowych powinno być ażurowe; zakazuje się budowy ogrodzenia pełnego, betonowego,
 - dopuszcza się wydzielenie indywidualnych dróg wewnętrznych, dojazdowych i wydzielonych miejsc parkingowych,
 - ustala się wybudowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, jeżeli nie ma możliwości odprowadzania nieczystości ciekłych do kanalizacji sanitarnej.

M3 - tereny zabudowy jednorodzinnej i letniskowej

- 1) główna funkcja - zabudowa jednorodzinna i letniskowa,
- 2) uzupełniające funkcje: zabudowa usługowa nieuciążliwa, urządzenia infrastruktury

technicznej oraz zieleni urządzona.

Zasady zagospodarowania

- a) dla zabudowy jednorodzinnej – jak dla M1,
- b) dla zabudowy letniskowej – jak dla M2, pkt. b

MU – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej

- 1) główna funkcja - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, zabudowa usługowa nieuciążliwa,
- 2) uzupełniające funkcje: zieleni urządzona, urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej – jak dla terenów M1,
- b) dla zabudowy usługowej nieuciążliwej:
 - istniejąca zabudowa może być rozbudowywana i nadbudowywana,
 - nowa zabudowa usługowa może być realizowana jako wolnostojąca lub w pomieszczeniach budynków mieszkalnych.

ZR - tereny zabudowy letniskowej

Zasady zagospodarowania

Dla indywidualnej zabudowy letniskowej proponuje się następujące zasady zagospodarowania:

- w zespole domków letniskowych oprócz indywidualnych działek należy przewidzieć tereny wspólnego użytkowania: drogi, dojazdy, tereny sportowe i inne,
- uzbrojenie terenu poprzez budowę przewodów wodociągowych, elektroenergetycznych i kanalizacyjnych itp. dopuszcza się budowę szczelnych zbiorników bezodpływowych lub lokalnych oczyszczalni ścieków, jeżeli nie ma możliwości odprowadzania nieczystości płynnych do sieci kanalizacji sanitarnej,
- pozostawienie pasów przeciwpożarowych dla zabudowy letniskowej proponowanej przy terenach leśnych o szerokości wynikających z przepisów odrębnych,
- zorganizowanie systemu gromadzenia odpadów stałych i ich systematycznego wywożenia na wysypisko odpadów komunalnych,
- preferuje się wykorzystanie do celów letniskowych istniejących i opuszczonych budynków zagrodowych,
- zakazuje się budowy ogrodzeń pełnych betonowych,
- zakazuje się budowy obiektów o charakterze prowizorycznym, szepczącym krajobraz,
- projekty budowlane powinny uwzględnić regionalne zindywidualizowanie form

architektonicznych oraz dostosowanie skali i charakteru nowowznoszonych obiektów do harmonii z krajobrazem naturalnym.

UKs - tereny usług sakralnych

Zasady zagospodarowania

- a) kościół parafialny pw. Św. Stanisława w Stoczku - wg zasad określonych w rozdz. VI,
- b) pozostałe obiekty mogą być remontowane zgodnie z warunkami wynikającymi z przepisów odrębnych.

UO - tereny usług oświaty

- 1) główna funkcja – usługi oświaty,
- 2) uzupełniające funkcje: zieleni urządzona, usługi sportu.

Zasady zagospodarowania

- a) istniejące obiekty mogą być rozbudowywane, nadbudowywane i przebudowywane,
- b) ustala się możliwość lokalizacji nowych obiektów towarzyszących np. obiektów socjalnych, administracyjnych.

UZ, UA, UK - tereny usług zdrowia, administracji i kultury

- 1) główna funkcja - tereny obsługi ludności w zakresie zdrowia i opieki społecznej, kultury i administracji,
- 2) uzupełniające funkcje: zieleni urządzona, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) adaptacja z możliwością rozbudowy i budowy nowych obiektów,
- b) dopuszcza się budowę parkingów,
- c) zalecenie wprowadzenia zieleni urządzonej.

UI – tereny zabudowy usługowej – strażnice OSP

Zasady zagospodarowania

- a) istniejące budynki OSP mogą być rozbudowywane i nadbudowywane,
- b) dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania budynków OSP na zabudowę usługową nieuciążliwą,
- c) dopuszcza się budowę parkingów,
- d) ustala się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej, w tym w szczególności obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej.

U - tereny zabudowy usługowej

- 1) główne funkcje - zabudowa usługowa uciążliwa i nieuciążliwa,
- 2) uzupełniające funkcje: zieleń izolacyjna, zabudowa mieszkaniowa, urządzenia infrastruktury technicznej w tym w szczególności obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej.

Zasady zagospodarowania

- a) ograniczenie ewentualnej uciążliwości do granic własnego terenu,
- b) wprowadzenie zieleni izolacyjnej przy obiektach uciążliwych,
- c) zabudowa usługowa skalą i gabarytami powinna być dostosowana do istniejącej zabudowy oraz do otaczającego krajobrazu; zasady zagospodarowania
- d) zasady zagospodarowania terenu zabudowy usługowej w miejscowości Mrozowa Wola położonego w obszarze I - według obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uchwalonego uchwałą Nr XXVI/194/2001 Rady Gminy w Stoczku z dnia 24 lutego 2001r.(Dz.Urz.Woj.Mazowieckiego nr 45 poz. 432 z dnia 19 marca 2001r.)

KSU - tereny stacji paliw i zabudowy usługowej

Zasady zagospodarowania

- a) parametry stacji paliw - wg indywidualnych rozwiązań,
- b) zabudowa usługowa
 - wprowadzenie zieleni izolacyjnej.

KP – teren parkingu

- 1) główna funkcja – parking publiczny.

Zasady zagospodarowania:

- a) dopuszcza się wprowadzenie ozdobnego oświetlenia i obiektów małej architektury,
- b) zaleca się wprowadzenie pasa zieleni urządzonej,
- c) dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej, w tym w szczególności obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej.

PU - tereny zabudowy produkcyjno-usługowej

- 1) główna funkcja - zabudowa produkcyjna, przemysłowa i usługowa uciążliwa i nieuciążliwa,
- 2) uzupełniająca funkcja – urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) istniejąca zabudowa może być rozbudowywana, przebudowywana i nadbudowywana,
- b) wokół obiektów uciążliwych należy wprowadzić zieleni izolacyjną
- c) zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
- d) dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej.

W - tereny wielofunkcyjne

- 1) funkcja terenu – zabudowa produkcyjna i usługowa uciążliwa i nieuciążliwa, zabudowa magazynowa i gospodarcza, urządzenia infrastruktury technicznej, parkingi, zieleni izolacyjna.

Zasady zagospodarowania

- a) zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
- b) dopuszcza się wydzielenia dróg wewnętrznych,
- c) dopuszcza się lokalizację obiektów obsługi rolnictwa.

ZCc- tereny cmentarzy czynnych

Zasady zagospodarowania

- a) adaptuje się istniejące tereny cmentarzy czynnych,
- b) dopuszcza się obiekty kubaturowe towarzyszące funkcji podstawowej, ustala się zachowanie istniejącej zieleni z dopuszczeniem jej przebudowy,
- c) ustala się pas izolujący wokół cmentarzy czynnych od innych terenów:
 - szerokości 50 m od granicy cmentarza, w którym zakazuje się realizacji zabudowy mieszkaniowej oraz produkcji i przechowywania żywności,
 - szerokości 150 m, w którym budowa budynków może być dopuszczona pod warunkiem przyłączenia do sieci wodociągowej,
 - zakazuje się lokalizowania ujęć wody do celów komunalnych.

ZCz – teren cmentarza zamkniętego

Zasady zagospodarowania – wg ustaleń określonych w rozdziale VI pkt 2.

ZP – tereny zieleni urządzonej

Zasady zagospodarowania

- a) ustala się wprowadzenie zieleni urządzonej niskiej (klomby, trawniki, krzewy) stanowiącej lokalną przestrzeń publiczną,
- b) dopuszcza się stosowanie alejek oraz obiektów małej architektury,
- c) dopuszcza się wydzielenie miejsc parkingowych w pasach drogowych.

RP – tereny produkcji rolnej specjalistycznej

- 1) główna funkcja – zabudowa produkcyjna - produkcja rolna uznana za dział specjalny wg przepisów odrębnych ,
- 2) uzupełniająca funkcje: zabudowa związana z obsługą produkcji rolnej, zabudowa mieszkaniowa dla właściciela, urządzenia infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) adaptacja istniejącego sposobu zagospodarowania z możliwością rozbudowy i nadbudowy,
- b) dopuszczenie lokalizacji nowej zabudowy ; nowa zabudowa w miejscowości Stare Lipki nie może być zaliczana do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- c) dopuszczenie budowli rolniczych.

WSU – tereny projektowanych zbiorników wodnych z częścią rekreacyjno-wypoczynkową w miejscowości Drgicz oraz Stoczek i Stare Lipki

- 1) główna funkcja – zbiornik wodny przeznaczony do retencji oraz wypoczynku i rekreacji.
- 2) Uzupełniająca funkcja – usługi nieuciążliwe, głównie związane z obsługą turystów

Zasady zagospodarowania

- a) określenie linii brzegów projektowanych zbiorników wodnych oraz pasa ternu przeznaczonego pod lokalizację usług turystycznych zostanie określona na etapie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnej,
- b) dla terenu WSU położonego w miejscowości Stoczek i Stare Lipki znajdującego się w granicach obszaru I tj. Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego obowiązuje zakaz budowy obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegu rzeki Ugoszcz i linii brzegu projektowanego zbiornika wodnego, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
- c) lokalizacja zbiornika nie może ograniczyć dotychczasowego lub projektowanego

- sposobu zagospodarowania działek sąsiednich,
- d) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń związanych z rekreacją i wypoczynkiem takich jak pola namiotowe ścieżki spacerowe i rowerowe miejsca do grillowania oraz usługi nieuciążliwe związane z obsługą turystów,
 - e) dopuszcza się lokalizację dróg dojazdowych ,dojść pieszch oraz urządzeń infrastruktury technicznej niezbędnej do obsługi turystów,

Tereny powierzchniowej eksploatacji złóż surowców naturalnych

Wyznacza się tereny powierzchniowej eksploatacji złóż surowców naturalnych w miejscowościach Stare Lipki i Nowe Lipki

Zasady zagospodarowania

- a) eksploatacja surowców naturalnych z zastosowaniem środków w maksymalnym stopniu ograniczających szkody w środowisku przyrodniczym,
- b) dla terenów eksploatacji surowców naturalnych obowiązuje zachowanie filarów ochronnych określonych w przepisach odrębnych; w szczególności dotyczy to zachowania odległości od dróg publicznych, wewnętrznych i dojazdowych, nieruchomości sąsiednich oraz lasów,
- c) ze względu na położenie terenów eksploatacji surowców naturalnych w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego wydobywanie surowców jest możliwe na powierzchni do 2,0 ha oraz bez użycia materiałów wybuchowych,
- d) po zakończonej eksploatacji należy zrekultywować teren poprzez zalesienie lub utworzenie zbiornika wodnego,
- e) dla terenów eksploatacji surowców naturalnych wymagających wyrażenia zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne wymagane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

2.2.Przestrzenie publiczne

Przestrzenie publiczne to układ ulic, przy których zlokalizowane są główne obiekty użyteczności publicznej gminy, parking i tereny zieleni urządzonej zlokalizowane w miejscowości Stoczek, dla których ustala się:

- uzupełnienie programu usługowego,
- dopuszczenie usług w parterach budynków mieszkalnych,
- budowę lub remont chodników,

- ochronę i rozbudowę przyulicznych nasadzeń szpalerów drzew,
- intensyfikacja zainwestowania poprzez nadbudowy i zabudowę „plombową”.

2.3.Standardy zabudowy i zagospodarowania terenów

Dla terenów zabudowy o różnych funkcjach zostały ustalone standardy zabudowy i zagospodarowania.

OBSZAR I wg ustaleń Planu ochrony NPK.

OBSZAR II i OBSZAR III

Standardy określone poniżej nie obowiązują dla urządzeń infrastruktury technicznej, w tym również dla budowli telekomunikacyjnych.

1) Zabudowa jednorodzinna

- powierzchnia nowych działek budowlanych – min. 600 m²,
- wysokość - max. 3 kondygnacje nadziemne do 12,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- intensywności wykorzystania terenu - max. 50 % powierzchni terenu może być zabudowana,
- zabudowa gospodarcza i garażowa towarzyszące zabudowie jednorodzinnej może być jednokondygnacyjna,
- powierzchnia czynna biologicznie - min. 30 % powierzchni terenu.

2) Zabudowa zagrodowa

- powierzchnia nowych działek – min. 1000 m²,
- wysokość - max trzy kondygnacje nadziemne - do 12,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu
- intensywność wykorzystania terenu - max. 35 % powierzchni terenu,
- powierzchnia biologicznie czynna – min. 45 % powierzchni terenu,
- budynki gospodarcze i inwentarskie parterowe,
- budowle rolnicze – według indywidualnych potrzeb.

3) Zabudowa usługowa (za wyjątkiem zabudowy oznaczonej na rys. studium symbolem UKs)

- wysokość - max. 3 kondygnacje nadziemne,
- intensywność wykorzystania terenu - max. 60 % powierzchni działki może być zabudowana,
- powierzchnia czynna biologicznie - min. 20% powierzchni terenu.

4) Zabudowa letniskowa

- powierzchnia nowych działek– min. 1000 m²,

- wysokość - max. 2 kondygnacje nadziemne, w tym jedna może być w formie poddasza użytkowego – do 10,0m od poziomu terenu do kalenicy dachu
- intensywność wykorzystania terenu - max. 30% powierzchni terenu może być zabudowana,
- powierzchnia czynna biologicznie - min. 50% powierzchni terenu.

5) Zabudowa produkcyjna i produkcyjno-usługowa

- wysokość do max. 15,0 m,
- intensywność wykorzystania terenu - max. 70% powierzchni terenu może być zabudowana,
- powierzchnia czynna biologicznie - min. 15% powierzchni terenu.

2.4. Tereny wyłączone z zabudowy

Ustala się wyłączenie z zabudowy obszarów korytarzy ekologicznych obejmujących doliny rzek i cieków wodnych oznaczone granicą na rysunku studium.

Zasady zagospodarowania

- a) zachowanie trwałych użytków zielonych i upraw rolnych z ciekami, zbiornikami wodnymi i zadrzewieniami z zakazem zabudowy,
- b) dopuszczenie lokalizacji dróg i urządzeń infrastruktury technicznej.

V. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Stoczek powołano dotychczas cztery formy prawnej ochrony przyrody:

- park krajobrazowy z otuliną,
- rezerwat przyrody,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

1.1. Nadbużański Park Krajobrazowy

Na terenie gminy Stoczek Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z otuliną obejmuje powierzchnię około 12.050 ha co stanowi około 80 % powierzchni gminy. Zarówno dla Parku jak i otuliny obowiązują zakazy i nakazy określone w Rozporządzeniu nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757) oraz w Rozporządzeniu nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające

rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698).

W planie ochrony ustala się między innymi następujące szczególne cele ochrony Parku:

- 1) Cele ochrony wartości przyrodniczych:
 - a) zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jego doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny,
 - b) zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych oraz bogactwa ich szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych,
 - c) zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych,
 - d) zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów,
 - e) stabilizowania i wzbogacanie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, gatunków i genotypów,
 - f) przywracanie wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka,
 - g) poprawa efektywności metod ochrony przyrody przez doskonalenie stosowanych metod i wprowadzanie nowych,
 - h) sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym,
 - i) optymalizacja zasad korzystania z zasobów przyrody w warunkach gospodarczego użytkowania terenu.
- 2) Cele ochrony wartości historycznych i kulturowych:
 - a) zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
 - b) zachowanie tradycyjnej funkcji wsi oraz rozwój rękodzielnictwa ludowego,
 - c) ochrona elementów dziedzictwa kulturowego.
- 3) Cele ochrony walorów krajobrazowych:
 - a) zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego,
 - b) zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydhami.

1.2. Rezerwat przyrody

Na terenie gminy Stoczek wydzielono jeden rezerwat przyrody faunistyczny „Moczydło”, utworzony na podstawie Zarządzenia MOŚZNiL z dnia 9.10.1991 (MP nr 8,

poz. 273) w celu ochrony śródlęsnego jeziora zasiedlanego przez szereg gatunków ptaków wodnych oraz płazów. Rezerwat „Moczydło” jest rezerwatem częściowym. Dopuszczalne są w nim pewne zabiegi i nie jest całkowicie zamknięty dla człowieka. Rezerwat znajduje się w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i ma symbol AIR6.

1.3. Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem nr 75 Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 maja 2000 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 55 z dnia 26 maja 2000 r.) utworzono 2 użytki ekologiczne:

- Polkowo – 3,55 ha – oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU.
- Miednik – 16,05 ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU.

Rozporządzeniem nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 64, z dnia 10 marca 2002 r.) utworzono 6 użytków:

- Kałużyn (część) – 2,54ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU
- Kałużyn – 2,55ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU.
- Kałużyn – 0,47ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU
- Kałużyn – 1,82ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU
- Kazimierzów – 2, 18ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU
- Kazimierzów – 1, 34ha - oznaczony w planie ochrony NPK symbolem AIU.

1.4. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Stoczek utworzono dotychczas 38 pomników przyrody.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Liczba	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Nr ewidencyjny
1.	Miednik	Lipa drobnolistna	Drzewo	637	23	167
2.	Stoczek	Grzyb podziemny		0,13 ha		312
3.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	412	24	389
4.	Gruszczyno	Dąb szypułkowy	Drzewo	315	25	391
5.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	519	24	528
6.	Huta Gruszczyno	Sosna czarna – 3	Grupa 5	195, 235, 175	14, 15, 15	565
		Lipa drobnolistna - 1		265	15	
		Robinia akacyjowa - 1		170	14	
7.	Brzózka	Sosna pospolita	Drzewo	232	28	653
8.	Gajówka Zachodnia	Jałowiec pospolity	Grupa 30	9 – 34	7	654
9.	Gajówka Zachodnia	Dąb szypułkowy	Drzewo	360	20	655
10.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	338	18	656
11.	Gruszczyno	Lipa drobnolistna	Drzewo	530	18	657
12.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	409	28	658
13.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	341	27	659

14.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	320	26	660
15.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	325	21	661
16.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	220	19	662
17.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	215	6,5	663
18.	Gajówka Wschodnia	Sosna wejmutka	Drzewo	180	23	705
19.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	371	27	706
20.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	380	27	707
21.	Miednik	Klon pospolity – 2	Grupa - 3	317, 260	25 - 28	708
		Lipa drobnolistna - 1		377		
22.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	355	26	709
23.	Miednik	Dąb szypułkowy	Drzewo	364	25	710
24.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	545	24	711
25.	Stare Lipki	Jałowiec pospolity	Grupa – 10	19 – 51	6 – 7	713
26.	Stare Lipki	Jałowiec pospolity	Grupa – 10	20 – 50	7	712
27.	Gajówka Zachodnia	Dąb szypułkowy	Drzewo	324	20	714
28.	Kazimierzów	Grab pospolity	Grupa - 2	188,175	16,5	727
29.	Kazimierzów	Dąb szypułkowy	Drzewo	322	28	728
30.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	353	19,5	729
31.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Grupa - 2	238,177	16, 17	730
32.	Stoczek	Dąb szypułkowy	Drzewo	357	18	731
33.	Stoczek	Dąb szypułkowy	Drzewo	301	20	732
34.	Stoczek	Wiąz szypułkowy	Drzewo	278	20	733
35.	Stoczek	Wiąz szypułkowy	Grupa - 2	276,261	25	734
36.	Stare Lipki	Sosna pospolita	Drzewo	282	16	748
37.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	270	26	749
38.	Stare Lipki	Dąb szypułkowy	Drzewo	298	26	755

Dla pomników przyrody ustala się strefę o promieniu 15 m, w granicach której obowiązuje zakaz budowy obiektów, zakaz działalności powodujących uszkodzenia mechaniczne pomnika, zakaz prac trwale zniekształcających rzeźbę terenu i stosunki wodne, zakaz zanieczyszczania gleby oraz składowanie odpadów.

2. Obszary i obiekty prognozowane do objęcia ochroną prawną

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną to:

2.1 Na terenie NPK:

- 1) powiększenie rezerwatu „Moczydło” oznaczonego symbolem APR1,
- 2) projektowany użytek ekologiczny bagienko „Majdan” oznaczony symbolem APU 5.

2.2 Poza terenem NPK:

- 1) projektowany użytek ekologiczny bagienko „Kolonia Zgrzebichy” położone we wsi Zgrzebichy.

Pojektowane powiększenie Rezerwatu „Moczydło” i projektowane użytki ekologiczne

stanowią istotny element dla turystyki krajoznawczej i ekoturystyki.

Dla użytków ekologicznych położonych poza granicami NPK obowiązują:

1. zakaz lokalizacji obiektów budowlanych,
2. utrzymanie obecnego sposobu użytkowania terenu,
3. utrzymanie istniejących stosunków wodnych,
4. zakaz zanieczyszczania i zaśmiecania terenu.

3.Ochrona dolin rzecznych

3.1Ochrona dolin rzecznych położonych w granicach NPK

Zasady zagospodarowania doliny rzeki Ugoszcz i jej bezimiennych dopływów są określone w Planie Ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Głównie jest to strefa BCSIA.

3.2Ochrona dolin rzecznych w otulinie NPK i na pozostałej części gminy

Obejmuje się ochroną przed zainwestowaniem obniżenia charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczymi, natomiast niekorzystnymi dla lokalizacji osadnictwa warunkami fizjograficznymi (gruntowo - wodnymi, klimatyczno - zdrowotnymi). W tym celu wyznacza się tereny ochrony ekologicznej oznaczone graficznie na rysunku studium, proponowane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

Dla terenów ochrony ekologicznej położonych poza granicami NPK ustala się:

- pozostawienie obszarów dolin rzecznych jako terenu otwartego, tj. wyłączonego z zabudowy i nie tworzenie przegród utrudniających grawitacyjny spływ powietrza,
- nie przekształcanie trwałych użytków zielonych na grunty orne,
- wprowadzenie zakazu odwadniania dolin,
- ograniczenie na całym obszarze stosowania chemicznych środków ochrony roślin, a w szczególności środków toksycznych dla ludzi o długim okresie karencji,
- pozostawienie w stanie pierwotnym nadrzecznych zadrzewień i zarośli, w bezpośrednim sąsiedztwie cieków zaniechanie koszenia roślinności szuwarowej, krzewiastej i siewek drzew pochodzących z samosiewu,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i sieci infrastruktury technicznej, jeżeli nie ma możliwości innego ich przebiegu.

4.Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Cały obszar gminy Stoczek jest położony w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 i 215A znajdującego się w utworach trzeciorzędowych – Subniecka Warszawska. Główny Zbiornik Wód Podziemnych jest obszarem wymagającym szczególnej ochrony poprzez:

- wyposażenie obszarów zwartej zabudowy w systemy wodno-kanalizacyjne z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni,
- wyposażenie rozproszonej zabudowy nieobjętej siecią kanalizacyjną w szczelne zbiorniki osadowe, z których ścieki wywożone będą do oczyszczalni lub instalowanie oczyszczalni przydomowych,
- nie odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych lub gruntu,
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania chemicznych środków ochrony roślin na obszarach dolin i obniżeń terenu,
- składowanie odpadów stałych wyłącznie na urządzonych terenach gromadzenia odpadów oraz ich utylizację na składowisku,
- zachowanie wzmożonego nadzoru sanitarnego wokół studni.

5.Ochrona gruntów leśnych

5.1.Ochrona gruntów leśnych położonych w granicach NPK – wg planu ochrony NPK.

5.2.Ochrona gruntów leśnych położonych poza granicami NPK

Lasy i grunty leśne podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele nieleśne na mocy przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.).

Zgodnie z przepisami art. 7 cytowanej ustawy przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego po uprzednim uzyskaniu zgody Ministra Środowiska dla lasów Skarbu Państwa lub Marszałka Województwa dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

6.Ochrona gruntów rolnych

6.1.Ochrona gruntów rolnych położonych w granicach NPK – wg planu ochrony Parku

6.2.Ochrona gruntów rolnych położonych poza granicami NPK

Ochrona gruntów rolnych wysokiej jakości polegać będzie na ograniczaniu ich przeznaczania na cele nierolnicze. Szczególnej ochronie podlegają gleby mineralne klas bonitacyjnych od I do III oraz gleby organiczne - zgodnie z cytowaną w punkcie 5. ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Na terenie gminy Stoczek gleby klas I – III nie występują. Gleby organiczne występują głównie w dolinie rzeki Ugoszcz, rzeki Lubieszy i w lokalnych dolinach i obniżeniach terenu.

Zgodnie z przepisami art. 7 cytowanej ustawy przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego po uprzednim uzyskaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dla gruntów rolnych klas od I do III lub Marszałka Województwa dla pozostałych gruntów podlegających ochronie.

7.Ochrona złóż surowców naturalnych

Złoża kopalin podlegają ochronie przepisami art. 125 i 126 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Położenie udokumentowanego złoża piasków kwarcowych „Paplin – Borzychy” w granicach otuliny NPK oraz w terenach leśnych uniemożliwia jego eksploatację na cele przemysłowe.

Ochrona złóż kopalin pospolitych polegać będzie na:

- prowadzeniu eksploatacji złóż w sposób gospodarczo uzasadniony oraz przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i maksymalnej ochronie walorów krajobrazowych,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami złóż,
- rekultywacji terenów wyrobisk poeksploatacyjnych.

8.Kierunki rozwoju obiektów wodnych służących rekreacji i retencji

W tym zakresie proponuje się:

- 1) budowę zbiornika wodnego „Ugoszcz” na rzece Ugoszcz o powierzchni około 30,0ha,
- 2) budowę zbiornika wodnego we wsi Drgicz I Zgrzebichy,

Zasady zagospodarowania zbiorników zostały określone w rozdziale IV pkt 2.2.

9.Polityka przestrzenna gminy w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

W polityce przestrzennej gminy, ochrona środowiska przyrodniczego jest jej głównym celem zwłaszcza, że rozwój gospodarczy gminy to rozwój rolnictwa, rekreacji i mieszkalnictwa. Dlatego też szczególnie istotne jest zachowanie i ochrona wysokich jej walorów. Na obszarach prawnie chronionych - Nadbużański Park Krajobrazowy z otuliną obowiązują zasady zagospodarowania określone w Planie Ochrony (rozporządzenie Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 08.08.2006 r. – Dziennik Urzędowy Woj. Mazowieckiego Nr 172, poz. 6757 oraz rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31.01.2007 r. – Dziennik Urzędowy Woj. Mazowieckiego Nr 35, poz. 698).

W celu utrzymania dobrego stanu obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, prawnie chronionych lub wymagających ochrony przed zmianą użytkowania (ekosystemy leśne, ekosystemy wodne, dolinne ciągi ekologiczne, gleby organiczne) należy stosować wymogi określone w obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych:

- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach,

- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Czynnikiem warunkującym rozwój gospodarczy gminy jest nowoczesne i kompleksowe gospodarowanie wodą. Pierwszoplanowym zadaniem w tym zakresie jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych. Realizacja tego zadania wymaga spełnienia następujących warunków:

- gospodarka wodna musi być ściśle powiązana z gospodarką ściekową,
- wyposażenie w systemy wodno - kanalizacyjne obiektów w zabudowie zwartej wsi pozbawionych infrastruktury sanitarnej,
- niedopuszczanie do wprowadzania surowych ścieków komunalnych bezpośrednio do wód i gruntu,
- składowanie odpadów wyłącznie na profesjonalnych składowiskach wyposażonych w urządzenia chroniące środowisko,
- w przypadku planowanych przedsięwzięć na obszarach prawnie chronionych, które mogą znacząco oddziaływać na te tereny, należy obowiązkowo przeprowadzić postępowanie zakończone decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody w kompetencji gminy leży zadanie tworzenia użytków ekologicznych. W związku z tym należy podjąć działania dla proponowanych obiektów „Majdan” i „Kolonja Zgrzebichy”.

VI.OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. Obszary objęte ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Obiekty wraz z otoczeniem wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków na terenie gminy Stoczek:

- 1) Kościół par. pw. św. Stanisława BM w Stoczku, mur., 1895 – 1897 r., nr rej. zab. 350 z dn. 31.11.1983 r.,
- 2) Dom nr 13 w Gajówce Wschodniej, drewn., 1865 r., nr rej. zab. 393 z dn. 23.07.1987 r.,
- 3) Pomnik Wolności upamiętniający odzyskanie niepodległości Polski w Hucie Gruszczyño, kamień, 1928 r., nr rej. zab. 669/10, z dn. 12.07.2010 r.

Wszelkie prace inwestycyjne podejmowane przy wymienionych obiektach należy prowadzić w oparciu o przepisy szczególne.

2. Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Na obszarze gminy Stoczek 176 obiektów posiadających wartości kulturowe, zostało wpisanych do ewidencji zabytków, w tym:

- 2 układy przestrzenne miejscowości Stoczek i Stare Lipki,
- 1 kościół parafialny,
- 1 cmentarz parafialny rzymskokatolicki,
- 1 cmentarz żydowski,
- 81 budynków mieszkalnych tradycyjnego budownictwa regionalnego,
- 6 budynków gospodarczych,
- 1 kuźnia,
- 21 kapliczek i krzyży przydrożnych,
- 5 pomników,
- 57 stanowisk archeologicznych.

Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków znajduje się w części tekstowej pt. "Uwarunkowania".

Wszelkie prace inwestycyjne podejmowane przy wymienionych obiektach wymagają opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

3. Obiekty i obszary proponowane do wpisu do rejestru zabytków

Postuluje się wpisanie do rejestru zabytków następujących obiektów:

- 1) Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Stoczku, założony w 1 poł. XIX w.
- 2) Cmentarz żydowski w Stoczku, założony w 2 poł. XIX w.

4. Strefy ochrony konserwatorskiej oraz warunki w poszczególnych strefach

Na obszarze gminy Stoczek, proponuje się wyznaczyć następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

STREFA "A" - pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, obejmuje:

- 1) Kościół parafialny pw. Św. Stanisława BM, łącznie z placem przykościelnym w Stoczku.
- 2) Dom nr 13 w granicach działki siedliskowej w Gajówce Wschodniej.
- 3) Pomnik Wolności w Hucie Gruszczyño.

Wszelkie działania inwestycyjne w strefie „A” należy prowadzić w oparciu o przepisy szczególne.

STREFA "B" - ochrony zachowanych elementów zabytkowych, obejmuje:

- 1) Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Stoczku.
- 2) Cmentarz żydowski w Stoczku.
- 3) Fragment rozplanowania miejscowości Stoczek.
- 4) Rozplanowanie miejscowości Stare Lipki.

- 5) Teren przy pomniku ku czci poległych żołnierzy AK w 1944 roku w Miedniku.
- 6) Teren przy pomniku-krzyżu w miejscu pochówku poległych żołnierzy polskich we wrześniu 1939 roku w Żulinie.

Strefa ta powinna podlegać postulowanym rygorom:

- wymaga się zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów osi widokowych i kompozycyjnych,
- zakazuje się wytyczania nowych publicznych ciągów komunikacyjnych.

STREFA "K" - ochrony krajobrazu, obejmuje:

- 1) Teren przy kościele parafialnym w Stoczku.
- 2) Teren przy cmentarzu parafialnym w Stoczku.

W strefie tej postuluje się:

- zachowanie istniejącego wartościowego drzewostanu,
- utrzymanie istniejącego użytkowania,
- nie wprowadzanie zwartych nasadzeń wysoką roślinnością,
- nie lokalizowanie obiektów kubaturowych.

STREFA „OW” – ochrony stanowisk archeologicznych, obejmuje:

- wszystkie stanowiska archeologiczne na terenie gminy znajdujące się w gminnej oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków, oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W strefie tej proponuje się wprowadzić następujące rygory:

- 1) działalność inwestycyjna związana z prowadzeniem prac ziemnych schodzących poniżej 0,30 m od współczesnej powierzchni użytkowej jest dopuszczalna pod warunkiem przeprowadzenia badań archeologicznych polegających na sporządzeniu dokumentacji konserwatorskiej obiektów i nawarstwień kulturowych w granicach stanowiska i jego strefy ochrony. Wojewódzki konserwator zabytków w uzasadnionych przypadkach może odstąpić od warunku prowadzenia badań. Warunkiem tym, oprócz inwestycji liniowych i kubaturowych objęte są także:
 - a) poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin
 - b) prace modernizacyjne i przebudowa dróg publicznych
 - c) niwelacje terenu
 - d) budowa urządzeń wodnych i regulacji wód
 - e) usuwanie karpin.
- 2) Zakres i warunki przeprowadzenia prac archeologicznych i dokumentacyjnych oraz finansowania prac określa wojewódzki konserwator zabytków zgodnie z przepisami

szczególnymi.

VII. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

Kierunki rozwoju komunikacji w obszarze NPK muszą uwzględniać ustalenia planu ochrony określone w rozdziale IV.

Generalnym celem polityki transportowej gminy jest takie usprawnienie i rozwój systemu transportowego, aby stworzyć warunki do sprawnego i bezpiecznego przemieszczania osób i towarów przy ograniczeniu szkodliwego wpływu na środowisko i życie mieszkańców gminy.

Zrealizowanie tego celu będzie uzależnione od:

- zapewnienia drogowych powiązań zewnętrznych z układem dróg krajowych, wojewódzkich, najbliższymi miastami (Łochowem, Węgrowem, Sokołowem Podlaskim), sąsiednimi gminami, a przede wszystkim z ośrodkiem wojewódzkim w Warszawie,
- zapewnienie obsługi komunikacyjnej zagospodarowania przestrzennego w układzie przestrzennym gminy drogami o odpowiednim standardzie (nawierzchnia twarda ulepszona o odpowiednich parametrach technicznych),
- rozwoju sieci zewnętrznych powiązań komunikacją zbiorową,
- poprawy sytuacji w dziedzinie obsługi technicznej pojazdów poprzez budowę stacji paliw, myjni oraz obiektów kompleksowo obsługujących pojazdy mechaniczne.

Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z diagnozy stanu istniejącego, powiązania i uwarunkowania zewnętrzne stanowiły podstawę do określenia kierunków rozwoju układu drogowego.

1. Układ drogowy

1.1. Podstawowy układ drogowy gminy Stoczek tworzyć będą:

- droga krajowa nr 50 Mińsk Mazowiecki – Łochów – Brok – Ostrów Mazowiecka,
- drogi powiatowe (tab. 1 i rys. studium),
- drogi gminne (tab. 2 i rys. studium).

1.2. Układ uzupełniający będą tworzyć drogi wewnętrzne (nieoznaczone na rys. studium).

1.3. Połączenia zewnętrzne z drogami krajowymi i wojewódzkimi prowadzone będą za pośrednictwem:

- drogi krajowej nr 50 (Mińsk Mazowiecki – Łochów – Brok – Ostrów Mazowiecka) z drogą krajową nr 2 (Warszawa – Siedlce – Terespol) – węzeł Stojadła,

- drogi powiatowej 4207w (Paplin – Stoczek – Sadowne) z drogą krajową nr 50 na terenie gm. Sadowne, z drogą krajową nr 62 (Węgrów – Łochów) i drogą wojewódzką 637 (Warszawa – Węgrów – Drohiczyn) na terenie gm. Korytnica.

1.4. Połączenia poszczególnych miejscowości z ośrodkiem gminnym, powiatowym oraz z siedzibami gmin sąsiednich będą realizowane drogami powiatowymi (tab. 1) oraz ważniejszymi drogami gminnymi.

1.5. W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych dróg wprowadza się oprócz kategorii następujące klasy:

- droga krajowa klasa GP (główna ruchu przyspieszonego)
- droga powiatowa klasa G (główna)
- droga powiatowa klasa Z (zbiorowa)
- droga gminna klasa L (lokalna)
- droga gminna klasa D (dojazdowa)

1.6. Szerokość w liniach rozgraniczających:

- dla klasy GP – 30m,
- dla klasy G – 25m,
- dla klasy Z – 20m,
- dla klasy L – 12m w terenie zabudowanym, 15m na szlaku,
- dla klasy D – 10m w terenie zabudowanym, 15m na szlaku.

1.7. Studium dopuszcza mniejsze szerokości w liniach rozgraniczających przy opracowaniu planów miejscowych, jeżeli są one uwarunkowane wartościowym zainwestowaniem lub zadrzewieniem, a istniejące korytarze pozwalają na rozplanowanie zakładanego przekroju.

Większość dróg obecnie nie spełnia kryteriów odpowiadających dla ustalonej klasy.

1.8. Drogi wewnętrzne mogą posiadać zróżnicowane parametry techniczne w zależności od uwarunkowań i przypisanej im funkcji w obsłudze obszaru gminy. Zakłada się dla nich minimalną szerokość pasa komunikacyjnego 6m.

2. Komunikacja kolejowa

Zakłada się modernizację linii kolejowej relacji Warszawa – Białystok odcinek przebiegającej przez teren gminy. Działania gminy winny zmierzać w kierunku większego wykorzystywania tej linii do przewozów pasażerskich poprzez zlokalizowany na terenie gminy przystanek osobowy Topór.

3. Komunikacja publiczna

Gmina będzie obsługiwana przez istniejący układ linii autobusowych PKS i prywatnych linii autobusowych. Wskazane byłoby po uprzednim doprowadzeniu parametrów technicznych dróg do wymaganych norm, rozszerzenie oferty komunikacji publicznej na nieobsługiwane obszary gminy.

4. Transport

Gmina z uwagi na brak dostępności do kolei korzystać będzie wyłącznie z transportu samochodowego. Należy wspierać inicjatywy gospodarcze i promować rozwój usług transportowych.

5. Ścieżki rowerowe

Ze względu na rosnącą funkcję rekreacyjno – turystyczną gminy proponuje się rozwój komunikacji rowerowej. W tym celu wyznaczono główne ciągi ścieżek rowerowych. Proponowane przebiegi ciągów rowerowych pokazano na rys. studium.

6. Zaplecze techniczne

W dziedzinie zaplecza technicznego należy dążyć do zlokalizowania na terenie gminy stacji paliw, myjni oraz obiektów kompleksowo obsługujące pojazdy. Należy wspierać inicjatywy gospodarcze w tej dziedzinie.

DROGI POWIATOWE NA TERENIE GM. STOCZEK

TAB. 1

Numer drogi	Lokalizacja	Klasa drogi
4207W	Paplin – Stoczek – Sadowne	G
4208W	Zagrodniki – Topór	Z
4209W	Jeżyska – Ogrodniki – Grabowiec	Z
4210W	Kamionna – Baczki – Stoczek	Z
4211W	Majdan – Wieliczna	Z
4212W	Stoczek – Lipki - Kołodział	Z
4213W	Baczki – Kamionna – Zgrzebichy – Drgicz	Z
4214W	Łochów – Twarogi – Gruszczyno	Z
4215W	Stara Wieś – Huta Gruszczyno	Z
4216W	Stoczek – Wrotnów	Z

DROGI GMINNE ORAZ PROPONOWANE

NOWE DROGI GMINNE NA TERENIE GM. STOCZEK

TAB. 2

Lp.	Nr drogi	Lokalizacja drogi	Kl.	Uwagi
1.	420701	dr. 4210 – Wieliczna – Grabowiec – Mrozowa Wola – dr. 4207	L	
2.	420702	dr. 4210 – Wieliczna – Drgicz – dr. 4207	L	
3.	420703	dr. 4207 – Stoczek – Gajówka Zach. – Topór	L	
4.	420704	dr. 420702 – Drgicz – dr. 4213	D	
5.	420706	dr. 4210 – Wieliczna – gr. gm.	L	
6.	420706	dr. 4210 – Wieliczna – Marianów – gr. gm.	D	
7.	420707	gr. gm. – Wieliczna – Marianów – dr. 4213	L	
8.	420708	Drgicz – Zgrzebichy – dr. 4213	D	
9.	420709	dr. 4207 – Majdan – dr. 4207	D	
10.	420710	dr. 420709 – Błotki – Zgrzebichy – gr. gm.	L	
11.	420711	dr. 4207 – Grygrów – gr.gm.	L	
12.	420712	dr. 420711 – Kalaty - Żulin	D	
13.	420713	dr. 4207 – Gruszczyno – dr. 4215	D	
14.	420714	dr. 4215 – Gruszczyno – dr. 4215	D	
15.	420715	dr. 4207 – Majdan	D	
16.	420717	od dr. 4210 – Stoczek – dr. 4207	D	
17.	420718	dr. 4207 – Drgicz	D	
18.	420719	dr. 4207 – Drgicz – dr. 420702	D	
19.	420719	Drgicz	D	
20.	420720	dr. 4207 – Stoczek	D	
21.	420721	dr. 420720 – Stoczek	D	
22.	420722	dr. 4207 – Stoczek – dr. 4212	D	
23.	420723	dr. 4212 – Stoczek	L	
24.	420724	dr. 4207 – Stoczek – dr. 420723	D	
25.	420725	dr. 4207 – Stoczek – dr. 420724	D	
26.	420726	dr. 4207 – Stoczek – dr. 420723	D	
27.	420727	dr. 4210 – Stoczek – Gajówka Zach. – dr. 4208	D	
28.	420728	dr. 4207 – Gajówka – dr. 4209	D	
29.	420730	dr. 4207 – Stoczek – Polkowo	D	

30.	420731	dr. 4210 – Stoczek – dr. 4207	D	
31.	420732	dr. 4207 – Stoczek	D	
32.	420733	dr. 4212 – Gajówka Wsch. – dr. 4216	D	
33.	420734	dr. 420723 – Stoczek	D	
34.	420734	dr. 420734 – Stoczek	D	
35.	420735	Stoczek (przy zalewie)	D	
36.	420736	dr. 4212 – Stare Lipki – do lasu	D	
37.	420737	dr. 4212 – Stare Lipki	D	
38.	420739	dr. 4212 – Stare Lipki – dr. 4212	D	
39.	420740	dr. 420736 – Stare Lipki – dr. 4212	D	
40.	420744	Stare Lipki	D	
41.	420745	Stare Lipki – dr. 420766	D	
42.	420746	Stare Lipki	D	
43.	420747	dr. 4212 – do lasu	L	
44.	420748	Stare Lipki	D	
45.	420752	Stare Lipki – Nowe Lipki	D	
46.	420753	Nowe Lipki – dr. 420752	D	
47.	420756	dr. 420746 - Stare Lipki – Nowe Lipki	L	
48.	420757	dr. 4212 – Brzózka – Polkowo – Mrozowa Wola – dr. 4207	L	
49.	420763 420764	dr. 4212 – Brzózka – dr. 4212	D	
50.	420766	Nowe Lipki – Stare Lipki – Miednik – Kałęczyn	L	
51.	420767	dr. 4216 – Kałęczyn – dr.	D	
52.	420769	dr. 420767 – Kałęczyn – dr. 420766	D	
53.	420769	dr. 420766 – Kałęczyn	D	
54.	420770	dr. 4216 – Kozołupy – dr. 4216	D	
55.	420771	dr. 4216 – Miednik – Kozołupy	D	
56.	420772	dr. 4216 – Miednik – dr. 420770	D	
57.	420772	dr. 4216 – Miednik	D	
58.	420773	dr. 420766 – Miednik – dr. 4216	D	
59.	420774	dr. 4212 – Stare Lipki	D	
60.	420775	dr. 4212 – Stare Lipki – dr. 420740	D	

61.	420776	dr. 4212 – Stare Lipki – dr. 420747	D	
62.	420777	dr. 420747 – Stare Lipki	D	
63.	420778	dr. 420747 – Stare Lipki – dr. 420766	D	
64.	420780	dr. 4207 – Mrozowa Wola	D	
65.	420781	dr. 4207 – Mrozowa Wola – do PKP	L	
66.	420781	przy PKP do dr. 420781	D	
67.		dr. 420706 – Marianów – dr. 420707	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
68.		dr. 4207 – Grygów – dr. 4207	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
69.		Kołodział – Nowe Lipki – Maliszewa	L	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
70.		dr. 420745 – Stare Lipki – dr. 420746	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
71.		dr. 420746 – Stare Lipki – dr. 420747	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
72.		dr. 420746 – Stare Lipki – dr. 420747	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
73.		od ul. Leśnej	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
74.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
75.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
76.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
77.		ul. Młynarska	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
78.		ul. Armii Krajowej	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
79.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
80.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
81.		ul. projektowana	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
82.		ul. Bednarska	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
83.		ul. Miodowa	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna
84.		ul. Piwna	D	Proponowana do uchwalenia jako droga gminna

VIII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej w obszarze NPK muszą uwzględniać ustalenia planu ochrony parku określone w rozdziale IV.

1. Gospodarka wodno -ściekowa

Przyjęte rozwiązania zaopatrzenia w wodę i unieszkodliwianie ścieków w gminie Stoczek zostały podporządkowane następującym zasadom:

- c) zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody do picia i na potrzeby gospodarcze mieszkańców oraz na cele przeciwpożarowe,
- d) prowadzenie kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej wymagające budowy urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków dla zwodociągowanych wsi (w pierwszej kolejności w miejscowości gminnej),
- e) pełne sanitarne unieszkodliwianie ścieków sanitarnych.

Obecnie wszystkie tereny zwartej zabudowy w gminie są zaopatrywane w wodę z następujących zbiorowych systemów wodociągowych:

- 7) „Stoczek” o zasięgu obejmującym wsie: Stoczek, Gajówkę Wschodnią, Drgicz i Gajówka Zachodnia, pracujący na bazie ujęcia wód głębinowych w miejscowości Stoczek oznaczonego na rysunku studium symbolem WW,
- 8) „Stare Lipki” o zasięgu obejmującym wsie: Stare Lipki, Brzózkę, Nowe Lipki, Mrozowa Wola, Polkowo, pracujący na bazie ujęcia wód głębinowych w Sarych Lipkach oznaczonego na rysunku studium symbolem WW,
- 9) „Ostrówek” o zasięgu obejmującym wsie: Topór, Grabowiec, Wieliczna, Zgrzebichy i Marianów, zasilany z ujęcia wody w miejscowości Ostrówek , gmina Łochów,
- 10) „Tończa” o zasięgu obejmującym wsie: Gruszczyno, Huta Gruszczyno, Żulin, Grygrów, Kalaty, Majdan, Błotki, Kazimierzów, Kałęczyn, Miednik i Kozołupy, zasilany z ujęcia wody w miejscowości Tończa , gmina Liw

Dopuszcza się, poza terenami zwartej zabudowy wsi, lokalizację studni indywidualnych.

Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków powstających na obszarze gminy Stoczek prowadzone jest w oparciu o gminną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Stoczek , oznaczoną na rysunku studium symbolem NO.

Do oczyszczalni doprowadzone są systemem zbiorczym kanalizacją sanitarną ścieki z miejscowości : Stoczek , Gajówka Wschodnia i Stare Lipki. Docelowo odprowadzanie ścieków do oczyszczalni w Stoczku planuje się z części wsi Drgicz i części wsi Gajówka Wschodnia. Ponadto, z terenu całej gminy dowożone są ścieki pochodzące ze zbiorników bezodpływowych lub z przydomowych oczyszczalni ścieków .

Pełne sanitarne unieszkodliwianie ścieków z całej gminy wymaga jeszcze dużych inwestycji. Planuje się wybudowanie dwóch zbiorczych systemów kanalizacyjnych z projektowanymi

oczyszczalniami ścieków we wsiach Topor i Żulin, oznaczonych na rysunku studium symbolem NOp.

Dopuszcza się objęcie systemem kanalizacji zbiorczej miejscowości Zagrodniki i Ogrodniki gmina Łochów . Dla tych miejscowości ścieki będą odprowadzane do oczyszczalni w miejscowości Topór.

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków będą rowy w zlewni rzeki Ugoszcz, Lubiesza i Dzieciołek.

Wszystkie oczyszczalnie zostaną wyposażone w punkty zlewne ścieków dowożonych z miejscowości nieobjętych kanalizacją zbiorczą, w tym z terenów lotniskowych.

Dopuszcza się stosowanie indywidualnych urządzeń oczyszczających ścieki tzw. oczyszczalni przydomowych lub bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe.

2. Gospodarka odpadami stałymi

W prowadzeniu gospodarki odpadami przyjmuje się zasady:

- maksymalnego wykorzystania gospodarczego odpadów,
- segregacji i zorganizowanej zbiórki pozostałych odpadów z terenu całej gminy,
- unieszkodliwiania w sposób bezpieczny dla środowiska.

Odpady stałe w gminie Stoczek są segregowane i czasowo gromadzone w typowych kontenerach ustawionych w miejscach dostępnych dla wszystkich mieszkańców gminy, a następnie wywożone do urządzonego obiektu składowania odpadów w miejscowości Gajówka Zachodnia oznaczonego na rysunku studium symbolem NU/EN .

Na tym terenie projektuje się również wybudowanie biogazowni.

Gospodarka odpadami będzie prowadzona w okresie przejściowym w oparciu o istniejące gminne składowisko odpadów o chłonności wystarczającej co najmniej do 2021 roku. Docelowo przewidziana jest likwidacja tego składowiska.

Krajowy Program Gospodarki Odpadami zakłada prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w systemie przestrzennych powiązań regionalnych np. w oparciu o związki międzygminne liczące minimum 150 tys. mieszkańców. Taka minimalna ilość mieszkańców umożliwia zbudowanie wielofunkcyjnego systemu z instalacjami do mechaniczno – biologicznego lub termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odzysku odpadów zbieranych selektywnie- kompostownie, sortownie, demontaż odpadów wielkogabarytowych, przetwarzanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami (WPGO) dla województwa mazowieckiego opracowany na lata 2007 -11 z uwzględnieniem lat 2012 – 15 przewiduje:

- zamknięcie wszystkich składowisk niespełniających standardów UE,

- zmniejszenie ilości funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych na terenie województwa do 15 składowisk regionalnych, stanowiących część integralną systemu gospodarki odpadami.

Przyjęty plan zmniejszenia liczby składowisk istniejących zakłada likwidację składowiska odpadów w Stoczku.

Gospodarka odpadami z terenu gminy docelowo będzie prowadzona w ramach regionalnego scentralizowanego systemu unieszkodliwiania odpadów. System ten zostanie utworzony na bazie Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (RZZO).

Na terenie Regionu Siedleckiego obejmującego powiaty :siedlecki, sokołowski, węgrowski, łosicki i garwoliński przewidziano funkcjonowanie dwóch Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadami (RZZO)

- Składowisko odpadów komunalnych we wsi Wola Suchożeberska, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. w Siedlcach;
- Międzygminne składowisko odpadów komunalnych w Łosicach, ul. Ekologiczna 1 Związek Komunalny „Nieskażone Środowisko „ z s. w Łosicach;

Zakłada się, że gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy Stoczek będzie prowadzona w poparciu o RZZO w Woli Suchożeberskiej.

Na terenie gminy będzie prowadzona selektywna zbiórka odpadów z uwzględnieniem odpadów przeznaczonych do odzysku oraz wykorzystania biomasy. Sелеktywna zbiórka odpadów może odbywać się w systemie indywidualnym (w miejscu wytwarzania odpadów – gospodarstwach) lub z wyznaczeniem zbiorowych punktów selektywnej zbiórki odpadów. Gospodarka odpadami innymi niż komunalne będzie prowadzona indywidualnie przez ich wytwórców, z zachowaniem wymagań przepisów prawnych.

Nie przewiduje się na terenie lokalizacji składowisk odpadów niebezpiecznych, ani też lokalizacji innych niż istniejące składowisk odpadów komunalnych.

Do czasu zorganizowania regionalnego systemu zagospodarowania odpadów oraz likwidacji istniejącego składowiska, gospodarka odpadami na terenie gminy będzie odbywała się w oparciu o składowisko gminne z zachowaniem zasad segregacji i minimalizacji ilości składowanych odpadów .

Obecnie w Urzędzie Marszałkowskim trwają prace dotyczące opracowanie aktualizacji.

WPGO dla Mazowsza na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018 – 2023.

Rady Gmin będą miały obowiązek dostosowania zapisów regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie do uregulowań wynikających z WPGO w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu.

3. Zaopatrzenie w ciepło

Ogrzewanie budynków realizowane jest indywidualnie ze źródeł ciepła głównie na paliwo stałe. Ze względu na położenie gminy w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski, którego szczególnym atutem jest czyste powietrze oraz w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym z otuliną istnieje potrzeba stosowania paliw mniej uciążliwych dla środowiska - gazu ziemnego, oleju opałowego i paliw z niekonwencjonalnych źródeł np. biogazownie, farmy wiatrowe, panele słoneczne.

Teren gminy nie jest jednak zgazyfikowany, mimo że istnieje możliwość doprowadzenia gazociągu wysokiego ciśnienia do Stoczka poprzez przewidywane w koncepcjach gazyfikacji odgałęzienie od magistrali 0700 Kobryń - Warszawa. Warunkiem stawianym przez dystrybutora sieci jest jednak opłacalność ekonomiczna, której osiągnięcie, w chwili obecnej, jest niemożliwe.

4. Kierunki rozwoju elektroenergetyki

4.1. Ponad lokalne sieci dystrybucyjne 110 kV

Aktualne plany rozwoju operatora systemu sieci dystrybucyjnych nie przewidują budowy na terenie gminy Stoczek nowych urządzeń elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV. Przebiegająca przez gminę jednotorowa linia 110 kV Ostrołęka –Małkinia – Węgrów –Siedlce jest w dobrym stanie technicznym i nie wymaga działań modernizacyjnych, a jedynie bieżących prac eksploatacyjnych. Budowa linii 110 kV może być jednak w przyszłości konieczna w przypadku lokalizacji w gminie Stoczek farmy elektrowni wiatrowych o odpowiednio dużej mocy.

Wymogi prawne dotyczące ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym wytwarzanym przez linie wysokich i najwyższych napięć zawarto w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. (Dz. U. Nr 192 poz. 1882 i 1883), które określa dopuszczalne poziomy pól elektrycznych i magnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów pod zabudowę mieszkaniową i dla innych miejsc dostępnych dla ludności. Ze względu na skomplikowany sposób ustalania bezpiecznych odległości od tych linii, budowanych na różnych słupach, według różnych katalogów, przyjmuje się, w oparciu o obliczenia, że bezpiecznymi odległościami budynków mieszkalnych od skrajnych przewodów linii napowietrznych 110 kV jest 14,5 m (ok. 19 m od osi linii).

Lokalizacja obiektów mieszkalnych w odległościach mniejszych niż wyżej podane jest możliwa, jednak każdorazowo musi być poprzedzona procedurą pomiarową określoną w wymienionym na wstępie Rozporządzeniu Ministra Środowiska.

4.2. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV

Przedsiębiorstwo Gospodarki Energetycznej obsługujące odbiorców energii elektrycznej w gminie Stoczek nie przewiduje obecnie budowy na jej terenie stacji 110/15 kV, a więc zasilanie pracujących tu stacji 15/0,4 kV odbywać się będzie w dalszym ciągu ze źródeł zewnętrznych, czyli stacji 110/15 kV w Łochowie i Węgrowie.

W perspektywicznych koncepcjach rozwojowych dystrybutor rozważa budowę nowej stacji 110/15 kV na terenie sąsiedniej gminy Kosów Lacki.

Z uwagi na konieczność uzyskania przez Polskę w 2020 roku 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie produkcji energii (wymóg *pakietu klimatycznego* ogłoszonego przez Komisję Europejską), coraz większą uwagę inwestorów przyciągać będą tereny posiadające korzystne warunki do lokalizacji lokalnych elektrowni i ciepłowni, wykorzystujących lokalne zasoby energii odnawialnej, głównie w postaci energii wiatru, biomasy (w tym odpadowej), słońca. Według stanu wiedzy z II połowy roku 2010 na terenie gminy Stoczek planuje się budowę biogazowni z lokalizacją na międzygminnym wysypisku odpadów komunalnych we wsi Gajówka Zachodnia, która będzie źródłem energii elektrycznej i skojarzonego ciepła o mocach po około 1MWe (moc elektryczna) i 1MWc (moc cieplna).

4.3. Magistralne linie SN 15 kV

Istotną poprawę parametrów technicznych (zwłaszcza niezawodności), energii elektrycznej SN 15 kV dostarczanej do gminy Stoczek uzyskać można poprzez modernizację i rozbudowę systemu linii magistralnych oraz połączeń międzyliniowych.

W odniesieniu do aktualnego stanu technicznego trzonów linii magistralnych zasilających gminę nie ma większych zastrzeżeń, bowiem linie te są liniami pierścieniowymi wybudowanymi przewodami o właściwym przekroju i odpowiedniej przepustowości. Wykonania modernizacji polegającej na wymianie przewodów na przewody o przekroju 70 mm² wymaga jedynie fragment linii magistralnej Łochów (pole Orzełek) – Prostyn – Małkinia na odcinku od węzła linii w Mrozowej Woli do wsi Sokółka w gminie Sadowne.

Znacznie większe potrzeby inwestycyjne występują w odniesieniu do modernizacji i rozbudowy linii SN 15 kV stanowiących połączenia pomiędzy trzonami linii magistralnych. Połączenia te są szczególnie istotne w przypadkach awarii zasilania podstawowego, umożliwiają bowiem podanie energii z kierunku alternatywnego, co minimalizuje przerwy w dostawie energii.

W odniesieniu do istniejących powiązań pomiędzy trzonami linii magistralnych

postuluje się wykonanie następujących działań inwestycyjnych:

- modernizację linii łączącej magistralę Łochów (Orzełek)-Prostyń –Małkinia z magistralą Łochów – Stara Wieś – Węgrów na odcinku od Mrozowej Woli do wsi Drgicz (do punktu z przewodami AFL 70 mm²),
- modernizację linii łączącej magistralę Łochów (Orzełek) - Prostyń – Małkinia z magistralą Łochów – Łojki na odcinku od wsi Mrozowa Wola do wsi Grabiny w gminie Sadowne.

Bardzo ważnymi inwestycjami poprawiającymi niezawodność zasilania wsi położonych we wschodnich rejonach gminy Stoczek będzie wykonanie:

- powiązania promieniowej linii SN zasilającej wsie: Brzózka, Stare Lipki, Nowe Lipki z magistrali Łochów (Orzełek) - Prostyń – Małkinia z promieniową linią zasilającą wsie Kozołupy, Kałęczyn, Miednik z magistrali Węgrów – Wrotnów,
- powiązanie promieniowej linii SN zasilającej wieś Kazimierzów z magistrali Węgrów – Stara Wieś z promieniową linią zasilającą wsie: Kozołupy, Kałęczyn, Miednik z magistrali Węgrów – Wrotnów.

Istniejące linie odgałęźne SN 15 kV, które wykorzystywane będą do realizacji nowych połączeń międzymagistralnych należy przebudować na przewody o przekroju 70mm², natomiast odcinki linii nowych budować od razu przewodami o takim przekroju.

4.4.Lokalne urządzenia elektroenergetyczne

Rozwój urządzeń lokalnych (odgałęźne linie SN 15 kV, stacje trafo 15/0,4 kV, linie niskiego napięcia 0,4 kV) zasilających poszczególne wsie polega na modernizacji i rozbudowie urządzeń istniejących oraz dobudowie urządzeń nowych.

Wykonania pełnej modernizacji polegającej na całkowitym demontażu urządzeń wyeksploatowanych, przestarzałych i montażu zastępujących je urządzeń nowoczesnych wymagają szczególnie dwie wsie: Wieliczna i Drgicz, w których nie prowadzono do tej pory większych prac modernizacyjnych. Przeprowadzone w okresie ostatnich kilkunastu lat częściowe modernizacje linii SN 15 kV i stacji trafo 15/0,4 kV we wsiach: Błotki, Brzózka, Gruszczyno, Huta Gruszczyno, Grygrów, Majdan, Nowe Lipki, Stare Lipki, Kalaty, spowodowały istotną poprawę jakości energii elektrycznej dostarczanej odbiorcom, jednak w dalszym ciągu pełnych modernizacji wymagają w tych wsiach linie niskiego napięcia 0,4 kV.

Modernizacją częściową, obejmującą przestarzałe, wyeksploatowane, awaryjne elementy sieci lokalnych, należy objąć w różnych zakresach wszystkie pozostałe wsie gminy, bowiem w każdej istnieją takie obwody linii niskiego napięcia, w których na skutek przeciążenia, niewystarczających przekrojów przewodów występują ponadnormatywne

spadki napięć i awaryjne przerwy w zasilaniu. Modernizacji polegającej na pełnej wymianie i zastąpieniu przez stacje nowego typu wymagają najstarsze słupowe stacje 15/0,4 kV typu ŻH (w gminie łącznie 10 sztuk – 13,5% wszystkich stacji) pracujące jeszcze we wsiach: Drgicz, Gajówka Zachodnia, Kałęczyn, Wieliczna. W trakcie prac projektowych jest modernizacja stacji i sieci SN we wsi Gruszczyno. Podczas modernizacji stacji trafo 15/0,4 kV modernizowane są również zasilające je odcinki napowietrznych SN 15 kV. Pewnych działań modernizacyjnych (wymiana transformatorów, wyprowadzenie dodatkowych obwodów niskiego napięcia) wymagać już mogą słupowe stacje trafo 15/0,4kV nowszych typów - STSa20/100 i STSa20/250, pochodzące z lat 70 tych i 80-tych. Jest ich w gminie Stoczek 31 sztuk (ok. 42% ogólnej liczby).

Oprócz działań modernizacyjnych o różnym zakresie, procesem ciągłym będzie budowa nowych elementów sieci lokalnych, służących zasilaniu obiektów powstających na terenach nie uzbrojonych jeszcze w urządzenia elektroenergetyczne. Bardzo często sieci przeznaczone do przyłączenia nowych odbiorców służą poprawie zasilania obiektów istniejących w sąsiedztwie

Istotnym kierunkiem rozwoju, wchodzącym w zakres zadań własnych samorządów gminnych jest budowa, modernizacja i rozbudowa urządzeń oświetlenia drogowego.

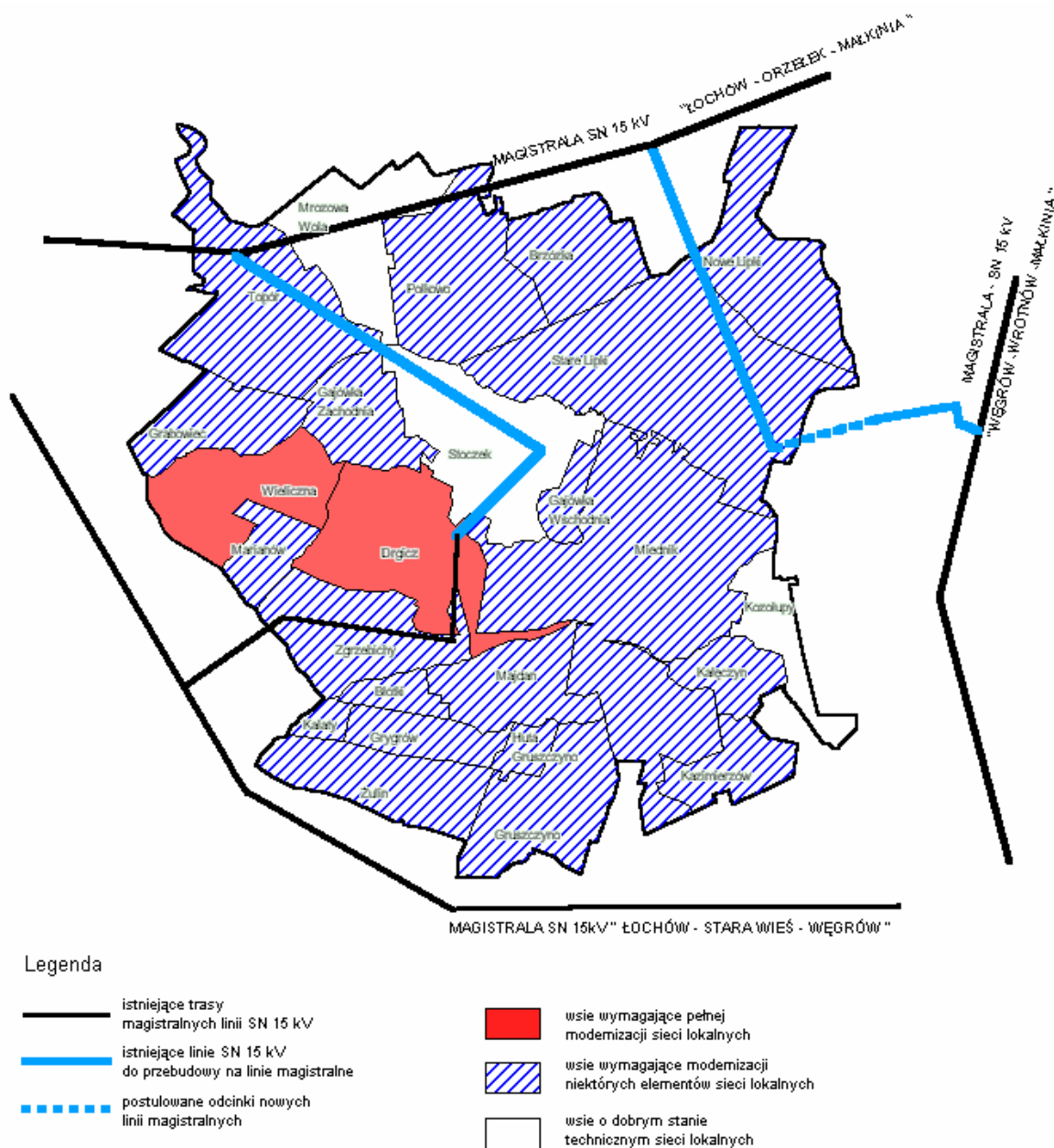
Z uwagi na bardzo duże koszty budowy sieci kablowych na rozległych terenach wiejskich, utrzymana zostanie zasada budowy sieci napowietrznych, ale już według najnowszych rozwiązań technicznych, z wykorzystaniem przewodów izolowanych, słupów wirowanych i małogabarytowych stacji słupowych 15/0,4 kV.

Budowa sieci kablowych racjonalna będzie na terenach o dużej gęstości zabudowy, oraz do zasilania obiektów energochłonnych, wymagających dodatkowo większej pewności zasilania.

Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki to:

- budowa lokalnych, ekologicznych mini źródeł energii, głównie instalacji solarnych, pomp ciepłych produkujących energię elektryczną do celów podgrzewania ciepłej wody użytkowej i wspomagania ogrzewania obiektów, a także obiektów o większych mocach (wiatrowych, biogazowych) produkujących energię elektryczną sprzedawaną do sieci dystrybucyjnych lokalnego operatora,
- racjonalizacja gospodarki energią (nowoczesne technologie, energooszczędne źródła światła, maszyny i urządzenia elektryczne),
- właściwa eksploatacja i konserwacja urządzeń, zmniejszająca straty energii i

zagrożenie porażeniem prądem i zagrożenie wybuchem pożarów na skutek awarii urządzeń elektroenergetycznych.

Źródło: opracowanie własne

5. Telekomunikacja

Adaptuje się istniejące obiekty i urządzenia telekomunikacyjne, z możliwością ich rozbudowy oraz remontów .

Ustala się budowę nowych obiektów telekomunikacyjnych.

W związku z wejściem w życie nowych regulacji prawnych dotyczących wspierania rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (ustawa z dn. 7 maja 2010 r.) wystąpiły

możliwości znacznego przyspieszenia rozwoju wszelkich form komunikacji elektronicznej. Polityka przestrzenna gminy bazująca na w/w ustawie w odniesieniu do szeroko rozumianego sektora telekomunikacyjnego uwzględnia następujące kierunki rozwoju tego sektora:

- budowę, rozbudowę, modernizację sieci i urządzeń telekomunikacyjnych w tradycyjnych i nowych technologiach, w tym światłowodowej – z zapewnieniem przestrzennego i technicznego dostępu do wybudowanych elementów,
- objęcie gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z ponadlokalnymi systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych oraz bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie,

Realizowana obecnie i planowana na lata następne budowa i rozbudowa sieci światłowodowych w gminie Stoczek w sposób istotny wpisuje się w powyższe kierunki rozwoju telekomunikacji, szczególnie rozszerzy bowiem dostęp do szerokopasmowego Internetu.

6. Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki

Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki to:

- 1) odnawialne źródła energii, które wykorzystują w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.
- 2) racjonalizacja gospodarki energią, stosowanie nowoczesnych, energooszczędnych technologii, odbiorników energii, źródeł światła.
- 3) właściwa eksploatacja i konserwacja sieci i instalacji elektrycznych ograniczająca straty energii i zagrożenia porażeniowego i pożarowego.

IX. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Przewiduje się realizację do 2020 r. następujących lokalnych inwestycji celu publicznego:

- budowa Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji,
- przebudowa i budowa dróg gminnych, chodników i zatok,
- budowa zbiornika wodnego „Ugoszcz”,
- budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Topór wraz z kanalizacją sanitarną dla miejscowości: Topór, Mrozowa Wola, Polkowo, Grabowiec i Wieliczna,
- budowa biogazowni przy istniejącym składowisku odpadów komunalnych w miejscowości Gajówka Zachodnia.

X. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należą:

- 1) budowa gazociągu.

XI. OBSZARY DLA, KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Stoczek, Drgicz Stare Lipki i Nowe Lipki. Tereny takie zostały oznaczone graficznie na rysunku studium pt „Kierunki”. Tereny te wymagają zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne oraz wyznaczenia dróg dojazdowych i wewnętrznych umożliwiających obsługę komunikacyjną

Na terenie gminy Stoczek nie występują obszary, dla których jest obowiązkowe sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

XII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1. Kształtowanie przestrzeni rolniczej

W rolnictwie obserwuje się następujące procesy:

- wypadanie z użytkowania użytków rolnych o najniższej przydatności rolniczej,
- wypadanie z produkcji części gospodarstw rolnych, głównie najmniejszych,
- koncentrację gruntu w gospodarstwach największych.

Procesy te powodują zmiany w rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Następuje zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, a zwiększenie powierzchni leśnej. Wypadanie z produkcji małych gospodarstw i przejmowanie ich gruntów przez gospodarstwa większe wymagać będzie scalenia i wymiany gruntów. Gospodarstwa powiększające areał muszą modernizować i rozbudowywać budynki gospodarcze, a ich zabudowa posuwa się w głąb działek. W zabudowie zagrodowej pojawia się coraz więcej usług, które funkcjonują obok produkcji rolnej, a z czasem tę produkcję wypierają. Powstaje też nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lub powiązana z usługami oraz zabudowa letniskowa. Zatem zabudowa wsi będzie miała coraz bardziej charakter wielofunkcyjny. Zakłada się funkcjonowanie nowoczesnego i zrestrukturyzowanego rolnictwa z nową funkcją przetwórstwa spożywczego.

1.1 Zasady zagospodarowania terenów rolnych znajdujących się w obszarze NPK – wg ustaleń planu ochrony NPK

1.2 Zasady zagospodarowania terenów rolnych położonych poza granicami NPK

- 1) główne funkcje – uprawy rolne, ogrodnicze, sadownicze, użytki zielone, stawy i zbiorniki wodne.
- 2) uzupełniające funkcje – budowle rolnicze, urządzenia infrastruktury technicznej, w tym również z zakresu łączności publicznej.

Zasady zagospodarowania

- a) zachowanie istniejącej zabudowy zagrodowej z możliwością jej rozbudowy, przebudowy i nadbudowy,
- b) na terenach rolnych dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej w tym również budowli rolniczych pod warunkiem istniejącego dostępu do drogi oraz możliwości uzbrojenia terenu z sieci znajdujących się w terenach sąsiadujących z projektowaną zabudową z dopuszczeniem lokalizacji indywidualnych obiektów (studnia, „szambo”), jeżeli brak jest ekonomicznego uzasadnienia przyłączenia do sieci publicznych,
- c) na terenach rolnych dopuszcza się lokalizację dróg dojazdowych i wewnętrznych oraz urządzeń infrastruktury technicznej, a w szczególności infrastruktury telekomunikacyjnej.

2. Zalesienia

Na rysunku studium wskazuje się rejony, w których należy preferować zalesienia na słabych gruntach rolniczych. Rejony te zostały wskazane jako postulowane. Ich granice określono, opierając się przede wszystkim na analizie obecnego rozmieszczenia powierzchni leśnych. Kierowano się zasadą wypełniania luk w obecnych zalesieniach, wyrównywania granic polno-leśnych i rozszerzania kompleksów leśnych w rejonach, gdzie są szczególnie rozdrobnione.

Zalesienia realizowane we wskazanych w studium rejonach, wzmocnią tereny aktywne przyrodniczo, zwiększając lesistość gminy.

3. Ochrona terenów leśnych i rolnych

Ochrona istniejących lasów obejmować powinna zarówno działania biernie jak i czynne. Do działań biernych zaliczyć należy przestrzeganie zakazu przeznaczania terenów leśnych na inne cele. Jest to szczególnie istotne w przypadku małych, izolowanych zespołów lub zespołów o funkcjach szczególnych (np. w dolinach rzek). Działania czynne powinny polegać na egzekwowaniu obowiązków ciążących na właścicielach lasów. Obowiązki te określa Ustawa o lasach z 1991r., a dotyczą one m. in. odpowiedniej pielęgnacji drzewostanów.

4. Gospodarka leśna

Gospodarka leśna będzie prowadzona według następujących zasad:

- utrzymania trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji tj. funkcji środowiskotwórczych, społecznych (pozaprodukcyjnych), ochronnych i gospodarczych (produkcyjnych),
- powiększania zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów porolnych wskazanych w uproszczonych planach urządzania lasów i wzmaganie ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowania całości przyrody,
- powszechnej ochrony lasów.

Podstawowym warunkiem utrzymania trwałości lasów i wykorzystania ich wszechstronnej użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów państwowych lub uproszczonych planów urządzania lasów niepaństwowych i w oparciu o zasady i instrukcje funkcjonujące w leśnictwie, a także

doskonalenia jej na podstawach ekologicznych.

Jednym z podstawowych czynników decydujących o trwałości lasów jest ograniczanie procesów degradacji stosunków wodnych w lasach. W tym celu konieczne jest:

- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego i odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych,
- zachowanie w dolinach rzek lasów łęgowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych jako ostoisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i mikroklimatu,
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków (bagna, torfowiska, leśne łąki) wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej i dalsze traktowanie ich jako użytki ekologiczne.

Realizacja zasady powiększania zasobów leśnych powinna następować w wyniku zalesiania gruntów porolnych. Teren gminy charakteryzuje się wysoką lesistością i dużą ilością gleb o niskich klasach bonitacyjnych. Zaleca się wprowadzanie nowych zalesień na grunty nieprzydatne rolniczo, zwłaszcza grunty odłogujące.

Generalnie do zalesienia przeznacza się nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do efektywnego wykorzystania w produkcji żywności oraz inne grunty nadające się do zalesienia, a w szczególności:

- grunty orne klas od V do VI z, które nie rokują możliwości prowadzenia gospodarki rolnej oraz łąki klas od V do VI i pastwiska klas od V do VI z, które nie stanowią potencjalnych użytków zielonych, a bezpośrednio przylegają do kompleksów leśnych,
- tereny po wyeksploatowaniu piasku i żwiru.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach do kompleksów leśnych mogą być zaliczane, a tym samym również zalesiane:

- grunty wyższych klas bonitacyjnych stanowiące śródleśne enklawy i półenklawy jednak o powierzchni nie większej niż 2 ha w jednym konturze,
- grunty rolne o powierzchni powyżej 2 ha w przypadku ich wyjątkowo niekorzystnego położenia i kształtu (enklawy w dużych kompleksach leśnych lub wydłużone enklawy i półenklawy).

Wszystkie wymienione wyżej zasady zalesieniowe zastosowano przy wskazaniu obszarów przydatnych pod zalesienia przedstawionych w Studium. Wynikiem zalesienia wyznaczonych obszarów będzie optymalne wykorzystanie powierzchni ziemi, uporządkowanie przestrzeni rolniczej i leśnej (skracać granicę polno- leśnej), jak też właściwe, zgodne z warunkami glebowo - przyrodniczymi zagospodarowanie gruntów.

W zakresie zalesiania gruntów rolnych należy również uwzględniać ustalenia zawarte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne", objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 114, poz. 786).

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późno zm.), grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Proces zalesiania gruntów porolnych jest procesem złożonym w czasie, uwarunkowany zgodą właściciela oraz jego prawem ubiegania się o dotacje i płatności z tym związane.

Celem trzeciej zasady jest konieczność otoczenia lasów powszechną ochroną.

W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów przepisy cytowanej wyżej ustawy o lasach w art. 9 nakładają na właścicieli lasów obowiązek kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, poprzez czynności określone w przepisach odrębnych.

Postuluje się również otoczenie szczególną opieką **lasów ochronnych**, w których należy prowadzić gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- dbałość o właściwy stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnawiania lasów,
- ograniczanie regulacji stosunków wodnych do prac uzasadnionych potrzebami odnowienia lasu oraz użytkowania sąsiadujących z lasami ochronnymi gruntów nieleśnych,
- ograniczanie trwałego odwadniania bagien śródleśnych,
- kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi,
- stosowanie indywidualnych sposobów zagospodarowania i ochrony poszczególnych drzewostanów,
- ustalanie cięć według potrzeb hodowlanych lasu, ograniczanie stosowania zrębów zupełnych,
- prowadzenie ścinki drzew, zrywki i wywozu drewna w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby i roślinności leśnej, ograniczanie pozyskania drewna i płodów runa leśnego,
- konieczność wykonywania określonych zabiegów w zakresie zagospodarowania i

ochrony lasu,

- zakładanie i utrzymywanie urządzeń ochronnych np. tablic informacyjnych o konieczności poruszania się po wyznaczonych ścieżkach i sposobach zachowania się w lesie,
- ograniczanie udostępnienia lasu dla ludności (ograniczanie swobodnej penetracji w celu pozyskiwania płodów runa leśnego i w celu rekreacyjnym).

W gospodarowaniu na terenach leśnych przewiduje się ponadto:

- stosowanie wszystkich zabiegów przewidzianych zasadami hodowli lasu,
- stosowanie wszystkich zabiegów przewidzianych instrukcjami ochrony lasu i ochrony przeciwpożarowej.

W okresie wiosennym należy szeroko propagować szkodliwość wypalania traw, co stanowi główną przyczynę pożarów w lasach.

5. Gospodarka łowiecka

W zakresie obowiązków dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich leży m.in. dbałość o poprawę warunków bytowania zwierzyny, które można polepszyć poprzez prowadzenie zimowego dokarmiania, tworzenie nowych poletek łowieckich i racjonalne zagospodarowanie już istniejących oraz zwiększanie w drzewostanach ilości preferowanych przez zwierzynę gatunków domieszkowych drzew i krzewów stanowiących bazę żerową.

W gestii gminy powinny leżeć działania niezależne lub w porozumieniu z kołami łowieckimi poprawiające stan ilościowy i zdrowotny zwierzyny łownej. Przykładowo w celu zapobiegania rozszerzaniu się chorób zwierząt gospodarskich (wirusowych i pasożytniczych) na zwierzęta leśne, należy wyeliminować dość częste przypadki wyrzucania do lasów odpadów i nieczystości (szczególnie z ubojni i masami), a także padłych zwierząt.

XIII. OBSZARY PROBLEMOWE – OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Nie występują.

XIV. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy Stoczek obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu

kopaliny filar ochronny nie występują.

XV. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Stoczek obszary Pomników Zagłady i ich stref ochronnych nie występują.

XVI. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na terenie gminy Stoczek obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji nie występują.

XVII. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Stoczek tereny zamknięte i ich strefy ochronne występują w północno-zachodniej części gminy. Są to tereny kolejowe oznaczone graficznie na rysunku studium.

XVIII. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROWIĄZAŃ ORAZ SYNTEAZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM GMINY STOCZEK

Pod względem administracyjnym gmina Stoczek położona jest w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego i w północnej części powiatu węgrowskiego około 80 km od Warszawy. W skład gminy Stoczek wchodzi 26 miejscowości .Gmina Stoczek graniczy : od północy z gminą Sadowne, od północnego wschodu z gminą Kosów Lacki , od wschodu z gminą Miedzna , od południa z gminami Liw i Korytnica , od zachodu z gminą Łochów. Przez północny kraniec gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa Warszawa Białystok oraz droga krajowa nr 50 Ostrów Mazowiecka – Brok – Łochów.

Gmina należy do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski , a jej północna i wschodnia część znajduje się w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym. Około 40 %

powierzchni gminy zajmują kompleksy leśne położone w północno – wschodniej i południowo – wschodniej części gminy.

Zgodnie z uchwałą Nr XXIX/166/2009 Rady Gminy w Stoczku z dnia 28 sierpnia 2009r w sprawie przystąpienia do opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek opracowano projekt studium sporządzony dla obszaru całej gminy.

Ze względu na zaktualizowanie dokumentu Studium w bardzo wielu zagadnieniach zmianą objęto całość tekstu i rysunków Studium i zrezygnowano z ich wyróżnienia . Opracowany projekt studium i uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek na formę jednolitego i kompletnego dokumentu.

Potrzeba opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek wynikała zarówno z przesłanek formalnych , merytorycznych jak i oczekiwań mieszkańców. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzane było w nieaktualnym już systemie prawnym .tj. w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994r o zagospodarowaniu przestrzennym. Należało przystosować zakres i formę Studium do obecnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym , opracować dokument zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dostosować opracowany projekt studium do wymogów wynikających z przepisów odrębnych, które weszły w życie po 1998r.tj. po uchwaleniu dotychczas obowiązującego studium.

Zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym identyfikacja walorów środowiska, położenia i zagospodarowania gminy oraz rozpoznanie potrzeb jego mieszkańców i innych użytkowników związanych z rozwojem gminy. W oparciu o analizę w zakresie uwarunkowań określono kierunki rozwoju przestrzennego gminy, których celem jest harmonijne kształtowanie ładu przestrzennego oraz minimalizacja konfliktów przestrzennych. W celu przyspieszenia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy wskazano nowe tereny inwestycyjne oraz zaproponowano nowe rozwiązania komunikacyjne, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Stoczek.

Przy opracowaniu studium kierowano się kryteriami wynikającymi z oceny i analizy istniejącego stanu zagospodarowania obszaru gminy, uwarunkowań wynikających z Planu Województwa Mazowieckiego, Strategii Rozwoju Gminy, lokalnymi planami branżowymi

oraz wymogów określonych w przepisach odrębnych, a w szczególności w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, ochrony dóbr kultury, ochrony lasów oraz gleb podlegających ochronie. Rozstrzygnięcia planistyczne nastąpiły przede wszystkim przy uwzględnianiu wymogów ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Projektowane tereny budowlane wyznaczone zostały przy zachowaniu wartości środowiska, przyrody, dóbr kultury i walorów krajobrazowych. Tereny przeznaczone pod zainwestowanie wyznaczono jako poszerzenie i uporządkowanie istniejących terenów budowlanych. Tereny z zabudową istniejącą oraz w jej bliskim sąsiedztwie ujęte zostały w obszar „kontynuacji zabudowy”, natomiast tereny nowe niezabudowane – stanowiące potencjalnie tereny rozwoju oznaczono na rysunku Studium odrębnym oznaczeniem graficznym.

Określając politykę przestrzenną gminy w Studium uwzględniono:

1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, do których należą między innymi:

- położenie ponad 80 % obszaru gminy w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie,
- przebiegająca przez obszar gminy droga krajowa nr 50 Mińsk Mazowiecki – Łochów – Brok – Ostrów Mazowiecka prowadząca ruch o znaczeniu regionalnym i krajowym,
- przebiegająca przez obszar gminy linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV,
- przebiegająca przez obszar gminy linia kolejowa Warszawa – Białystok.

2. Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, do których należą między innymi:

- położenie gminy w dogodnej odległości od Warszawy i Węgrowa,
- rezerwy terenów dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej,
- przyrodnicze i krajobrazowe warunki do rozwoju zabudowy letniskowej i usług turystycznych.

Przy określaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stoczek kierowano się zasadą dostosowania ustaleń dotyczących rozwoju terenu zabudowy do Planu Ochrony sporządzonego dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego- rozporządzenie nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 sierpnia 2006r. – Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2006r. Nr 172 , poz.6757 oraz rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007r. zmieniającego ww. rozporządzenie.

Położenie gminy na obszarach prawnie chronionych powoduje ograniczenia lokalizacyjne i

przesądza o kierunkach zagospodarowania przestrzennego na obszarze Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. .

Dla realizacji celów, na podstawie rozpoznanych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminę podzielono na trzy obszary funkcjonalne o zróżnicowanych kierunkach zagospodarowania oraz ograniczeniach dla zabudowy i zagospodarowania terenu wynikających przede wszystkim z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przyrody, środowiska i dóbr kultury.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy określono na podstawie:

- istniejącego zagospodarowania terenu,
- przyrodniczych uwarunkowań wynikających z utworzenia w północnej i wschodniej części gminy Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
- przeznaczenia terenów określonych we wcześniejszych opracowaniach planistycznych,
- tendencji demograficznych,
- potrzeb wynikających z określonych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

W studium wyodrębniono trzy obszary funkcjonalno-przestrzenne:

OBSZAR I	obszar leśno -rolno -osadniczy z dopuszczeniem rozwoju zabudowy letniskowej z ograniczeniami występowania zakazów, nakazów i ograniczeń dla zabudowy i zagospodarowania terenu wynikających z położenia w granicach obszaru Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz ustaleń planu ochrony Parku.
OBSZAR II	obszar rolno-leśno-osadniczy proponowany do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, letniskowej, turystyki i wypoczynku, obejmujący środkową część gminy położony w granicach otuliny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.
OBSZAR III	obszar rolno-osadniczy z preferowaniem rozwoju rolnictwa i obsługi rolnej oraz zabudowy o różnych funkcjach obejmujący południową i zachodnią część gminy położony poza granicami Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

W ramach ww. obszarów zostały określone zasady zagospodarowania terenów o wyodrębnionych funkcjach oznaczonych na rysunku studium pt. "Kierunki" kolorem i granicą oraz symbolami literowymi i cyfrowymi, bądź tylko kolorem i granicą. Dla wyodrębnionych terenów przeznaczonych do zainwestowania zostały określone standardy zabudowy.

Studium zakłada, że zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy nastąpi poprzez zwiększenie oferty terenów letniskowych a także utworzenie dwóch zbiorników wodnych o funkcjach retencyjno - rekreacyjnych w miejscowości Drgicz- Zgrzebichy oraz Stoczek - Stare Lipki. Rozwojowi turystyki i rekreacji sprzyja dostępność komunikacyjna gminy, moda i zapotrzebowanie na turystykę m. in. weekendową. Dotyczy to nie tylko turystów , ale i osiedlających się nowych mieszkańców.

Prowadzenie sprzyjającej polityki związanej z rozwojem usług, głównie wzdłuż istniejących i projektowanych dróg , przyczynić się ma do ożywienia gospodarczego gminy i stworzenia nowych miejsc pracy. Lokalizacja usług lokalnych w tym również w ramach terenów mieszkaniowych, jak również innych usług generujących miejsc pracy zapewni sprawne funkcjonowanie gminy zaspokajając jednocześnie potrzeby mieszkańców.

Sukcesywna i konsekwentna realizacja kierunków rozwoju wyznaczonych w niniejszym dokumencie powinna w perspektywie spowodować wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy.

Uzasadnienie przyjętych rozwiązań dotyczy najistotniejszych zagadnień stanowiących podstawę dla przyjętych rozwiązań, tj.:

1. Utrzymanie rolniczego charakteru gminy składającej się z atrakcyjnych zespołów osiedleńczych w naturalnym krajobrazie, z wprowadzeniem znacznego rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej.
2. Wprowadzenie nowych terenów dla budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego , letniskowego i usługowego.
3. W zakresie zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczenia terenów – projekt Studium zakłada kontynuację, przekształcenie lub rozwój nowych terenów inwestycyjnych w celu usprawnienia i poszerzenia działalności rolniczej, jak również w celu pobudzenia innych form działalności gospodarczej na terenie gminy.
4. W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego – projekt zakłada utrzymanie wszelkich terenów o wysokich walorach przyrodniczych, jak również proponuje ochronę terenów dolin i cieków rzecznych w celu utrzymania i ciągłego polepszania warunków przyrodniczych na terenie gminy,
5. w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury

współczesnej – projekt zakłada ochronę i rewitalizację obiektów i założeń wysokich walorach kulturowych poprzez wprowadzanie stref ochrony konserwatorskiej, działania takie mają na celu zachowanie tożsamości kulturowej gminy, jak również dają możliwość wykreowania miejsc atrakcji turystycznych,

6. w zakresie komunikacji – projekt Studium uwzględnia zamierzenia inwestycyjne zarządców dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz dróg gminnych,
7. w zakresie infrastruktury – projekt zakłada dalszy ciąg rozwój systemów infrastruktury technicznej w tym w szczególności rozwój struktury telekomunikacyjnej, jak również modernizację istniejących, w celu zapewnienia lepszych warunków bytowych dla mieszkańców oraz przygotowania dogodnych warunków rozwojowych na terenach inwestycyjnych,
8. w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej – projekt przedstawia propozycję rozwiązań dla polepszenia sytuacji sektora rolniczego w gminie.

Wszelkie ustalenia Studium stanowią podstawę do sporządzenia i uszczegółowienia zamierzeń planistycznych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego .

Dokument Studium pozwoli władzom gminy na wyznaczenie strategicznych celów rozwojowych dla gminy, jak również uregulowanie i możliwość prowadzenia odpowiedniej do potrzeb gminy gospodarki przestrzennej .

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono politykę przestrzenną wynikającą z

- „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”,
- Planie rozwoju lokalnego miejscowości Stoczek
- „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego „

Przewodniczący Rady Gminy